

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Cekovni račun
Ljubljana številka 10.630 in 10.349 za inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Moglo bi biti hujše

Veliki švicarski filozof Karel Hilty, ki je mnogo izkusil v življenju in kateremu še v poznih letih usoda ni prizanašala s hudimi udarci, pravi, da je v mnogih težkih trenutkih našel uteho ob misli, da bi se mu moglo pripetiti še marsikaj dosti hujšega. To tolažbo bi hoteli nasvetovati v današnjih razburkanih časih vsem tistim, ki so polni bojznosti in zlih slutenj in ki jih vznemirjajo nevednosti, ki jih zaradi vojske po malem pričanja čutiti vsa Evropa, tudi tista, ki ni neposredno zapletena v vojskine sovraštosti. Po pravici povedano: če kdo, potem smemo mi reči, da bi ob sedanjem pretresu moglo biti za naš narod in našo državo mnogo slabše. Da ni hujše, moramo biti vsak dan hvaležni Bogu in pametnemu vodstvu naše državne politike.

Res pa je, da v popolni brezskrbnosti in brezbrzičnosti ne moremo več živeti tja ven dan, kakor so si želeli in lepo uredili vsi tisti, ki menijo, da so na zavarovanih položajih. Vihar, ki je zadivil nad Evropo in ki se po svoji uničevalni silovitosti more še stopnjevati, je že takšne narave, da nihče ne more biti popolnoma brez skrbi za bodočnost. To je povsem naravno, s čimer moramo računati že zaradi samega dejstva, da živimo v Evropi, ki je sredi krvave vojske. Tudi narodi, ki niso neposredno zapleteni, bodo prizadeti in se bodo morali v marsičem prilagoditi novemu stanju. Morda se bo treba omejiti v svojih potrebah, v navadah in tudi v nebrzdanem govorjenju. Vse to prinaša vojska, ki je šiba in pokora za vse človeštvo in ki od slehernega zahteva žrtev, prostovoljnih ali prisiljenih. S tem je bilo treba računati od vsega početka. Ker smo se tega zavedali, smo v našem dnevniku nenehoma poudarjali potrebo in važnost mirnega sporazuma med narodi.

Toda posebno izrednih in težkih žrtev se zaenkrat od nas ne zahteva. Zato pa v malih in najmanjših stvarih pokažimo, da resno sprejemamo na sebe dolžnosti, ki jih od nas zahteva možata nevtralnost. Dolžni smo to samim sebi in tistim, ki bodo danes ali jutri sodili o našem zadržanju. Zgodovina bo o tem odločala, če smo se v težkih, zgodovinskih časih izkazali kot zrel narod. Tudi ti časi so za nas preizkušnja, da pokažemo in dokažemo, da smo res narod z lastnim idejnim in političnim vodstvom, da se imamo krepko v oblasti in da obvladujemo svoje živce. Pred to nalogo stoji vsak posameznik in stoji tudi ves narod kot celota.

Povdarjamo, da kaj posebno hudega še ni prišlo nad nas in bi se nam res mogle pripetiti vse hujše stvari. Pomislimo na usodo drugih slovanskih narodov, mnogo večjih kot pa smo mi. Toda med tem, ko se možje naših velikih sosedov bore na krvavih bojiščih, bomo mi vsaj to menda mogli pokazati, da nismo bojzljive šeme, ki niso niti v stanju, da bi ohranili dostojanstven mir in moško pripravljenost, kakor je zahtevala sedanji položaj v Evropi. Mnogokrat smo v zgodovini morali varovati s svojim življenjem tuje interese, menda bomo tudi znali postaviti svojega moža, ko smo v svoji hiši lastni gospodarji.

Pa je že tako, da se nekaterim zdi, da doprinašajo že največjo žrtev, ako nimajo neomejene priložnosti za najbolj nebrzdano kritiko vsega, kar miče k zabavljanju. Tudi to jim ni prav, da je časopisje zmerno in zadržano v svojih izjavah. Svoje visoke politične modrosti ne morejo nikjer primerno odkladati, pa se radi tega še z večjo vnemo posvečajo svojim kavarniškim krožkom in gostilničarskemu omizju. Svoje informacije pa navadno črpajo iz vojno propagandnih radijskih govorov ali pa iz lastnega čustva in hotenja. Toda resna publika se dobro zaveda, da mora odgovorno časopisje o marsičem molčati in se o mnogih drugih rečeh zelo previdno izražati, za kar so merodajni zelo tehtni razlogi. Odgovorni tisk se mora držati sklepov in uvidevnosti tistih, ki imajo pregled čez celoto in ki nosijo najvišjo odgovornost za usodo naroda in države.

S tem pa seveda nečemo reči, da naj bi v teh razburjenih časih, ko je občutljivost vsakogar še mnogo večja, šla zahteva po umljivi discipliniranosti tako daleč, da bi se ljudje morali odreči svojemu mišljenju in svojim osebnim sodbam. To bi bilo pretirano in pogrešeno, kajti pri svobodnem narodu ni mogoče mišljenja oktroirati. Vsak je svoboden in naj ostane svoboden v svojih simpatijah. Toda pri svojih osebnih nagnjenjih ne izgubimo izpred oči naroda kot celote. Prav tako mislimo tudi na državno skupnost, ki je naše najmočnejše varstvo in bramba. V mednarodni politiki pa tudi kljub svojim simpatijam, ki jih gojimo do enega ali drugega tabora, ne pozabimo krščanskega in čisto človeškega momenta v teh usodnih časih. Zave-

Resolucija glavnega odbora JRZ:

Jugoslavija naj ostane na stališču miroljubnosti in popolne nevtralnosti

Sporazum naj se izvede povsod v soglasju z ljudskimi potrebami

Belgrad, 26. septembra. m. Gradbeni minister dr. Krek je nocoj ob 6 sprejel domače časnikarje ter jim prebral resolucijo, ki jo je sestavil glavni odbor JRZ o svojem sedanjem zasedanju. Med drugim je izjavil, da je glavni odbor JRZ svoje delo, ki ga je začel 24. t. m., nadaljeval 25. t. m. in danes, 26. t. m., ob 12 končal. Deloma so bili pri delu navzoči tudi drugi glavni odbori mladine JRZ kakor tudi akademskega kluba »Slovenski jug«. Ko so bili predlogi izvoljenih komisij pregledani, so bili soglasno sprejeti naslednji sklepi:

1. Glavni odbor JRZ ugotavlja, da je JRZ kot največja politična organizacija v državi nesporna predstavica večine Srbov in z neznatnimi izjemami vseh Slovencev in muslimanov. Kot takšna je naša stranka v nacionalnem in političnem življenju vodilni činitelj in največji nosilec državne jugoslovanske misli.

2. Glavni odbor je z največjim odobravanjem poslušal poročilo predsednika stranke o splošnem političnem položaju.

Stranka bo z vsemi silami podpirala stremljenje kraljev. vlade, da kraljevina Jugoslavija tudi še nadalje obdrži in obvaruje svoje stališče miroljubnosti in popolne nevtralnosti.

3. Glavni odbor ugotavlja z zadovoljstvom, da je politika narodnega sporazuma, ki je bila od predstavnikov naše stranke nakazana v februarški odstopni izjavi ob krizi Stojadinovićeve vlade in pri sestavi prve vlade Cvetkovića in ki je v narodnem zastopstvu od strani naše stranke dobila potrdilo in popolno podporo, dosegla popolni uspeh. Za doseg tega cilja je naša stranka doprinesla precejšnje žrtve, v bodoče pa bo težila z vsemi silami, da narodni sporazum izvede tudi v najširših plasteh naroda v popolnem soglasju z življenjskimi potrebami vseh zainteresiranih krajev v državi. Pri

vsem tem pa vedno varuje najvišje državne interese.

4. Ker je JRZ vedno skrbela za interese gospodarsko šibkejših ljudskih slojev, poudarja, da se popolnoma strinja z delom svojih predstavnikov v vladi glede izjemnih ukrepov gospodarske narave, storjenih zaradi zaščite vsega našega narodnega gospodarstva, posebno pa zaradi varstva kmetskih in delavskih družin, in da to delo v celoti odobrava.

5. Glavni odbor naroča vsem funkcionarjem stranke, da v teh novih razmerah vsestransko nudijo pomoč vsem strankinim organizacijam, da bo stranka mogla obdržati svoj prestiž.

Glavni odbor je tudi razpravljal o vprašanjih strankine organizacije in propagande in je sprejel potrebne sklepe zaradi posebnih razmer v nekaterih banovinah.

Nova delitev:

Nemčija zasede Litvo, Rusija pa Latiško in Estonsko

Moskva, 26. septembra. c. Nocoj je bilo objavljeno, da je sovjetska vlada povabila nemškega zunanjega ministra von Ribbentopa v Moskvo, da bi se obe vladi dogovorili o zadevah, ki so v teku zaradi Poljske. Von Ribbentrop pride jutri v Moskvo, in bo takoj odšel v Kremelj.

Kakor se govori, je sedaj na dnevnem redu to, da bi se razdelile še baltске države. Pri tej delitvi naj bi dobila Nemčija Litvo, Sovjetska Rusija pa bi zasedla Estonsko in Letonsko.

Berlin, 26. septembra. c. Nocoj ob 17. se je kancelar Hitler nenadoma vrnil v Berlin. Na stetiškem kolodvoru ga je pozdravil maršal Göring, ko je pa prišel v kancersko palačo, je takoj začel sprejemati celo vrsto vodilnih osebnosti nemškega režima. Nenadna vrnitev Hitlerjeva v Berlin je tudi v zvezi s tem, da bo še ponoči zunanji minister von Ribbentrop odpotoval v Moskvo, kamor bo prišel jutri.

Tallin, 26. sept. c. Dopisniki švedskih listov so prejeli v Tallinu obvestilo, da se je estonski zunanji minister Selter zato vrnil tako nenadoma iz Moskve, ker mu je sovjetska vlada sporočila zahteve, ki so silno pomembne in usodne.

Po vesteh teh dopisnikov je sovjetska vlada sporočila estonskemu zunanjemu ministru, da hoče sovjetska vlada zgraditi vojno lu-

ko na estonski obali, prav tako pa hoče sovjetska vlada odvzeti Estonski vso njeno zunanjo trgovino.

Švedski časnikarji objavljajo, da so te vesti izzvale v Tallinu veliko razburjenje.

Tallin, 26. sept. b. Sovjetske čete so se pričele zbirati blizu estonske meje takoj potem, ko se je zunanji minister Estonske, g. Selter, vrnil z letalom iz Moskve v estonsko prestolnico Tallin.

Tallin, 26. septembra. c. Oblasti odločno zanjajo vesti, da bi bile ob meji zbrane sovjetske čete.

Kovno, 26. sept. Litovska vlada je sklenila demobilizirati, ker je mnenja, da je vsaka nevarnost za državo minula.

Pariz, 26. septembra. c. Daladier je danes sprejel estonskega poslanika, državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Champetier de Ribes pa je sprejel litvanskega poslanika.

Izjava Chamberlaina o položaju

Vojna do konca, dokler ne bo za vselej odstranjena nevarnost napadov

London, 26. septembra. c. Danes popoldne je v spodnji zbornici predsednik vlade Chamberlain podal svojo redno tedensko izjavo o poteku vojne.

Najprej je omenil, da sta se v preteklem tednu sestala s predsednikom francoske vlade pri drugem vrhovnem vojnem posvetu. Na sestanku je bil ugotovljen popoln sporazum v vseh stališjih in prav tako smo sporazumno sestavili nadaljnji načrt za vojskovanje zaveznikov. Sporazumeli smo se tudi o tem, kaj naj ukrenemo za skupno dobavljanje orožja in prehrane.

O bojih na zapadni fronti je Chamberlain rekel, da so francoske čete uspešno odbile vse napade zadnjih dni kljub silnemu napadu posebno v prvih dneh.

Govoril o sovjetskem vdoru na Poljsko je Chamberlain rekel, da je sovjetska vojska s svojim vdorom preprečila zbiranje poljske vojske na novi fronti in na novih določenih postojankah.

dajmo se, da je vojska prav za vse velika nesreča in velika šiba božja za človeške zablode mnogih pokoljenj. Takšno mišljenje nam bo dalo ono resnobo, ki nam je v teh časih potrebna in bomo, kakor trdno upamo brez krvi tudi mi izšli izčiščeni iz svetovne katastrofe. V nesebičnem delu in skrbi za narod in državo se bomo notranje še bolj strnili in ne bomo odprli svojih vrst nobenim komunističnim razkrojevalnim silam. A tudi v težkih dneh nam ostaja priprosta a resnična tolažba: Moglo bi biti mnogo, mnogo bujše!

drin.

Ves angleški narod in ves imperij se zmeraj odločneje udeležuje borbe. Nihče naj ne dvomi, da bo zmagal samo tisti, ki bo pogumnejši. Zato naj nihče ne dvomi o stališču Anglije, ki hoče enkrat za vselej odstraniti nevarnost napadov in potlačiti narodov ter zasedanja držav, kakor se je pravkar zgodilo s Poljsko. Naš in francoski narod sta odločena doseči zmago za cilj, ki jima je skupen.

Izjava mornariškega ministra

London, 26. septembra. c. Danes popoldne je v spodnji zbornici govoril tudi mornariški minister Winston Churchill, ki je rekel, da je sedaj angleška vlada odredila, da naj poslej vsi angleški parniki po morju plovejo oboroženi tako, da bi se lahko sami branili proti podmornicam.

Prav tako je vlada ukrenila, da naj angleške vojne ladje spremljajo glavne prevoze z velikimi parniki. Pri dovozu in izvozu iz angleških luk je vojno spremstvo že stoddotno varno organizirano.

Prav tako je Churchill izjavil, da se borba proti nemskim podmornicam zelo uspešno nadaljuje. Churchill je rekel, da je sedaj že gotovo, da je vsaj četrtna, če že ne tretjina nemških podmornic v Oceanu izven borbe.

To se vidi tudi iz številk potopljenih ladij:

V prvem tednu je angleška trgovinska mornarica izgubila 65.000 ton ladijstva; v drugem tednu so znašale izgube 45.000 ton, v tretjem 21.000 ton in v zadnjih 6 dneh so nemške podmornice potopile 9000 ton angleških trgovskih ladij.

Varšava v plamenih

London, 26. sept. c. Po zadnjih vesteh iz Varšave je mesto izpremenjeno v morje plamenov, vendar pa odpor branilcev mesta še traja. Nemci so pospešili obstreljevanje mesta in bombardiranje, da bi čimprej izsilili predajo mestne posadke.

Dosedaj je varšavska radijska postaja Varšava II dajala vesti; od danes naprej pa je neka nemška postaja začela oddajati na istem valu in je tako sprejemanje vesti iz Varšave nemogoče.

Berlin, 26. septembra. AA. DNB: Vrhovno vojno poveljstvo sporoča: Na vzhodu smo nadaljevali načrtan umik na demarkacijsko črto, samo vzhodno od spodnjega toka reke San so bile še krajše borbe z deli razbite sovražne vojske. Pri tem smo ujeli 2000 vojakov. Ker se nam nikakor ni posrečilo prepričati poljskega poveljnika Varšave, da je nadaljni odpor poljske prestolnice samookreten in brez pomena, smo začeli včeraj odločilno borbo proti Varšavi. Utrdbo Mokotowski smo zasedli po naskoku, istotako del predmestja Mokotov.

Sovjeti ne ogrožajo Romunije

Odločen demanti iz Bukarešte

Bukarešta, 26. sept. AA. Rador: Romunski uradni krogi odločno zanikajo nekatere vesti, ki govorijo o neki napetosti med Romunijo in Sovjetsko Rusijo. Tukaj izjavljajo, da so vse te vesti o vojaških incidentih ter o nekem zapretju meje proti Sovjetski Rusiji popolnoma izmišljene. Promet med Romunijo in Sovjetsko Rusijo je normalen. Meja sploh ni bila zaprta in romunsko-ruski odnosi se razvijajo na temelju popolne nevtralnosti. Uradni krogi opozarjajo s tem v zvezi na nedavno izjavo o nevtralnosti, katero je Molotov dal romunskemu poslaniku v Moskvi, nato pa pristavljajo, da so poveljniki sovjetskih čet na Poljskem prav tako pokazali željo, da se na meji ohrani popolna nevtralnost.

Rim, 26. sept. AA. Stefani javlja iz Bukarešte: Ameriški listi in radio Daventri so pri-

nesli danes zjutraj vest, da je 10 sovjetskih divizij vdrlo v Romunijo in da je promet med Sovjetsko Rusijo in Romunijo prekinjen. Romunska vlada zanika to vest in izjavlja, da niti en sovjetski vojak ni stopil v Romunijo. Vlada obenem poudarja, da je bil obmejni promet zaradi vojnih operacij prekinjen samo na bivši romunsko-poljski meji, dočim je pa promet na romunsko-sovjetski meji normalen. Romunska vlada pristavlja, da ni prišlo nikdar do nobenega incidenta na meji, prav tako pa tudi ne do vojaškega incidenta med Romunijo in Sovjetsko Rusijo ob priliki stika na romunsko-poljski meji. Srečanje med ruski in romunskimi vojniki je bilo zelo pristržno, vsi odnosi med obema državama pa slone na temelju nevtralnosti.

Politični zapiski

Vsa zborovanja na Hrvatskem prepovedana

Hrvatski ban je izdal to le naredbo, kjer med drugim veli: »Zadnje dni se je zgodilo nekaj hujših incidentov, ki so jih povzročili zlobotni ljudje, da bi škodovali urejevanju razmer v banovini Hrvatski. Ti ljudje, ki delajo bodist iz osebne zlobe ali pa so tuji plačanci, svoje protinacionalno delo pokrivajo z lažnim nacionalizmom. Da bi delovanje teh elementov lažje nadzorovali in onemogočili, da bi med zbranimi ljudmi vodili svojo brezvestno agitacijo, je za nekaj časa prepovedano imeti javne manifestacije in zborovanja v zaprtih prostorih in pod milim nebom... Ljudje, ki v današnjih težkih razmerah zlobotno škodujejo tej deželi, res ne zaslužijo nobenega ozira, marveč najtežje in najstrožje izvajanje zakona zoper sebe. Vsem podrejenim organom sem izdal potrebne navedbe za povečano delovanje ter postopanje zoper gori imenovane ljudi.

Zoper osebno maščevanje med Hrvati

O prepovedi zborovanj na Hrvatskem je Mačkovo glasilo prineslo članek, kjer odobrava odredbo hrvatskega bana ter nadaljuje: »In res ima ban dr. Subašić prav, ko ugotavlja, da se je zadnje dni zgodilo nekaj incidentov. Z ozirom na ljudi, ki so bili pri tem prizadeti, je jasno, da gre za maščevanja posameznih ljudi. Nekaj slučajev nam je znanih in vemo, da so bili prizadeti ljudje, ki so svoj čas drugim delali zlo. Nekateri posamezniki, ki so svoje čase druge nrevirali, so postali žrtev maščevanja. Noben pošten človek ne more odobravati, kar so ti ljudje delali, toda noben pameten človek tudi ne more odobravati teh dejanj osebnega maščevanja. Osebna maščevanja so že zaradi tega odveč, ker bo itak prilika dana, da se bo pojasnilo delo vsakogar in da se bo tem zoper vsakogar postopalo po zakonu. Zato ni potrebna nikakršna zasebna iniciativa, ker to more služiti le našim narodnim nasprotnikom kot dokaz, da se v novih razmerah ne znajdemo. Ves narod se bo brigal, da se bo zoper tiste, ki so postopali protipostavno, nastopilo po zakonu. To tako zaupanja mora vsakdo imeti v svoj narod in v svojo narodno organizacijo. Razmere so danes zunaj v svetu take, da od nas zahtevajo popolno disciplino. Ta disciplina je potrebna zaradi naših notranjih razmer, ker stojimo pred organizacijo svoje domovine. Zatorej se ne sme nič zgoditi, kar bi moglo dati povoda mišljenju, da pri nas ni zadostna osebna varnost.

Izjava voditelja muslimanov

V Pečigradu v Bosanski Krajini so bosanski muslimani imeli veliki versko slavnost, katere se je udeležil tudi njihov verski poglavar reis ul ulema Fehim Spaho. Po slovesnosti je bil na trgu velik shod, ki je na njem govoril minister dr. Kulenović. Ta je med drugim dejal: »Hočem hoditi po tistih potih, ki je po njih hodil rajni dr. Spaho. Da bi dosegli svoje pravice, moremo še nadalje biti tako složni in edini, kakor smo bili vseh teh 20 let. Od smrti dr. Spaha so se v političnem življenju zgodili važni dogodki. Mi muslimani bomo vedeli, da smo dobri Jugoslavlani. Vedno želimo vsem in vsakomur pokazati, da nam je država nad vse. Bosanskohercegovski muslimani smo od nekdaj bili za bratski sporazum, za svobodo, enakost, bratstvo in ljubezen. Vsak pameten človek ve, da je sporazum dobra stvar, toda treba ga je prilagoditi razmeram in potrebam posameznih krajev in dežel. Ta sporazum ni končan. Treba je še le videti, kako bo ustrezal potrebam naroda, ter ga še le nato prilagoditi narodom. Jaz sem vedno bil za enotno Bosno in Hercegovino, ker življenje tega naroda, njegove gospodarske, družabne in socialne razmere pomenijo pomanjšano Jugoslavijo.

Zagreb hoče zrasti

Zagrebski Obzor prinaša članek, ki v njem dokazuje, da je bil Zagreb kot glavno hrvatsko mesto ves čas mačehovski gledan ter je centralizem negoval le Beograd. Zato pričakuje, da bo zdaj v tem pogledu bolje, ker bo banovina skrbela, da se bo Zagreb dvignil. Nato pa pravi: »Ni dvoma, da so ne le Zagreb, temveč tudi vsa druga hrvatska mesta bila zapostavljena. Toda v splošnem hrvatskem narodnem interesu je, da se v Zagrebu začne takoj graditi najpotrebnejše javne zgradbe in da se glavnemu mestu Hrvatov sploh posveti mnogo večja skrb kakor doslej. Ves hrvatski narod je v tem oziru složen, ker dobro ve, da je dviganje Zagreba v splošnem narodnem interesu in da je to obenem tudi močno jamstvo, da bomo lažje izvajali interese naše narodne skupnosti. Sicer pa tudi 20 letna skušnja potrjuje, da je bilo težko vsemu narodu, ko Zagrebu ni bilo dobro. Zakaj ne more biti dobro narodu, čigar središče je zapostavljeno, ker ne more dostojno in uspešno izvrševati svoje naloge kot predstavnik splošnih narodnih, političnih, kulturnih, finančnih in gospodarskih potreb.

Za samostojno hrvatsko monopolsko upravo

Kakor poročajo zagrebški listi, so se v Zagrebu zbrali na glavno sejo trafikanti iz banovine Hrvatske. Soglasno so sklenili, naj se začne in podpre akcija, ki bi imela namen, da bi se čim prej ustanovila samostojna monopolna uprava za banovino Hrvatsko. Dokler pa se to ne izvede, naj se monopolski inspektorat v Zagrebu spremeni v ustanovo, ki bo samostojno odločala o stanju tobaka, razdelitvi monopolskih predmetov in tobačnih izdelkih v banovini Hrvatski.

»Vsaj en bogataš!«

Delavska Politika pravi, da je obrekovanje, kar smo prinesli o sodruhu g. dr. Topaloviču. Pravi, da ga »Slovenec« zato ne mara »ker je socialist in se ni spečal z raznimi diktatorskimi režimi«. Na koncu pa vzhidne: »Socialisti smo res srečni, da imamo vsaj enega bogataša!« — Sodimo, da to rdeče glasilo svojo srečo zatajuje, ker prav gotovo gospod sodruh dr. Topalovič ni edini bogataš med njimi. Sicer pa ta gospod tudi med diktatorskimi režimi ni bil tako neprijazen, kakor bi mariborska tetka zdaj rada ljudem dopovedala, kako ozki stiki so bili med g. dr. Topalovičem in najhujšimi diktatorskimi režimi, ki niso le na vso moč podpirali g. Topaloviča samega, marveč so v času, ko je ves slovenski narod bil deležen najhujšega preganjanja, ko so na Hrvatskem vladale persekucije, ko je trpel tudi srbski narod, na posebno vidne načine pretežirali tudi druge socialistične voditelje ter jim dajali monopol v delavskih ustanovah. Zato pa so ti rdeči gospodje sodruhi s Topalovičem vred svoji vlogi doigrali — zaradi diktatorskih režimov, katerim so socialisti pokorno služili.

Na zapadu samo manjše krajevne borbe

Pariz, 26. septembra. AA. Havas: Po tridnevni živahni akciji na bojišču je bil današnji dan spet precej miren, izjemni odseka vzhodno od Zweibrückna. Tukaj je sovražno topništvo tudi danes nadaljevalo z bombardiranjem francoskih postojank, zlasti pa z bombardiranjem tistih delov, ki se nahajajo izza fronte. Ogenj nemškega topništva je bil usmerjen na višine, ki gospodarijo nad malo dolino nedaleč od same francoske meje, ki se nahaja blizu nemških mestec Zweibrückna in Firmansensa. Ta pokrajina tvori neke vrste pregrado med reko Saar in alzaško fronto. Na alzaškem bojišču trajajo že teden dni živahne vojaške akcije in se lahko reče, da je bilo pretekli teden na tem bojišču najbolj živahno. Značaj borbe ni v ničemer spremenil. V glavnem gre za krajevne borbe in za topniški ogenj s ene in druge strani. Niti v eni izmed borb niso sile, ki so bile angažirane, bile večje kot en bataljon. Po tem takem dosedaj niti na tem delu bojišča ni bilo večjih bitk.

Berlin, 26. sept. Na zapadu strelja topništvo, da se ovira sovražnikova akcija. Neznatna delavnost izvidnic. Nedvomno je ugotovljeno, da so francoska letala letela preko belgijskega ozemlja. V zračnih borbah smo sestrelili pet francoskih letal in dva balona. Naše protiletalsko topništvo je sestrelilo eno francosko letalo.

Pariz, 26. sept. AA. Havas: Sporočilo z dne 26. septembra zjutraj se glasi: Stalna delavnost sovražnega topništva južnovzhodno od Zweibrückna. Včerajšnji dan je bilo več borb naših lovskih letal z nemškimi lovskimi letali.

Pariz, 26. sept. AA. Havas javlja iz Aarlena: Most, ki leži na železniški progi med Brusljem in Aarlenom med poslama Aarlen in Stocken, je bil vržen v zrak. Nekaj minut pred eksplozijo je vozil čez most ekspresni vlak. Vzrok eksplozije ni znan. Bliznja hiša je popolnoma razrušena. Pokrajinski guverner te vojaške oblasti vodi preiskavo. Promet med Brusljem in Luksemburgom je prekinjen.

Pariz, 26. sept. AA. Havas poroča iz Luksemburga: Luksemburška vlada je danes objavila ukaz, s katerim se določajo ukrepi z namenom, da se ohrani popolna nevtralnost velike vojvodine Luksemburga. Zlasti se prepoveduje pripravljanje, favoriziranje ali pa izpeljava kakršnega koli sovražnega dejanja na ozemlju Luksemburga v zvezi s katero koli bojujočo se stranko. Prav tako je prepovedala organizacija propagande v korist katere koli bojujoče se stranke. Prepoveduje se prav tako vsako nabiranje prostovoljcev, kakor tudi postavljanje radijskih postaj ali katerih drugih prometnih sredstev v korist katere koli bojujoče se stranke.

London, 26. sept. AA. Reuter: Ministrstvo za informacije sporoča, da je angleško letalstvo včeraj ponovno izvršilo izvidniške polete nad zahodnim bojiščem in severnozahodno Nemčijo. Poleti so bili uspešni. Napadi sovražnih lovskih letal so bili odbiti ter so se angleška letala vrnila nepoškodovana v svoja oporišča. Ponoči so bili izvršeni novi izvidniški poleti nad Nemčijo. Med temi poleti so letala metala letake. Tudi tokrat so se letala nepoškodovana vrnila na svoja oporišča.

Nemci pripravljajo veliko ofenzivo

Pariz, 26. sept. b. Napadi in protinapadi se vodijo na zahodnem bojišču v dolžini 72 km že 48 ur. Tako Nemci, kakor tudi Francozi hočejo najti slabe točke nasprotnikovih utrdb. Napadi, ki so jih izvršili Nemci, pomenijo poskus za nemško ofenzivo, katere namen je, da Nemci zopet pridejo v posest saarske premogokopne industrije. Nemci pripravljajo veliko ofenzivo, še preden se prične slabo vreme. Francoski letalci so sporočili, da cenijo nemške sile na 70–80 divizij. Vsi napadi nemških čet v pretekli noči, ki so bili zelo ostri, so bili odbiti s precejšnjimi izgubami za napadalca. V gozdu Warndt Nemci niso mogli ustaviti francoskega napredovanja, čeprav je odpor izredno žilav. Zavzeti položaji namreč tukaj segajo globoko v sovražnikovo bojno črto. Francozi uporabljajo sedaj najtežje topove ter predvsem bombardirajo sektor od Saarbrückna do Bergzaberna. Topniški ogenj je naperjen proti glavnim utrdbam Siegfriedove črte med Münzwei-

lerjem in Eschkomfom. Severno od Saare obstajajo francoski topovi področje med Saarbrücknom in Merzigom.

Angleške sile še niso stopile v akcijo

London, 26. sept. AA. Reuter: Ko je odgovarjal v spodnjem domu na neko vprašanje, je vojni minister Hore Belisha izjavil sledeče: Naša politika ne obstoji v tem, da pošljemo v čezmorske kraje sploh kakoga vojaka, preden je dovršil 19 let. Prav tako nimamo namena klicati oseb, ki so mlajše kakor 20 let, da bi jih pošiljali v vojaško službo v čezmorske kraje. Nato je Hore Belisha poudaril, da se bodo izdajali vojni komunikacije, ki bodo podobni francoskim vojnim poročilom, ko

Saradzoglu v Moskvi

Kaj je smernica sovjetske politike?

Pariz, 26. sept. AA. Havas: Iz Moskve poročajo: Turški zunanji minister Saradzoglu je prispel iz Odesa v Moskvo ob 21.30. Z njim potujejo tajnik zunanjega ministrstva Akalin, načelnik ministrstva Erkin in sovjetski ankarški poslanik Terentijev. Postaja je bila okrašena s turškimi zastavami. Saradzoglu je sprejel in pozdravil na postaji načelnik komisarija za zunanje zadeve Potjomkin. Prisotni so bili tudi šef protokola Barkov, poveljnik garnizije Suvorov, turški poslanik Ali Bajdar Aktaj in grški, bolgarski, romunski, iranski ter afganski poslani.

Moskva, 26. sept. AA. DNB: Danes je bilo v Kremlju kosilo v čast turškega zunanjega ministra Saradzogla ter turškega odposlanstva. Kosila so se udeležili predsednik zveze sovjetskih republik Kalinin, Molotov in druge ugledne osebnosti. Za danes so določeni obiski Saradzogla pri Kalininu in Molotovu. Današnji in jutrišnji dan bosta posvečena političnim razgovorom. Saradzoglu bo ostal v Moskvi tri dni.

Kaj pravijo na švedskem

Stockholm, 26. septembra. Švedska javnost je do sedaj samo zaznavala poročila obeh vojskojnih se strank, ne da bi zavzela kakšno stališče, razen stališča stroge nevtralnosti. Odkar pa je vkrakala v Poljsko Sovjetska Rusija, stoji Švedska tako zelo pod vtisom tega dogodka, da se čuti, kako zelo je po tem dogodku sama kot najmočnejša država na Baltiku prizadeta. »Švenska Dagbladet« piše, da je vkrakorjenje rdeče vojske na Poljsko vplivalo še bolj, kakor katastrofa, ki jo je doživela Poljska zaradi vdora nemške armade. Zelo se zanima švedska javnost za to, kaj bo opravil v Moskvi turški zunanji minister Saradzoglu ter govori

Kaj bo storila Amerika?

Rim, 26. sept. AA. Stefani: Roosevelt je tako prepričan, da bo novi nevtralnostni zakon sprejet, da je odklonil začeti protiofenzivo proti kampanji, ki so jo po radiu začeli nasprotniki preosnovne sedanjege zakona. Novi predlog, ki ga je sestavil senatni odbor, določa svobodno prodajo orožja ter streliva za gotovino. Dalje bi po tem predlogu oba doma morala ugotoviti, če obstoji vojno stanje in da pripravita nov nevtralnostni zakon. Zakon prav tako predvideva rok 90 dni za plačevanje naročil od strani posameznih vlad. Vsaka država, ki kupi orožje, ga mora tudi sama naložiti in odpeljati na svoj riziko. Senator Ney je izjavil, da je pripravljen sprejeti klavzulo o prodaji za gotovino oblastnemu prevozu pod pogojem, da se prodaja orožja in streliva izključi.

Henry Ford je izjavil, da je proti uki-

bodo angleške ekspedicijske sile stopile v akcijo.

Pariz, 26. septem. AA. Havas: Včerajšnje francosko poročilo pravi, da so netočne podrobnosti, ki jih navaja nemško poročilo o letalskih bojih, češ da so Nemci sestrelili 8 sovražnih letal. Dejansko smo izgubili 2 letali. Enemu letalcu se je celo posrečilo spustiti se s padalom na našo stran, kjer se je prijavil svojemu poveljstvu, mi smo pa zblili njeni letali in njuno posadko ujeli.

London, 26. sept. AA. Reuter: Letalsko ministrstvo je snoči objavilo drugi seznam izgub. Po tem seznamu znašajo angleške izgube 24 mož, med njimi 3 mrtvi, 21 pa pogrešajo. Mislijo, da je eden izmed teh tudi padel. Med temi 24 letalci je 7 častnikov.

Kopenhagen, 26. sept. c. Dopisnik lista »Politikens« z zapadne fronte poroča, da so Nemci že zbrali večino svojih čet, ki so se borile na Poljskem, na zapadni fronti. Tam sedaj nemški oddelki silno hitro utrjujejo nemške postojanke na črti Werding-Saarbrücken-Wiesenburg. Nemški oddelki grade betonske temelje za topove.

Berlin, 26. septembra. AA. (DNB). Poveljnik nemški krogi izjavljajo v zvezi s včerajšnjimi vestmi o bombardiranju Friedrichshafna, da ni na to mesto priletela nobena bomba.

zdaj poleg ruske uganke o turški, o kateri se ne ve, ali bo prinesla korist nemcu, ali pa nasprotnemu taboru. Pač pa smatra »Dagbladet« odpoklic dela vojaških sil z Dvanajsteroočja od strani Italije, kakor tudi sporazum med Italijo in Grčijo, ki je privedel do delne demobilizacije grških sil, ki so stale na albanski meji, kot dogodek, ki je v prilog miru.

Kar se tiče Anglije, smatra »Stockholms Tidningen«, da se v Londonu nekoliko veše, ker je v meščanskih državah pohod boljše vize na Poljsko povzročil strah, ker se nadejajo, da bo to privedlo do koncentracije evropskih velikih in malih sil proti nemškemu narodnemu socializmu in Sovjetski Rusiji. So pa na Švedskem v skrbih, kaj Sovjetska Rusija zahteva od Estonke, ki je poslala v Moskvo svojega zunanjega ministra Selterja, ki se je iz Moskve že vrnil očividno z negativnimi vtisi in poročili. Sovjeti zahtevajo, naj Estonka demilitarizira svoje otoke v Baltiku. Nepopolna je tudi vest, da so Sovjeti položili v finskih vodah nad Kronstadtom in Krasno gorko mine. Dejstvo, da rdeča armada ni demobilizirala, čeprav se Poljaki ne morejo več toliko upirati in da celo mobilizirajo naprej, dopušča sklep, da Sovjeti mislijo še na nadaljnje vojaške akcije. Negotovost je tem večja, ker se niti sicer najbolj poučeni diplomatski krogi niso na jasnem, ali se to godi v sporazumu z Nemčijo ali ne.

Madžarska upa v nevtralnost

London, 26. septembra. AA. Reuter: Iz Budimpešte poročajo: Poučeni krogi izjavljajo, da sovjetske čete še zmerom niso prišle v stik z madžarskimi četami na meji. Isti krogi naglašajo, da se je madžarsko upanje v ohranitev najstrožje nevtralnosti utrdilo.

Rdeča vojska prodira počasi

Pariz, 26. septembra. AA. Havas poroča iz Užoka na poljsko-madžarski meji: V Karpatih sneži, zato prodiranje ruskih čet zastaja. Na poljskih tleh ni videti več nemških čet. Po poročilih, ki so jih dobili v Užoku, so Rusi dospeli do Tuke, 23 km od poljsko-madžarske meje. Mislijo, da bodo ruske čete prišle na madžarsko mejo danes zjutraj. Rusi bodo prodrli približno 25 km od slovaške meje.

Pariz, 26. septembra. AA. Havas: Iz Moskve poročajo: Tasa prinaša tole sporočilo generalnega štaba sovjetske armade z dne 25. septembra: sovjetske čete so nadaljevale svoje prodiranje proti demarkacijski črti, zavzele mesti Suvalki in Gonjož ter tako prodrele na črto Suvalki-Gonjož-Uraj-Janov 30 km severozahodno od Brest-Litovskega. Dalje so sovjetske čete zavzele Opalin in Dubenko na Bugu, 24 in 30 km severovzhodno in južnovzhodno od Holma, Komarov, Lavrikov in Podgajčiki, 25 km severovzhodno od Sambora, in Jajce, 10 km severozahodno od Drohobiča, ter Rinik in Kozilovo, 50 km južnozahodno od Strija.

Moskva, 26. septembra. c. Moskovski radio je objavil sedaj imena glavnih rdečih polkov, ki delujejo na Poljskem. Tako so nemške vojaške sile v Brest-Litovskem pozdravili sovjetski vojak i zdvizije, ki nosi ime »Ernest Thälmann«, v Lvovu je za nemškimi polki zasedel mesto polk, ki je nosil ime »Karl Liebknecht«.

Vodja propagande Dimitrov

London, 26. septembra. b. »Daily Express« poroča iz Budimpešte, da je posebno poslanstvo poljskih komunistov pod vodstvom Kowalskega odpotovalo iz Vilne v Moskvo. Kowalski, ki je bil šele pred kratkim izpuščen iz zaporov, kjer je sedel tri leta, bo imel pri pogajanjih s Sovjeti glavno besedo. Njega je Stalin že pozval v vodstvo komisariata za zasedeno Poljsko. Po nalogu Dimitrova, ki vodi komunistično propagando na zahodu, se morajo v vseh poljskih mestih, ki imajo nad 5000 prebivalcev, ustanoviti komunistični propagandni klubi. Dalje poročajo, da se bo »Pravda« tiskala za Poljsko v 250.000 izvodih.

Moskva, 26. septembra. b. Havas poroča: Poveljstvo sovjetske vojske sile v Beli Rusiji je izdalo nalog, da se v vseh zasedenih mestih ustanovijo začasne mestne uprave iz predstavnikov sovjetske vojske in prebivalstva. Naloga teh uprav je, da spet vzpostavijo normalno obratovanje vseh podjetij ter da življenje spravijo v stari tir. Izdan je bil tudi proglas, da se morajo prebivalci pokoriti novemu režimu. V vseh zasedenih pokrajinah se uvaja rubelj, ki ima vrednost zlota. Za sedaj se ni uvedeno kolektivno gospodarstvo, sovjetske oblasti pa so dovolile kmetom, da si razdelijo zemljo bivših veleposestnikov in vsaj delno dobrovoljcev. Prav tako si lahko vzamejo živino in gospodarsko orodje bivših veleposestnikov. Na svobodno uporabo pa so dali gozdovi in rudniki.

Nemška poročila

Berlin, 26. septembra. AA. Dopisnik agencije Stefani z Vzhodne fronte poroča, da bo celotno število poljskih ujetnikov v kratkem doseglo 600-tisoč. Nemški vojni plen je tolikšen, da bo trajalo 14 dni, preden bo končan ves popis.

Berlin, 26. septembra. AA. DNB: Iz Hitlerjevega glavnega štaba poročajo: Včeraj se je Hitler odpeljal z letalom v kraje vzhodno od Bzura, kjer se je pred nekaj dnevi zmagovito končala bitka na Poljskem. Hitlerjevo letalo je pristalo na nekem vojaškem letališču blizu Varšave med nemških čet, ki so priredile svojemu vrhovnemu poveljniku navdušen sprejem. Po cestah, ki drže na jug in zahod, se še zmerom vidijo dolge vrste ujetnikov, zaplenjeni vojni material pa še zbiraio in urejajo. Na poljih se počasi vrača mir. Njive so zorane in kmetje sejejo. Boji se vrste le še v Varšavi sami.

Moscicki ni odstopil

Pariz, 26. sept. AA. Havas: Iz Londona poročajo: Reuter ponavlja vest, ki jo je snoči razširila poljska agencija Pat, ki uradno zanika, da bi bil predsednik Moscicki odstopil v korist Paderevskega. Moscicki ni odstopil.

nitvi prepovedi izvoza in da bi se s posebno anketo lahko ugotovilo, da so vsi tisti, ki silijo za svobodno prodajo orožja in streliva, v sporazumu s proizvajalci vojnega materiala. Z živim zanimanjem pričakujejo vsi sklepi kongresa ameriške nacionalne legije, ki bo v Čikagu ob udeležbi 250.000 bivših bojevnikov, ki so že pokazali svojo složno voljo, da bodo podprli nevtralnost Združenih držav.

Berlin, 26. sept. AA. DNB: Iz Washingtona poročajo: Senatni odbor za zunanje zadeve je včeraj sprejel Rooseveltov načrt o nevtralnosti. Načrt je sestavil senator Pittman. Senat je na to zahtevo senatorja Boraha »odložil sejo do četrta, da bo opozicija mogla pred glasovanjem ta zakonski načrt preštudirati.

Berlin, 26. sept. AA. DNB: Iz Washingtona poročajo: Zunanji minister Hull je izjavil na včerajšnjem sprejemu poročevalcem listov, da vlada ni razpravljala o vprašanju, ali je treba sovjetsko Unijo šteti med vojujoče se države, da bi se prepoved izvoza orožja razširila tudi nanjo.

Berlin, 26. sept. AA. DNB: Iz Washingtona poročajo: Demokratski poslanec Woorhis je predložil zakonski načrt o 80% obdavčenju vsakega vojnega zasluga.

Razpust francoske komunistične stranke

Pariz, 26. septembra. c. Po vladni seji je bilo objavljeno, da je vlada sprejela sklep, da se razpusti komunistična stranka v Franciji.

Kaj je s pomorsko bitko

Pariz, 26. sept. AA. Havas: Iz Londona poročajo: Admiraliteta je izdala tole sporočilo: O kakšni pomorski bitki pred norveško obalo ni prišlo nobeno poročilo.

Oslo, 26. sept. AA. Reuter: Norveško ministrstvo za vojno mornarico je izdalo sporočilo, v katerem pravi, da je eksplozija dinamita dala včeraj osnovo za vesti o topniškem ognju, ki so ga slišali z odprtega morja blizu Bergena.

Kopenhagen, 26. sept. c. Iz Listerfjorda in Farsunda poročajo, da se je danes razvila velika pomorska bitka, v kateri so sodelovale vojne ladje, podmornice in letala. Bitka se je razvijala ob južni obali Norveške. Bitka se je začela ob 9 dopoldne in se končala ob 13.

Hud mraz

Zeneva, 26. septembra. AA. Reuter: Švicarski pristojni krogi poudarjajo, da je velik mraz v Švici ter sneg, ki pokriva planine in številne klance, v veliki meri olajšal nalogo Švice, da v primeru potrebe brani svoje meje.

Berlin, 26. septembra. AA. DNB: Iz Los Angelesa poročajo: Včerajšnji tropski nalive in orkan eta terjala življenje 43 ljudi. Pogrešajo 15 motor-nih čolnov in mnogo bark. Škode je že zdaj za več milijonov dolarjev.

Zagrebska vremenska napoved: Jasno v vsej državi, le v zapadnih krajih še vedno nekoliko oblačno. Noči precej hladne.

Italija in Sovjetska Rusija ter njuna politika na Balkanu

Dopisnik nemškega dnevnika »Frankfurter Zeitung«, ki se podpisuje s črkama — BK —, pošilja svojemu listu iz Rima obširen članek o tem, kakšno je mišljenje v Rimu o odnosih med Italijo in Sovjetsko Rusijo. Dopisnik velja po svojih zvezah z nemškim zunanjim ministrstvom za enega izmed glavnih tolmačev nemške zunanje politike v dnevnem tisku in zato so njegove misli, ki jih razlaga v svojem članku, izredno pomembne. Clankar poudarja med drugim:

Tedaj, ko je bila podpisana nenapadna pogodba med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, so se posebno francoski in angleški krogi vpraševali, ali bo Italija mirno gledala posledice, ki bodo sledile. Kaj bo na Balkanu, če se sovjetske čete pomaknejo dalje proti zapadu in jugu? Fašizem je bil zmeraj zaklet nasprotnik in sovražnik boljševizma.

Toda Italija računa s stvarnostmi. Kdor le malo pozna italijansko zunanjo politiko, bo opazil, da Italijani nikdar niso bili teoretični v zunanji politiki, ampak veliki praktiki. Italijanski so fašisti in imajo idealizem, v politiki pa so bili in so Italijani strogi realisti. Dokler se je Moskva borila proti velikim mednarodnim načrtom fašizma in Italije, se je Italija borila proti Rusiji in bo to tudi posledaj storila. Italija je prva strla v svojih mejah nevarnost boljševizma; ko je fašizem boljševizem zatrl, je bila njegova naloga, da je Italiji ustvaril tak položaj, da bo lahko zmeraj samostojno izbirala način svojega notranjega in zunanega življenja. Italija in njen imperij sta fašistična, sta katoliška, sta rimska in bosta to tudi naprej ostala. Zato mora Italija skrbeti tudi zato, da nikjer v njenem imperiju in drugod, kjer so italijanske koristi v ospredju, ne zmagajo boljševiški vplivi. Zato se je Italija zmeraj odločno borila proti Kominterni, ki je ponekod z uspehom, drugod pa brezuspešno silila v ospredje svoje načrte. Italija pa ni bila nikdar proti nacionalnemu sovjetskemu boljševizmu, pač pa je bila stalno proti mednarodnemu revolucionarnemu boljševizmu, ki je povsod iskal svojih tal; proti njemu se je uprla v Španiji in Francu tudi omogočila odločilno zmago nad njim. Hitler je zastopal isto stališče in zato je podpiral borbo proti boljševizmu v Španiji. Toda ravno ta španska avantura Kominterne in njene izkušnje z zapadnima velesilama je bila tista, ki je vplivala na stališče Moskve do zapadnih velesil, prav tako pa je pospešila, da so oblastniki v Kremlju zavzeli novo stališče do problemov, v katerih je v Evropi premoč drugod, kot pa so si oni do tedaj mislili.

Ko se je Sovjetska Rusija začela umikati iz španske državljanske vojne, se je začelo stališče Italije do Sovjetske Rusije spreminjati. Nov duh, ki je zavel v odnosih med Sovjeti in Italijo, se je opazil že tedaj, ko je bila pred enim letom podpisana trgovinska pogodba med Italijo in Sovjetsko Rusijo. »Giornale d'Italia« je tedaj pisal, da taka pogodba med Sovjetsko Rusijo in Italijo

ne more biti nič posebnega, ker je bila vendarle Italija tista, ki je prva priznala Sovjetsko Rusijo po revoluciji in je z njo tudi prva sklenila nenapadno pogodbo. Časi so se začeli spreminjati in za tiste, ki so imeli dobre oči, je postajalo marsikaj jasno.

Vse, kar se je po podpisu pogodbe med Nemčijo in Sovjeti dogodilo — to je: vkorakanje nemških čet na Poljsko in poseg Sovjetov na poljsko ozemlje, je bilo točno dogovorjeno med obema državama, ki tvorita os Rim-Berlin. Ze v naprej je bila Italija obveščena o obsegu in posledicah pogodbe med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Ko je bila podpisana pogodba med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, so na prvi pogled Italijani prav tako reagirali nanjo kakor Nemci. Tedaj je v Nemčiji marsikdo vzklilnil presenečen »ohoj«, ko je prebral vest, da je podpisana pogodba med Nemčijo in Sovjeti, nato pa je takoj dodal: »Prav se zgodi Angležem, kdor drugim jamo koplje...« Tako so se izražali tudi vsi italijanski listi in tako je pisala revija »Lavoro Fascista«, ki je last ministra Bottaija.

Italija pa sprejema vse te dogodke v tem duhu zato, ker zagovarja revizionizem, in sicer miren revizionizem, kjer je mogoč; s silo pa se naj odpravijo vse zle posledice versake mirovne pogodbe tam, kjer je to potrebno. Obračun s Poljsko jemlje Italija tako, da morata tam urediti novo stanje velesil, ki sta na vzhodu najmočnejši in torej najbolj zainteresirani na tem delu Evrope. Mirno prepričana Italija urejanje razmer v tem delu sveta tema dvema velesilama, ker je podrobno poučena o tem, kaj bosta Nemčija in Sovjetska Rusija tam storili.

Prav resnično se lahko s skrbmi vprašujejo tisti, ki se zanimajo za to, ali bo Italija mirno gledala na posledice, ki bi iz tega novega reda na vzhodu nastale za Romunijo in Turčijo. Res je, v tem oziru mora biti Italija zelo pozorna. Toda reči moramo že sedaj, da bodo nove posledice v tem delu sveta za Italijo zelo razveseljive. Italiji so radi očitali, da hoče iz Albanije pridirati proti Solunu in Carigradu po stari cesti rimskega cesarstva. Tega pa Italija nikdar ni mislila. Italija se je v Albaniji okrepila, obenem pa je vse storila, da bi Jugoslavijo in Grčijo prepričala, da ta italijanska okrepitev ni naperjena proti balkanskim sosedam. Južno od Donave pa želi Italija imeti čim več prijateljev, izriniti pa od tam vse tuje vplive. Včasih je tod Rusija hotela širiti svoje vplive in zaradi tega je že izbruhnila prva svetovna vojna. Toda danes Sovjetska Rusija nima istih ciljev kot jih je imela carska Rusija. Zato je pričakovati, da bo bližnji sporazum med Sovjetsko Rusijo in Romunijo ter Turčijo izrinit iz tistega območja Balkana tiste vplive, ki jih je Italija izrinita z drugimi dela Balkana s svojimi pogodbama z Jugoslavijo in Grčijo. Tako bo enkrat za vselej Franciji in Angliji preprečeno, da bi na Balkanu skušali najti poti za svoj razmah. To je cilj, ki je enak Italiji in Sovjetski Rusiji in mi Nemci imamo prav isti cilj.

Tako se ustvarja trozvežja, ki jo bodo tvorile Nemčija, Sovjetska Rusija in Italija. Skupen cilj jim je preprečiti, da bi se vojska razširila v ta del Evrope. Toda mirno sožitje na Balkanu in v jugovzhodni Evropi zahteva tudi modro vodstvo, samozatajevanje in pravilno ravnotežje v politiki posameznih balkanskih držav. Sodelovanje med Nemčijo in Italijo in posledaj tudi s Sovjetsko Rusijo bo pokazalo, da vse tri žele vsaj temu delu Evrope prihraniti nevarne viharje in požare.

Zakaj bi torej Italija ne bila zadovoljna z novim razvojem stvari. Mussolini ima poleg drugih darov tudi ta dar, da vidi jasno v bodočnost. Zato tudi jasno vidi bodoče dogodke, jih pravilno ceni in jih bo tudi pravilno vrednotil.

Tako »Frankfurter Zeitung«.

Ljubljanski in mariborski župan v Beogradu

Beograd, 26. septembra. M. Davi sta prispela v Beograd ljubljanski župan dr. Adlešič in mariborski župan dr. Juvan ter sta v komunalnih zadevah posredovala v raznih ministrstvih. Mariborski župan je posredoval med drugim v finančnem ministrstvu, da se odobri druga etapa del pri carinarnici. Na podlagi nove subvencije je finančni minister podpisal danes odlok, da se dovoli nadaljnji kredit 4.800.000 din, s čimer bo problem mariborske carinarnice v kratkem zadovoljivo rešen, ker je tudi že gradbeni minister odobril vse načrte za nadaljevanje del.

Beograd, 26. septembra. A. A. Trgovinski minister dr. Ivan Andres je sprejel danes v svojem kabinetu Müllerja, predsednika nemške trgovinske zbornice v Jugoslaviji skupaj s Frankom, nemskim delegatom v nacionalnem komiteju jugoslovansko-nemške zbornice v Beogradu. O priliki tega obiska so razpravljali o vseh vprašanjih, ki zanimajo Jugoslavijo in Nemčijo glede njihovih trgovinskih odnosov.

Beograd, 26. septembra. M. Z odlokom prosvetnega ministra sta postavljena za šolska referenta v prosvetnem ministrstvu v 5. skup.: gdč. Ana Seme in Peter Mavrič.

Beograd, 26. septembra. M. Predsednik vlade Dragiša Cvetković in podpredsednik dr. Matčec sta imela danes dopoldne daljši sestanek v kabinetu predsedništva vlade.

Velik komet

Berlin, 26. sept. AA. DNB javlja iz Stockholma: Danes ponoči so nekaj po 23. uri videli v Stockholmu na nebu velik komet, ki se je približno 15 minut vlekel čez nebo. Svetloba kometa je bila 3- do 4-krat močnejša kot svetloba največjih zvezd.

Potres

Berlin, 26. septembra. AA. DNB. Na otoku Mitlene v Egejskem morju je bil večeraj potres, ki je povzročil veliko vznemirjenost prebivalstva. O podrobnostih še ni vesti.

Drobne novice

Rim, 26. septembra. AA. Stefani: Mussolini je sprejel prestolonaslednika Umberto, ki mu je podal poročilo o skupini armad, kateri poveljuje.

London, 26. sept. b. Agencija Stefani citira članek »Daily Maila«, v katerem dopisnik iz Bukarešte trdi, da so poljski begunci v Romuniji zelo nezadovoljni, ker je maršal Rydz Smigly zapustil svojo vojsko.

Pariz, 26. septembra. AA. Havas: Iz Budimpešte poročajo: Poljske begunce, ki so se zatekli na Madžarsko, razmeščajo po taboriščih v raznih krajih. Okoli 1200 beguncev je v Nagy Kaniži, zvečine ženske in otroci, 800 pa v Lozoncu, med njimi mnogo poljskih uradnikov. Madžarska oblast so Poljakom dovolila, da se vrnejo na Poljsko, če to žele, toda le malo jih je izrabilo to priložnost.

Rim, 26. septembra. AA. Stefani: Polkovnik Nikolaj di Mauro je potolkel rekord z višinskim poletom z vodnim letalom razreda C. Polkovnik je dosegel višino 14.544 m na letalu s specialno kabino za višinske polete. Polet je trajal 1.56 ure. Prejšnji rekord so imele Združene države z 11.751 metrom.

Rim, 26. septembra. AA. Stefani: Iz Moskve poročajo, da znašajo sovjetske rezerve nafte 3 milijarde ton, to je 32% celotne svetovne rezerve.

Pariz, 26. septembra. AA. Havas poroča iz Londona: Reševanje »Theitidee« se nadaljuje. Iz potopljene podmornice so spravili na dan 27 trupel. Najbrže bodo že danes podmornico popolnoma potegnili iz morja.

Rim, 26. septembra. AA. (Stefani). Vrednost italijanskega izvoza tekstilnih vlaken se je dvignila v prvih 7 mesecih letošnjega leta za 28% v primeri z isto dobo lanskega leta. Izvoz se je posebno povečal v Nemčijo, Kitajsko, britansko Indijo in Mehiko.

Pariz, 26. septembra. AA. (Havas). Iz Osla poročajo: Norveška brzojavna agencija razglša, da je neka nemška podmornica torpedirala švedski tovorni parnik »Silesia«. Ladja se je potopila 45 milj od južnozahodne norveške obale.

London, 26. septembra. AA. (Reuter). Danes so bili sezgani posmrtni ostanki učenjaka Sigumunda Freuda. Verskih obredov ni bilo. Pri tej priliki sta imela poslovilna govora predsednik mednarodnega združenja za psihoanalizo dr. Ernest John ter književnik Stefan Zweig.

Kodanj, 26. septembra. AA. (DNB). Danski kralj Kristijan je proslavil danes 69. rojstni dan. Ker je kralj pred nekaj dnevi lažje obolel, zato ni bilo nobenih večjih svečanosti.

London, 26. septembra. AA. Reuter: Po vete, ki so prispela iz Varšave v Pariz, je dajala Varšava v teku noči še vedno odpor. Radiogrami iz Varšave dodajajo, da so poljske čete odbile v toku večerajšnje dneva več nemških napadov na Prago in zapadna predmestja poljske prestolnice.

Demobilizacija slovaške armade

Berlin, 26. sept. AA. DNB poroča iz Bratislave: Po poročilu slovaškega ministrstva za narodno obrambo se je začela demobilizacija slovaških čet, kar se zdi, da je spet uveden red na njeni severni meji. Pod orožjem so ostale samo specialne čete in vsi častniki, ki se bodo pred demobilizacijo še posebej urili.

Predsednik slovaške vlade Tiso je imel večeraj v okviru »ure za vojake« radijski govor in v njem resumiral notranje politične dogodke zadnje tri tedne. Ugotovil je z zadovoljstvom, da je potek dogodkov jasno pokazal pravilnost stališča slovaške vlade. Nobena tuja zapoved ni vodila slovaške vlade pri njenih odločitvah, je poudaril Tiso, temveč samo zbiranje poljskih čet na severni meji Slovaške. To dejstvo dokazuje, da so Poljaki nameravali napasti Slovaško. Vojški nastop je pokazal vsemu svetu vojaško sposobnost mlade slovaške države.

slanikov v Parizu in Washingtonu, za katera trdi, da sta bila imenovana samo na osnovi osebnih zvez in simpatij. Pravi, da predstavlja računsko napako vlade, ako je imenovala admiralu Nomura za ministra zunanjih zadev zato, da bi Japonska vodila proameriško politiko. Preveč optimistično bi bilo misliti, da bi imenovanje Nomura za zunanjega ministra imelo za posledico takojšnje zboljšanje odnosov z Zedinjenimi državami brez odgovarjajočih žrtve na japonski strani, ker ideali o novi ureditvi Vzhodne Azije ne trpijo nobenega kompromisa z demokratičnimi državami, ki podpirajo maršala Čangkajskega. — »Jomiuri Šimbun« naglašja v zvezi s tem, da Japonska poskuša vse, da bi se izognila sporom z Zedinjenimi državami.

Učiteljske namestitve

Beograd, 26. septembra. M. Prosvetni minister je podpisal odlok, s katerim so postavljeni za učitelje sledeči učiteljski abiturienti(-inje):

Arko Vlasta, Razbor, Slovenji Gradec; Benčina Slava, Sv. Marko, Ptuj; Brče Ivana, St. Jošt, Slovenji Gradec; Barič Savinka, Sv. Ana, Maribor, levi breg; Budja Alojzij, Moravče, Kamnik; Biplanko Alfred, Sv. Duh, Haloze, Ptuj; Cotič Drada, Vučja gomila, Murska Sobotna; Čenčič Tatjana, Bele vode, Slovenji Gradec; Carni Koloman, Apače, Ljutomer; Čretnik Jože, Sv. Jodert, Laško; Čuček Dušica, Sv. Danijel, Dravograd; Duša Teodora, Stara vas, Brežice; Dular Eliza, Znojile, Litijska; Dekval Amalija, St. Rupert, Laško; Dolinšek Viktor, Bodonci, Murska Sobotna; Drogenik Vida, Radmirje, Gornji grad; Eržen Franc, Vuzenica, Dravograd; Erjavac Eva, Besnica, Ljubljana-okolica; Falta Erika, Stara vas, Črnomelj; Falhar Maksimilijan, Črni vrh, Škofja Loka; Ferenček Hildegarde, Sv. Anton, Dravograd; Florjančič Marija, Kal, Krško; Florjančič Stana, Čemšenik, Kamnik; Gerk Stana, Bodonci, Murska Sobotna; Gliha Marija, Vrata, Dravograd; Grimič Ivan, Zbirče, Logatec; Gabrič Frida, Dolnja Lendava; Gorišek Bogomira, Bučka, Krško; Hafner Gerta, Pišče, Brežice; Hafner Lidija, Sv. Križ, Maribor, levi breg; Hreščah Savina, Kapela, Ljutomer; Hohnjec Mira, Turnišče, Lendava; Hren Adalberta, Sv. Andraž, Slovenji Gradec; Horvat Vanda, Primskovo, Litijska; Ilinik Danijela, Sv. Gotard, Kamnik; Ivanuš Jelena, Veliki Čirnik, Krško.

Jenšvar Julka, Gornji Lakoš, Lendava; Jordan Valerija, Razbor, Slovenji Gradec; Jerine Marjan, Birstajn, Smarje; Jerše Marija, Stangja, Litijska; Jaklič Silvester, Veliki Gaber, Litijska; Jeržabek Matilda, Črna, Dravograd; Kožel Vanda, Zvirče, Novo mesto; Klenovšek Bogomir, St. Vid, Smarje; Kresnik Lilijana, Turje, Laško; Koe Viljemina, Koprivnica, Brežice; Kolar Jože, Vučja gomila, Murska Sobotna; Konec Jakob, Bloke, Logatec; Kobal Hedvika, Sv. Bolfenk, Dravograd; Kum Hilda, Krško; Kranjc Ana, Bučka, Krško; Kokalj Marjana, Bučeva vas, Krško; Kreger Franjo, Raka, Krško; Kreger Franjo, Raka, Krško; Kodre Milena, Črneča vas, Krško; Kraj Ernesta, St. Jernej, Krško; Kimovec Stanislava, Burška, Krško; Korosec Vera, Vuzenica, Dravograd; Klamberg Georjeva, Sv. Miklavž, Ptuj; Keber Bogdan, Logatec; Karič Jošip, Dolina, Lendava; Kozar Franc, Sv. Benedik, Slov. gorice, Maribor-levi breg; Kragelj Tereza, Bela cerkev, Novo mesto; Križaj Stefanija, Sv. Tomaž pri Ormožu, Ptuj; Lesnik Marta, Jurkloster, Laško; Lampret Boža, Banjaloka, Kočevje; Lesnik Ljudmila, Sv. Marijeta, Ptuj; Lenasi Viljem, Adlešič, Črnomelj; Letič Elica, Mala Nedelja, Ljutomer; Lukman Slavica, Sv. Duh, Haloze, Ptuj; Logar Franc, Radoviči, Črnomelj; Lah Milena, Sv. Križ, Maribor-levi breg; Majerčič Eliza, St. Jernej na Muto, Dravograd; Manher Elfi, Bistrica, Kamnik; Mehle Milan, Ljutomer; Može Olga, St. Miklavž, Slovenji Gradec; Modic Dana, Selo, Novo mesto; Močnik Marija, Veliki Dolenji, Murska Sobotna; Metelko Antonija, Ponikve, Kočevje; Melaher Antonija, St. Ili, Maribor-levi

breg; Mohor Marija, St. Jernej, Krško; Marinko Maks, Škofjan, Krško; Majdič Marija, Remšnik, Dravograd; Merdava Jože, Negovo, Ljutomer; Mravljak Dragica, Križevci, Murska Sobotna; Nahligal Gizela, Turnišče, Lendava; Nemanic Angela, Škofjan, Krško; Orel Vlasta, Zeleznički, Škofja Loka; Ovirik Angela, Sv. Peter pod Svetimi gorami, Smarje.

Počkar Ana, Suha, Črnomelj, Poštajnar Angela, Ponikve, Kočevje, Porgoršek Karla, Sv. Marijeta pri Ptuj, Primožič Silvestra, Melince, Lendava, Pratkaner Ivan, Pišče, Brežice, Penko Ivan, Sv. Tomaž, Ptuj, Pevec Anton, Prinsko, Litijska, Pušel Zalka, Hlinje, Novo mesto, Poženel Drago, Globodol, Novo mesto, Poženel Branko, Globodol, Novo mesto, Pustoslavšek Marija, Koprivnik, Radovljica, Pustoslavšek Rastoslav, Koprivnik, Radovljica, Pigmolit Valerijan, Rakovec, Konjice, Peče Oskar, Velike Dolence, Murska Sobotna, Pušiček Dragotin, Sv. Jošt, Slovenske gorice, Prijatelj Danijela, Svetinje, Novo mesto, Plišeček Krista, Sv. Miklavž, Slov. gorice, Pribovič Marija, Kalobje, Celje, Ribičič Marija, Dolenska Bistrica, Lendava, Regoršek Erna, Striha, Ljutomer, Rigler Marjana, Javorje, Litijska, Rogar Pavla, Podgorje, Brežice, Rožič Marjana, Selo, Kamnik, Rus Hilda, Ščavnica, Ljutomer, Ravter Ema, Sv. Hermina, Laško, Ravter Karla, Rogatec, Smarje, Rus Ivan, Apače, Ljutomer, Slapšak Boža, Catež, Novo mesto, Strupi Marija, Zgornji Tuhinj, Kamnik, Siherl Gabra, Zusem, Smarje, Silič Justa, Slovenska Bistrica, Maribor, desni breg, Škul Helena, Kapea, Lendava, Stare Marija, Bohinjska srednja vas, Radovljica, Stožer Herman, Pirnice, Dravograd, Šešek Krista, Skal, Krško, Snaj Miroslava, Sv. Jodert, Laško, Stojkovič Miro, Veliki brin, Krško, Svete Rudolf, St. Rupert, Laško, Steblaj Stefe, Zapotok, Ljubljanska okolica, Spindler Gizela, Strekljavec, Črnomelj, Sprager Dana, Velenje, Slovenjgradec, Stefančič Stanislava, Hrasnik, Laško, Serak Sabina, Predanovci, Murska Sobotna.

Tuma Marija, Klenovik, Krško. Topolnik Ignacij, Velenje, Slovenji Gradec. Topolovec Tereza, Gornja Račgona, Ljutomer. Tekavec Stefan, Kebel, Kamnik, Tomazin Mosara, Sulinci, Murska Sobotna. Tomič Zofija, Srednja Bistrica, Lendava. Teček Marija, Martinvrh, Škofja Loka. Tajnik Boža, St. Peter pod Sv. gorami, Smarje. Udar Hela, Gorjuše, Radovljica. Vertič Zofija, Prelog, Črnomelj. Vodenik Lenka, Prosenjakovci, Mur. Sobotna. Virk Irma, Ščavnica, Ljutomer. Vomer Ana, Fram, Maribor - desni breg, Vrežec Vida, Mavren, Črnomelj. Vrhovnik Marija, Reka, Laško. Zupančič Nada, Podsed, Brežice. — Zupančič Hilda, Luče, Gornji grad. Zagorac Nada, Kozje, Smarje. Zupančič Marija, Pišče, Brežice. Zupančič Maks, Luče, Gornji grad. Zuzek Marija, Brusnice, Novo mesto. Zabovec Dragoslav, Šalovec, Mur. Sobotna. Zagar Frančiška, Ščavnica, Ljutomer. Žerjav Helena, Loški potok, Kočevje. Žizek Katarina, Črenšovci, Lendava. Žitnik Ladislava, Sv. Anton, Maribor - levi breg.

Smeri japonske politike

Zopet prodiranje proti Čankajškovi Kitajski

Tokio, 26. septembra. Ker je vlada sklenila, da kitajsko vprašanje čimprej likvidira, je armada dobila povelje, da začne zopet vojaške operacije proti Čankajškovi armadi. Japonska armada je usmerila svoj napad na glavno mesto province Honan Čangfaj in je v tridnevni bitki premagala armado kitajskega generala Kvališena. Del japonskih čet je v ponedeljek prestopil reko Mi. Zaradi nove ofenzive so sedaj japonske čete oddaljene le še 60 km od Čangčaja.

Tokio, 26. sept. AA. Stefani. Huda borba, ki traja že tri dni v pokrajini med Hsingingom in reko Mi med japonskimi in kitajskimi četami, je prinesla viden uspeh Japoncem, ki so prestopili reko in napredovali okrog 50 km v južno smer ter se približali vse bolj mestu Čangčaju, katerega skušajo osvojiti. Kitajci so utrpeli velike izgube ter so pustili na bojnem polju 8000 mrtvih.

Pariz, 26. sept. AA. Havas. Iz Čungkinga (v območju Čangkajske Kitajske) poročajo: Včerajšnji boji na fronti severno od Hunana med reko Hsikijang in vzhodnim bregom Hsikijanga so napravili pravo razdejanie. Z neprestanimi napadi s kopnega in z vode skušajo Japonci prodreti proti prestolnici Hunana. Japonski poskusi, da bi izkrcali čete, so se izjalovili. Kitajske čete, ki se

jim je posrečilo prekorčiti reko Hsikijang, zasledujejo Japonce na drugem bregu.

Pariz, 26. sept. AA. Havas. Iz Moskve poročajo: Čim bolj se je razmerje med Rusijo in Japonsko slabšalo, tem bolj je sovjetska vlada postopno zniževala stanje osebja svojega poslanstva v Tokiu. Tako je število osebja ruskega poslanstva padlo s 40 na 6 ljudi. Zdi pa misli Sovjetska Rusija spet pomnožiti to osebje. Z novim poslanikom Spetjaninom, ki se bo prav v kratkem odpeljal na svoje novo mesto, pojde tudi 2 svetniki, in sicer Jukov, bivši šef oddelka za japonske zadeve, in Macik, ter še neki drugi tajnik in atašej. Razen tega je sovjetska vlada imenovala več novih konzulov v japonskih mestih.

Berlin, 26. sept. AA. DNB. Japonski tisk pričakuje neodvisno zunanjo politiko Japonske, kakor jo je napovedala nova vlada. »Ašahi Šimbun« pojasnjuje novo politiko tako, da namerava Japonska sodelovati tako z demokratičnimi kakor s totalitarnimi državami, medtem ko ostali tisk označuje tako politiko kot neizvedljivo. »Niči Niči« piše, da ni mogoče trditi, da bi bila Amerika tako važen faktor za Japonsko, da bi od nje odvisela vsa japonska zunanja politika. »Kokumin Šimbun« kritizira izbiro osebnosti novih velepo-

Bratstvo

Glavno, kar je prineslo človeštvu krščanstvo, je misel in dejstvo bratstva. Če današnji človek gleda na svojega bližnjega, je nehoti njegovo prvo čustvo: to je moj sovražnik. Znan angleški modroslovec je dal temu izraza v proslulem reku: Homo homini lupus — človek je človeku volk. Vsak zase in vsak sam sebi Bog, zato vsi drug proti drugemu in vsi zoper Boga — to je bistvo evropske brezbožne kulture. Narodi ne težijo k nekemu skupnemu središču, ampak stran od njega ter žive v stalni medsebojni napetosti, kakor vojak na straži, ki je vedno pripravljen na napad. Mi poznamo svojega bližnjega le kot terišče, kot mejo, ki loči dve usodi, kakor hitro se druga druge dotakneta. Zato je ljubezen do bližnjega oziroma bratstvo pri nas na slabem glasu. Velja kot ženska sentimentalnost, dočim je prva krepost sodobnega človeka samoljubje. Toda krščanski človek, kakor ga Bog hoče, ne doživlja sveta iz svojega lastnega jaz, tudi ne iz svojega Ti, ampak iz Mi. Kristijan najprej čuti z vso silo svoje duše skupnost, ima zato do svojega bližnjega čisto neposredno razmerje, živi tako rekoč njegovo življenje in če gleda okrog sebe, vidi brate, ne pa nasprotnike. Veruje v naravno dobroto svojega bližnjega, dokler ni dokazano nasprotno, dočim sodobni nekrščanski človek (ki pa si kljub temu domišlja, da je kristjan) svojega bližnjega najprej odklanja kot svojega naravnega nasprotnika, dokler ne dobi nasprotnega dokaza. Zato je postalo življenje med nami v zadnjih stoletjih tako nezno, ker poteka v samih medsebojnih borbah in roparskih ter tekmovalnih nagonih, in če v taki družbi kdo zaide v stisko, je izgubljen. Na tem meščanskem samoljubju bo Evropa propadla.

Seveda slišimo ugovor: Ali mar ni v Evropi bilo bratstvo? Ali ni spadalo k idealom francoske revolucije? Ali niso besede svoboda, enakost, bratstvo podžgale vso Evropo in jo osvobodile? Žalibog moramo odgovoriti: ne! Kar je francoski revolucionarni meščan razumel pod temi besedami, ni to, kar misli in uči krščanstvo. Bratstvo — fraternité — od l. 1789 ni bilo izraz organskega bratstva, ampak le formula za izenačenje zunanjih pogojev političnega in družabnega življenja. To bratstvo je bilo samo enakost — egalité — vdružitje. Liberté — svoboda — ni bila stremljenje, da bi človek premagal ograje, ki si jih je postavil okoli sebe, ampak le svoboda egoistične konkurence vseh pod enakimi pogoji. To je bila enakost vtretitja. Podrli so ograje med ljudmi, da bi se bolj sprestili egoizem vsakogar. To je pomen gesla: fraternité, egalité in liberté. To ni bila krščanska zapoved, da spoštujemo božjo podobo v vseh ljudeh, ampak izdajstvo pravega bratstva. Navadno sentimentalno laž je imenoval to geslo francoske revolucije Forel in je zadel pravo.

Schubart

Gospodarstvo

Dr. Ciril Žebot

Vojno gospodarstvo

Štiri države, med njimi največji svetovni imperij, se nahajajo v vojnem stanju. Izgledi so, da bo vojna trajala določeno dobo. Ako k temu upoštevamo še moderna stremjenja po tako imenovani »totalni vojni« in možnost, da se vojno stanje časoma še raztegne na druge, danes nevtralne države, ki so vse že sedaj v stanju oborožene nevtralnosti, — potem razumemo vlogo, ki bo v tem totalnem merjenju sil na življenje in smrt pripadla gospodarstvu.

V čem obstoji pojem »totalne vojne«? V tem, da skuša vsaka vojskujoča se stran kar najbolje uporabiti kot vojna sredstva vse razpoložljive činitele, ki bi ji utegnili koristiti za čim učinkovitejši zlom sovražnika: poleg vseh vrst orožja v ožjem smislu še finančno in gospodarsko moč, moralne in psihološke okoliščine, politične in diplomatske činitele itd. Poleg tega pa je moderna vojna »totalna« še zaradi tega, ker je vojnih udarcev vseh vrst deležna cela sovražnikova država in vse njeno prebivalstvo.

Izraz »totalna vojna« sam je od Ludendorfa. Zamisel pa je mnogo starejša. Tako najdemo zanimivo opredelitev »totalne vojne« v proklamaciji francoskega konventa z dne 21. avgusta 1793: »Mladi bodo šli v boj; oženjeni moške bodo kovali orožje in prenašali bojnim vrstam potrebna sredstva; ženske bodo izdelovale žotore, obleke in bodo stregle v bolnišnicah; otroci bodo zbirali staro perilo in obleke; stari pa bodo hodili na javne trge in tam poveljevali junaštvo borecev.« Za tisto dobo in za takratno dobo tehnične civilizacije prav gotovo »totalna vojna«.

V luči stremljenj po moderni »totalni vojni« ima gospodarstvo dvojen pomen:

1. Kot intenzivna uporaba celokupnosti razpoložljivih in dosegljivih materialnih sredstev za vojne potrebe vojskujoče se države na fronti in v zaledju (vojno gospodarstvo, Kriegswirtschaft).

2. Kot eno izmed strateških sredstev proti sovražniku (gospodarska vojna, Wirtschaftskrieg): blokada, uničenje izvoza, masovno nakupovanje surovin, udarci proti vrednosti sovražnikove valute itd.).

Vojno gospodarstvo v svetovni vojni 1914—1918

Leta 1914 ni bilo pravega pojma o »vojnem gospodarstvu« v modernem smislu. Vojskujoče se države so bile prepričane o kratki vojni. Zaradi tega nobena začetna stran ni polagala posebne važnosti na sistematično pripravo posebnega »vojne-gospodarstva«. Zamisel je bila naslednja: vojna bo kratka, za aprovizacijo bodo zadostovale nabrane zaloge, »gospodarsko-proizvajalna pavza« bo omogočila popolno neposredno-vojaško mobilizacijo vseh razpoložljivih sil. Samo dve gospodarski stvari sta bili predmet resnejših priprav kot posebni sredstva vojne: transport in finance.

Vojni razplet je pokopal zamisel kratke vojne. Vojna je trajala štiri leta. Vojskujoče se države so bile prisiljene na hitro improvizirati pravo »vojno gospodarstvo«. Ker pa to ni bilo predvideno in zato tudi ne pripravljeno, so bila predvidena potreb in organizacija proizvodnje ter razdeljevanja zelo pomanjkljive. To nam nazorno kažejo statistike: Tako je n. pr. v Franciji vojaška mobilizacija pustila proizvodnji vojnega materiala leta 1914 na razpolago samo 50.000 delovnih moči. Leta 1918 jih je bilo treba 1.700.000! Isto je bilo glede predvidenja potrebnih finančnih sredstev: konvencija med državami in narodno banko je v Franciji leta 1911 za primer vojne določila 2000 milijonov frankov kot letni predjuz državni blagajni za vojne potrebe. Leta 1918 so morali predjuz zvišati že na 17.150 milijonov!

Novi pogledi

Izkušnje iz zadnje svetovne vojne so izučile. »Vojno gospodarstvo« je postalo predmet resnega proučevanja strokovnjakov, ponekod celo posebnih univerzitetnih stolič. Po vseh državah so zakoni že v mirni dobi vnaprej uredili vse potrebno za »vojno gospodarstvo«.

Kako v naprej pripraviti in podrobno predvideti ustroj »vojne-gospodarstva«, odgovarjajočega potrebam moderne »totalne vojne«? Do sedaj poznamo v glavnem dva načina:

a) Gospodarska mobilizacija (v okviru širše »civilne mobilizacije«).

b) Stalno polvojno gospodarstvo (Wehrwirtschaft).

Gospodarska mobilizacija obstoja v izvedbi hitrega uresničenja podrobno in naprej previdenih in določenih načrtnih ukrepov tehnične in upravne narave, ki naj »normalno« mirovno gospodarstvo strukturalno in funkcionalno spremeni v »vojno gospodarstvo«.

Polvojno gospodarstvo (Wehrwirtschaft; vojno gospodarstvo v mirnem času) pa je v tem, da država »normalno« mirovno narodno-gospodarsko strukturo tako priredi in ustali, da lahko za primer vojne takoj brez posebne »gospodarske mobilizacije« služi vsem zahtevanim potrebam vojne.

Večina držav, ki imajo tradicionalno polibelezno narodnogospodarsko strukturo, se je odločila za prvo pot: skrbno vnaprej pripraviti možnost nagle in uspešne gospodarske mobilizacije vzporedno z neposredno vojaško mobilizacijo ob izbruhu vojne. Nemčija pa je izbrala drugo pot: Wehrwirtschaft. Svojo »normalno« mirovno narodno-gospodarsko strukturo, organizacijo in funkcioniranje je v tehničnem kot v upravno-vodstvenem oziru tako pripravila, da bi njeno narodno gospodarstvo bilo sposobno brez posebne »gospodarske mobilizacije« in s tem brez sunkovitih sprememb delovati kot popolno »vojno gospodarstvo«.

Za primer »gospodarske mobilizacije« kot skrbno pripravljene prehode iz rednega mirovnega narodnega gospodarstva v »vojno gospodarstvo« pa naj služita primera Francije in Italije:

1. Francija ima z dne 11. junija 1938 poseben »Zakon o organizaciji naroda v času vojne«, dopolnjen s številnimi poznejšimi uredbami o specialnih podrobnostih.

Točka 2, čl. 2. tega zakona določa: »Vlada, odgovorna za narodno obrambo, pripravlja v mirnem času uporabo vseh sil in virov dežele v vojnem času« (torej pooblastilo za splošno, vojaško, civilno in gospodarsko mobilizacijo).

2. Italijanski zakon z dne 8. julija 1925 pa izrecno opredeljuje pojem »civilne mobilizacije« (katere del je »gospodarska mobilizacija«). Točka 3, čl. 2. pravi:

»Civilna mobilizacija obstoja v preustroju mirovne organizacije vseh dejavnosti naroda razen vojaških sil (ki so predmet vojaške mobilizacije) — v vojaško organizacijo«.

Polvojno gospodarstvo v mirnem času

Čeprav bi »gospodarska mobilizacija« bila še tako dobro in podrobno in naprej pripravljena in vestno izgrajena v vojni gospodarski načrt, je vendar možno ali celo verjetno, da razplet njenega privajanja (prehod iz »normalnega« v »vojno« gospodarstvo) ob nastopu vojne-gospodarskega primera ne bo dovolj hitro vzporedno s padcem ritmu zahtevanih vojaških operacij. In to iz naslednjih razlogov:

1. Razkroj rednega gospodarskega poteka, povzročen po vojaški mobilizaciji (odhod osebja, rekvizicija zalog, objektov itd.).

2. Popolen preokret proizvodnje in razdeljevanja, ki morajo odsej zadovoljevati povsem drugačne potrebe.

3. Potreba naglega preustroja celotne gospodarske organizacije od danes na jutri (tehnični preustroj, prenos vodstvenih funkcij itd.).

Ako k tem razlogom vojaško-tehničnega značaja upoštevamo še nacionalno-totalitarno naučno usmeritev in ekspanzivno zunanje-politično dinamiko nacional-socialistične Nemčije, bomo razumeli, zakaj si Nemčija že od l. 1933 dalje prizadeva, da si izgradi tako narodno-gospodarsko strukturo in organizacijo, ki naj tudi v mirnem času obenem z zasebnimi potrebami, da, celo pred njimi, stalno, redno, načrtno zadovoljuje »nacionalne« potrebe, predvsem neizčrpne potrebe vojaškega značaja. Tako je Nemčija pod okriljem označenih vojaško-tehničnih razlogov in svojih naučnih nazorov ter političnih stremljenj izgradila pravcato »vojno gospodarstvo«, delujoče v mirnem času« (Wehrwirtschaft).

Naučno razlago ozir. opravičilo nemške »Wehrwirtschaft« je naravnost izrazil Hunke (Grundzüge der deutschen Volks- und Wehrwirtschaft, Berlin 1938):

»Mirovno in vojno gospodarstvo v liberalnem smislu so za nas preživeli se pojmi. Mi nenehoma zahtevamo od gospodarstva, da jemlje v obzir načelo varnosti... Kadar so v srednjem veku gradili kako mesto, so vedno v ena-

Razvoj naše zunanje trgovine

Objavljeni so podatki o naši zunanji trgovini v mesecu avgustu. V tem mesecu je bila zunanja trgovina še normalna, od septembra naprej pa moramo pričakovati, da bodo v njej pršli že do izraza vplivi sedanjih mednarodnih političnih razmer.

V primeri z avgustom lanskega leta je bil razvoj zunanje trgovine v letošnjem avgustu prav ugoden. Naš izvoz je znašal po vrednosti 594,7 milij. din, dočim je lansko leto znašal le 461,8 milij. din. Uvoz pa je meseca avgusta znašal 415,9 milij., lansko leto pa 407,1 milij. dinarjev, torej je malenkostno večji. Aktivnost trgovinske bilance je bila v avgustu precejšnja.

V osmih mesecih je letos izvoz znašal 3.416,5 milij. din, uvoz pa 3.377,6 milij., tako da je bila letos trgovinska bilanca aktivna za 54,7 milij., lansko leto pa je bila v istem razdobju pasivna za 323,7 milij. din.

Glavni predmeti, ki smo jih letos izvozili v mesecu avgustu, so bili sledeči:

	avg. 1939	avg. 1938
milij. din	milij. din	
pšenica	110,3	80,9
sveže sadje	27,8	16,8
zdravilne rastline	6,3	3,8
tobak	36,9	0,1
konoplja	16,9	11,4
les	107,1	90,8
baker	63,7	18,8
kopi in rude	38,2	30,5
koruza	4,6	10,6
živina in živilski produkti	119,3	142,4

Med našimi glavnimi izvoznimi predmeti se je razen za koruzo in za živilo in živilske produkte izvoz proti lanskemu avgustu v precejšnji meri povečal.

Uvoz naših glavnih predmetov pa je bil v avgustu sledeč: surov bombaž 12,9 milij. din, bombažna predvaja 32,6 milij. din, bombažne tkanine 14,3 milij., ovčja volna 6,7 milij., volnena predvaja 16,4 milij., volnene tkanine 18,8 milij., svileni predvaja 7,5 milij., ostala predvaja 5,3 milij. din, nepredelano in polpredelano železo 5,9 milij., pločevina 4,7 milij., tračnice, železni material za mostove, postrešja in delavnice 12,2 milij., razni železni izdelki 18,1 milij., nafta surova 4,2 milij., riž 4,0 milij., kava surova 4,8 milij., sladkor 8,5 milij., premog vseh vrst 18,6 milij., stroji, priprave in orodje 27,9 milij., elektrotehnični predmeti 16,4 milij., prevozna sredstva 23,2 milij., zdravila gotova 3,6 milij., umetne organske barve 4,8 milij., papir za tisk 4,5 milij. din.

Med uvoznimi predmeti je letos tudi sladkor, ki smo ga v avgustu uvozili 2.244 ton v vrednosti 8,5 milij. din. Pri drugih uvoznih predmetih ni posebnih razlik v primeri z uvozom prejšnjih mesecev.

Stanje Narodne banke

Narodna banka izkazuje za 22. t. m. sledeče stanje v svojih glavnih bilančnih postavkah (v oklepajih razlika proti stanju od 15. t. m., vse v milij. din):

Aktiva: zlati v blagajnah 1.976,0 (+0,4), zlato v inozemstvu 10,8, skupaj zlata podlaga 1.986,8 (+0,4), devize izven podlage 510,2 (-21,8), kovani denar 312,1 (+0,5), menična posojila 2.201,0 (+39,6), posojila proti zastavi 226,7 (-5,5), skupaj posojila 2.427,8 (+34,1), finančno ministrstvo po uredbah od 24. 8. in 16. 9. 1939 155,0 (to je nov dolg države), razna aktiva 2.848,7 (+13,4).

Pasiva: Obtok bankovcev 8.754,1 (+63,8), terjatev države 91,1 (+54,2), žirovni računi 914,3 (+8,8), razni računi 444,7 (+6,0), skupaj obveznosti po vidu 1.450,1 (+68,9), obveznosti z rokom 250,3 (-50,5), razna pasiva 386,0 (+100,3).

Otok bankovcev in obveznosti po vidu so znašale 10.204,2 (+132,8), skupna podlaga s primom pa 2.553,0 (+0,4), zlato v blagajnah s pri-

Roman Seno, ki hrepeni sploj po sabavi, užitku in razvedrilu

Na krivih potih

Film iz ameriške bogate družbe. Dejanje se godi v Ameriki, v Parizu, na Dunaju in na prekooceanskem parniku »Queen Mary«

Film po znamenitem romanu »Dodsworth« od Sinclair Lewisa, pisatelja, ki je bil odlikovan z Nobelovo nagrado. — V glavnih vlogah: Walter Huston, Ruth Chatterton in Mary Astor

Danes premiera ob 16. 19. in 21. uri

Kino Union tel. 22-21

PREMIERA. Izredna komedija v kateri nudi najboljši komik Amerike FRANK MORGAN v vlogi pustolovca najboljšo zabavo in razvedrilo

Pustolovci na rivijeri

Kino Matica, telefon 21-24

Predstave danes ob 16. 19. in 21. uri

Največji ekspedicijski film vseh časov! — Povsem nova kopija!

Afrika v vsej svoji lepoti in krutosti. Neizprosnna borba za obstanek med prebivalci prostrane džungle. — Po istoimenskem romanu izdelal režiser W. S. van Dyke. — **Klic pragozda.**

Predvaja danes ob 16. 19. in 21. uri

TRADER HORN

KINO SLOGA, telef. 27-30

ki meri poleg drugih upoštevali tudi potrebe varnosti. Hunke smeši ekonomo, ko se mu roga, češ naj le postavlja »svoje proizvajalne sile pod ogenj sovražnih topov, naj žrtvuje poljedelstvo in oskrbo s surovinami mitu svetovnega gospodarstva in naj le dela na našem planetu kot da bi šlo za paradiz«.

Najvidnejši izraz in obenem celotnostno zajetje teženj po »Wehrwirtschaft« je v Göringovem štiritletnem načrtu, ki je predvidel in določil sicer dokaj prožno, a progresivno gospodarsko mobilizacijo v mirnem času.

Zaradi naznačene razlike med »vojnim gospodarstvom« in »gospodarske mobilizacije« in med »Wehrwirtschaft« bomo po tem uvodu naše nadaljnje razpravljanje o »vojnem gospodarstvu« (Kriegswirtschaft), o njegovi strukturi, organizaciji in delovanju vodili deloma po primerjalnem načinu med »gospodarske mobilizacije« in onimi »Wehrwirtschaft«.

Razdelitev razpravljanja bo naslednja:

1. Potrebe, viri, načrt in vodstvo vojnega gospodarstva.

2. Proizvodnja v vojnem gospodarstvu.

3. Samozadostitev in zunanja trgovina v vojnem gospodarstvu.

4. Financiranje vojnega gospodarstva.

5. Razdeljevanje dohodkov v vojnem gospodarstvu.

6. Razdeljevanje dobrin v vojnem gospodarstvu (konsum).

Že iz te razpredelnice je razvidno, da moderno »vojno gospodarstvo« ni kako zasilno skrupulno razkrojena gospodarska življenja v času vojne, temveč pravcati gospodarski sestav, prilagojen vojnim potrebam, organizaciji in strategiji.

mom pa 2.530,2 (+0,4). Kritje obtoka z zlatom in devizami je znašalo 25,01% (25,34%), kritje le v zlatu pa 24,88 (25,20). Napram zadnjemu stanju se je torej kritje nekoliko znižalo.

Denarni obtok se je od zadnjega izkaza sorazmerno le malenkostno povečal, dast »je« bilo pričakovati, da bodo denarni zavodi potrebovali precej sredstev za izplačilo vlog, in da bodo ta sredstva iskali pri Narodni banki. Iz objavljenih podatkov o stanju Narodne banke pa moramo sklepati, da imajo denarni zavodi sami dovolj denarja za izplačilo vlagateljev ter ne potrebujejo vsaj zaenkrat večje podpore s strani Narodne banke. Smemo torej ugotoviti, da se je naš denarni trg pomiril ter se povrača počasi v prejšnje stanje.

Stanje naših kliringov

Od zadnjega izkaza stanja naših kliringov ni nobenih posebnih sprememb. Izgleda, da je v naši zunanji trgovini prišlo že do precejšnjega zastoja.

Stanje kliringov dne 22. septembra je bilo sledeče:

Aktivni kliringi: Naša terjatev v nemškem kliringu je narasla za 1,9 na 203,1 milij. din. Zmanjšal se je saldo naše terjatve v kliringu s protektoratom za 0,3 na 23,9 milij. din, ter saldo v madžarskem kliringu za 0,3 na 39,5 milij. din.

Pasivni kliringi: Edino v romunskem kliringu je večja sprememba. Od 2,9 je naš dolg narasel na 7,1 milij. din. Tudi naš dolg proti Italiji je narasel za okroglo 1 milij. din in je znašal 137,2 milij. din. Saldo v švicarskem kliringu se je znašal za 108.000 švic. frankov in je znašalo po zadnjem stanju 1,1 milij. frankov.

Izvoz svežih sliv v Nemčijo

»Prizade« v Belgradu razglasa glede izvoza nepakovanih svežih sliv naslednje:

Za potrebe izvoza nepakovanih svežih sliv v Nemčijo je v nemško-jugoslovenskem plačilnem prometu določen znesek 400.000 RM, kar odgovarja po količini 400 vagonov. Ta izvoz se sme vršiti izključno le v bivšo Avstrijo.

Za nepakovane sveže slive je določena cena 9,50 RM za 100 kg netto, franko jugoslovensko-nemška obojna postaja, z doplačilom 1,50 RM franko madžarsko-nemška obojna postaja. Ponudbe in prodaje izpod teh določenih cen so strogo prepovedane.

Kontingentne listine »Prizade« za brezcarinski uvoz svežih sliv bodo kmalu izšpečene. Uporaba teh listin, vidiranih od strani nemške carnice Berlin-Schlesischer Bahnhof za nepakovane sveže slive je strogo prepovedana.

Za izvoz nepakovanih svežih sliv v Nemčijo izdaja Prizad posebne listine, katere niso vidirane od nemških oblasti in nimajo pravico na brezcarinski uvoz.

Vsaka prodaja nepakovanih svežih sliv v Nemčijo mora biti prijavljena Prizadu, kateri etavi izvoznikarjem na razpolago kontingentne listine in tiskovine za predpisano nemško potrdilo v uvozu. Ti dokumenti morajo biti priložni vsaki pošiljki.

Devizna dovoljenja za uvoz nepakovanih svežih sliv v Nemčijo so dobile naslednje tvrdke:

Kaebauer Hans, Wien, IV Schickauergasse 11; Schwaiger Josef, Wien, VI Kötterlgasse 6; Fruchtimport-Union, Wien, VI Kötterlgasse 7; Ostmärkische Fruchthandels-Gesellschaft, Wien, VI Linke Wienzeile 36; Kerechbauer Eduard, Wien, VI Linke Wienzeile 6; Di Leonardo, Facchin & Cie, Wien, VI Linke Wienzeile 24; Ponbauer & Obermayer, Wien, Laimgrubeng. 10; Hora, Wolf & Co, Wien, IV Rechte Wienzeile 3; M. Strasschill & Sohn, Wien, VI Kötterlgasse 6; Wurzer Josef, Wien, IV Rechte Wienzeile 33; Slatoff Angel & Co, Wien, VI Linke Wienzeile 27; Schachermaier Dr. Anton, Wien, VI Kötterlg. 1; Schreiner & Temme, Wien, VI Kötterlgasse 6,

Borza

Dne 26. septembra 1939.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.30

Na zagrebški borzi je devizni promet znašal 2,38 milij. din, na belgrajski pa 6,27 milij. din. Tečaj grških bonov se je danes nekoliko izboljšal. V vrednostnih papirjih pa je promet na belgrajski borzi znašal 2,7 milij., kar je še vedno za naše razmere znan promet.

Ljubljana — Uradni tečaji	
London 1 funt	175,40—178,60
Pariz 100 frankov	99,10—101,40
Newyork 100 dolarjev	4383,00—4443,00
Zeneva 100 frankov	995,00—1005,00
Amsterdam 100 goldinarjev	2332,25—2370,25
Bruselj 100 belg	746,50—758,50

Ljubljana — Svobodno tržišče	
London 1 funt	217,90—221,10
Pariz 100 frankov	123,17—125,47
Newyork 100 dolarjev	5480,00—5520,00
Zeneva 100 frankov	1235,13—1245,13
Amsterdam 100 goldinarjev	2396,85—2394,85
Bruselj 100 belg	927,19—939,19

Ljubljana — Zasebni kliring

Berlin 1 marka 14,20—14,40

Zagreb — Zasebni kliring

Grški boni 32,60—33,30 (32,95)

Belgrad — Zasebni kliring

Grški boni 31,90—32,60 (32,25)

Curih. Pariz 10,025, London 17,70, Newyork 443,25, Bruselj 75,25, Milan 22,40, Amsterdam 235,50, Berlin 174,50, Stockholm 105,50, Oslo 100,50, Kopenhagen 85,55.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

Ljubljana 394—395
Zagreb ne notira
Belgrad 394—394,50

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 93,25—94,25, agrarji 55,50—56,50, vojna škoda promptna 394—395, Begluške obveznice 73—73,50, dalm. agrarji 70—71, 8% Blerovo posojilo 88—89, 7% Blerovo posojilo 84—85, 7% posojilo Drž. hip. banke 89—90, 7% stab. posojilo 92,50—93,50. — Delnice: Trboveljska 163—167.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 93 blago, 4% severni agrarji 51 blago, 7% Blerovo posojilo 85 blago. — Delnice: Priv. agrarna banka 175 blago, Trboveljska 165 blago, Gutmann 51 blago, Sladk. tov. Osijek 85 den., Osj. livarna 150 den., Isis 30 den.

Belgrad. Drž. papirji: 7% investicij. posojilo 91,50—93 (92), agrarji 54 zaklj., vojna škoda promptna 394—394,50 (394—396,75), 6% šum. obveznice 67—68 (68,25), begluške obveznice 70 bl. (70), dalm. agrarji 67,50—68,50 (68—69), 4% sev. agrarji 50 zaklj., 8% Blerovo posojilo 88,50 bl., 7% Blerovo posojilo 84 zaklj. — Delnice: Narodna banka 6850 bl., Priv. agrarna banka 182 zaklj.

21tni trg

Novi Sad. Oves bački, sremski in slavonski 125—137,50. — Fižol bački in sremski beli brez vreče 310—320. — Ostalo neizpremenjeno. Promet srednji. — Novi Sad jutri zaprto.

Sombor. Oves bački, sremski in slavonski 130—132,50. — Ostalo neizpremenjeno. — Promet 30 vagonov.

Cene kmetijskih pridelkov

Cene kmetijskih pridelkov v Ptuj 23. septembra t. l. Pšenica moka 2,50 do 3,25 din, govedina 9 do 11 din, teletina 9 do 12 din, svinjina 5 do 12 din, svinjska mast 18 din, sveža slanina 14 do 15 din, prekajena slanina 20 din, leča 10 din, krompir 0,75 din, seno 0,50 do 0,75 din, slama 0,25 do 0,30 din, ječmen 1,60 din za kg. Mleko 1,50 din za liter, jajca 0,75 din za komad.

Cene kmetijskih pridelkov na Jesenicah dne 23. septembra t. l. Pšenica moka 3 do 3,50 din, govedina 6 do 12 din, teletina 12 do 16 din, svinjina 14 do 16 din, ovčje meso 10 din, svinjska mast 17 din, sveža slanina 14 do 16 din, prekajena slanina 18 do 19 din, fižol 3 do 4 din, gram suh 10 din, domača leča 5 din, krompir 1,50 din, seno 0,90 din, slama 0,60 din, ječmen 3 din, ješprenj 4 din za kg. Mleko 2,25 din za liter, jajca 0,75 din za komad.

Cene kmetijskih pridelkov v Trbovljah dne 23. septembra t. l. Pšenica moka 3 do 3,50 din, govedina 10 din, teletina 14 do 20 din, svinjina 12 do 18 din, ovčje meso 8 do 10 din, svinjska mast 22 din, sveža slanina 17 din, prekajena slanina 22 din, krompir 1,25 din za kg. Mleko 2,25 din za liter, jajca 1 din za komad.

KOLESA

kupite dobro in poceni tudi na obroke pri

H. SUTTNER

Brezobvezno ogled

Ljubljana

Aleksandrova 6.

Mladim, ki prihajajo

Nepozabni so lepi jesenski dnevi. Posebno lepi pa so na deželi. Zemlja plačuje človekove napore. Greš po polju in se ti ponujajo jabolka, zaviješ nad trsje, kjer grozdje vabi. Pestro barvitost sadja v soncu pa iz dneva v dan veča sušče se listje — spomin na slovo.

Mesta so že vsa polna mladine. Kar nerodno ti je, če te zajame val, ki hiti proti šoli ali iz nje. Ne veš, ali bi se pridružil tem drobnim razgovorom o vsakdanjih bolekih skrbeh ali pa bi stopil ob stran in gledal te mlade, žive, upajoče in verujoče obraze.

Te dni se poslavljajo od doma kot zadnji akademiki. Tudi vrata slovenskega vseučilišča so se odprla in njegove predavalnice bodo kmalu polne mladine in dela. Starejši bodo nadaljevali z delom, kot so doslej, če so ga sploh mogli za čas prekinili, novinci pa prihajajo z napetim pričakovanjem, kaj jim razkrije akademsko življenje. Prav za prav ni to nič posebnega, saj se ponavlja vsako jesen že dvajset let sem. Prav letos je dvajseti vpis v zimsko polletje.

Pa vendar so to dnevi, ki so vredni malo razmišljanja.

Okrog 500 mladih slovenskih fantov in deklet, ki so dovršili srednjo šolo, usmerja te dni svojo življenjsko pot na vseučilišče. Bi ali ne bi, bom zmozel delo, bom mogel zbrati potrebna sredstva za študij? Vprašanja, ki je nanje pretežni

večini slovenskih abiturientov in abiturientk težko odgovoriti, posebno na zadnje.

Pa vprašani, ki zahtevajo odgovora, že ni konec. Kam se vpisati? Znova trčijo ideali in dolgotrajne sanje s kruto resničnostjo. Trde in brezsrčne številke o nezaposlenih v nekaterih strokah, izredno visoki stroški in takse v drugih, neobstoje tretjih na domači univerzi neusmiljeno klestijo mlade želje, kot toča mlado bilje. Nekateri klonajo in krenejo v drugo stroko erede iskati, drugi vztrajajo v upanju, da se bo v širih, petih letih vendarle kaj spremenilo.

Le malo slovenskih študentov in študentk je, ki bi jim vse to bilo prihranjeno.

Okrog 500 mladih slovenskih fantov in deklet bo to jesen stopilo na akademsko tla. Nekaj jih bo sicer prišlo kar tjavlan, ker je pač tako urejeno, toda pretežna večina bo prinesla s seboj svoje načrte, svoje mlado moč in zdrav optimizem. Svet je postal danes zaradi modernih tehničnih sredstev premajhen, da ne bi odmevali svetovni in evropski dogodki tudi v tišini predavalnic, laboratorijev in študijskih sob. Oviram in zaprekam, ki posameznikom zasenčujejo in večkrat celo trgajo mlado pot do cilja, se pridružujejo še vprašanja narodnega občutstva, državne skupnosti in vsega človeštva iz vseh področij človeškega udejstvovanja, kulturnega, socialnega, političnega in gospodarskega.

Kljub vsem težavam, ki se grmadijo pravi slovenski mladini na pot, je njeno oko vedro, cilj

jasen, volja za delo in dosego ciljev odločna. Saj prinaša s svojih slovenskih domov bogato dediščino: globoko vernost in dejavno ljubezen do svojega naroda ter države. S svojim mladostnim idealizmom, ki ne tehta žrtve na tehnični in ne zahteva za vsako delo nagrade, ter z jasno zavestjo, da je kljub akademski svobodi prav zaradi te svobode vezana z odgovornostjo pred Bogom, pred samim seboj in pred narodnim občestvom, nam je v akademsko življenje letos na novo stopajoča mladina porok, da bo našla s svojim narodom preko izrednih težav današnjega in jutrišnjega dne, mimo čerj sodobnih zmot, zablod in zmed pot do boljše bodočnosti. Ne bo sicer vseh teh 500 mladih ljudi sebi, svojemu narodu in državi v korist zastavilo svojega dela. Tu in tam se bodo zgubljali posamezniki in skupine in slepe ulice, kamor jih zvaljajo sile, ki s slovenskim narodom ne žive, če mu že celo življenja ne skušajo ogroziti.

Vsi pravi slovenski akademiki in akademice, ki letos prvič stopajo na univerzo, pa bodo krepko prišli s starejšimi tovariši in tovarišicami za rešeno in odgovorno delo, ki bo neposredno ali pa vsaj posredno koristilo tudi Cerkvi, slovenskemu narodu in jugoslovanski državi. Tako bodo v svojem okolju uspešno pomagali soustvarjati besedo našega narodnega voditelja dr. Antona Korosca: »Naša pot so šele začenja z vero v Boga in v samega sebe!«

Vida Ilija

V ponedeljek zvečer je po hudem trpljenju odšla k Bogu blaga gospa Vida Ilija, žena urednika »Slovenca« gosp. Alojzija Ilije. Pretekli četrtek je dala življenje svojemu prvemu otroku, ki je bil preteklo nedeljo krščen za Marjetico, ker je pokojna mlada mati hotela s tem posebno počastiti Sveto Srce Jezusovo v njegovi veliki častilici Margareti Mariji Alakok. V nedeljo pa se je stanje mlade matere začelo slabšati, nastopile so nove bolezenske motnje, proti katerim se je bolnica z velikim junaštvom, a tudi s svetniško vdanostjo v voljo božjo borila ves ponedeljek, dokler ji zvečer nekoliko po devetih ni omagalo tolikanj preizkušeno srce. Mala Marjetica je izgubila svojo mamico, ki je šla k Srcu Jezusovemu po plačilo za svojo veliko žrtev.

Pokojna gospa Vida, ki je izgubila svojo mater v bridkih okoliščinah spomladi 1938, in se je poročila z urednikom »Slovenca« g. Alojzijem Ilijom šele lani, dne 23. novembra, izhaja iz znane spoštovane družine Logarjeve iz Kranja. Bila je najmlajša od treh hčera in enega sina, ki jih je vzgojila dobra Logarjeva gospa. Od svoje matere je dobila blago usmiljeno srce, ki se je v tej krščanski družini utrdilo in razvilo v posodo najlepših čednosti, ki morejo dičiti slovensko in krščansko dediko. Ko je šela pri svoji materi v Kranju, je bila znana po svojem krasnem krščanskem življenju in po svojih delih usmiljenja. S pravim nadnaravnim veseljem se je pripravljala na zakon, da bi si ustanovila svoj lastni družinski dom in tamkaj nadaljevala slovenska in krščanska izročila Logarjeve družine. S pravim nadnaravnim veseljem je lani praznovala svojo poroko in ob možu, ki jo je izbral in ki ga je izbrala, začela tisto sveto družinsko življenje, za katerim je vedno hrepnela in na katerega je bila bolj kot katerikoli drugi tudi notranje pripravljena. S pravim nadnaravnim veseljem je pričakovala rojstvo svojega otroka, ki ga je že vnaprej darovala Srcu Jezusovemu, kot je med svojo boleznijo večkrat poudarila. Toda božji nameni so bili drugi. Mnogokrat božja pota križajo človeška pota. »Križajo« pri pokojni mladi materi ni prava beseda. Kajti križajo se z božjimi človeška pota le takrat, kadar človek misli, da so njegova boljša kot božja. Pri Vidi ni bilo tako. Ona je v svoji boleznini in že pred njo vedela, da so božja pota boljše in se je vnaprej notranje pripravila, da jih kot boljše sprejme, naj bodo kakršnakoli. In tako je v ponedeljek zvečer odšla v večnost tako, kakor bi mi vsi radi umrli. Spravljena z Bogom, kljub velikim bolečinam vesela, je skoraj do zadnjega diha spremljevala molitve, ki ji jih je šepetal blagi g. dr. Kotnik. Med njenim življenjem na zemlji in onim v večnosti tako rekoč ni bilo praga, tako se je eno lepo in vdano v voljo božjo zlilo v drugega.

Naj blaga mati, ki je zapustila za seboj neobgledno siroto Marjetico, v miru počiva pri Bogu, pri Srcu Jezusovemu, ki bo po svojih večnostnih sklepih skrbelo, da bo zapuščen otrok dobil vzgojo, ki mu jo je pokojna mati namenila. Užaloščenemu gospodu soprogu izrekamo najgloblje sožalje. Prav tako njenemu bratu Jožetu in družinam njenih sester gospe Stane dr. Ambrožičeve in gospe Ivke dr. Bohinčeve. Za dušo pokojne gospe Vide pa bomo molili.

Pomembno vprašanje socialne zaščite rešeno:

Bolniško zavarovanje banovinskih uslužbencev v Sloveniji

Društvo banovinskih uslužbencev in upokojenec, ki je bilo ustanovljeno l. 1935., se ves čas, kar obstoja, bori za zboljšanje socialnega in pravnega položaja svojih članov, hkrati pa tudi ne zanemara strokovnega dela. V društvu so velenjeni skoraj vsi banovinski nameščenci in v kratkih letih svojega obstoja je društvu uspelo, da je dalo vse polno lepih pobud v dobrobit svojega članstva. Z veliko vneto se je zavzemalo za ureditev in zboljšanje službenega razmerja in gnotnega položaja tajnikov okrajnih cestnih odborov, desinfektorjev, kmetijsko-gospodinskih učiteljev, cestarjev in drugih. Na pobudo društva je bil osvojen tudi predlog za osemurni delavnik banovinskih cestarjev. Pred nedavnim pa je društvo dalo predloge k uredbam o cestarjih in cestnih nadzornikih glede na družinske doklade. Ta predlog je našel na vseh prizadetih mestih polno razumevanje in je upravičeno upanje, da bo prodrl.

Težak položaj državnih in banovinskih uslužbencev

Največja akcija, ki jo je kdaj podvzelo Društvo banovinskih uslužbencev dravske banovine, pa je akcija za izvedbo bolniškega zavarovanja. V drugih državah so javni nameščenci obvezno zavarovani, ne samo za primer starosti in onemoglosti, ampak tudi za primer bolezni. To zavarovanje je skoraj v vseh državah in obsega tudi družinske člane. V Jugoslaviji je samo nekaj vrst javnih nameščenecv deležnih takega zavarovanja. Tako na primer uslužbenstvo v prometni službi, uslužbenstvo monopolskih podjetij in nameščenci v občinski službi. Zavarovani so tudi za primer bolezni pogodbeni in honorarni uslužbeni v javni službi. Zaradi tega je potem pri nas položaj državnih in banovinskih uslužbencev glede bolniškega zavarovanja dokaj žalosten. Državni in banovinski nameščenci sicer v boleznini prejemajo svoje prejemke, kljub temu pa morejo uživati eno samo ugodnost, namreč zdravljenje v bolnišnici. V mnogih primerih zdravljenje v državnih in banovinskih bolnišnicah glede na vrsto obolenja ne pride v poštev. Še večkrat pa zavod bolnika ne sprejme zaradi tega, ker je večina tako prenapolnjenih, da odklanja vse lažje primere obolenj. Tako prihaja v poštev za veliko večino le ambulantno zdravljenje, ki pa se seveda že daleč ne more primerjati z zdravljenjem, ki so ga deležni zavarovanci kakršnihkoli drugih zavarovanj.

Predpriprave

Društvo banovinskih nameščenecv je zaradi tega započelo akcijo, da bi se izvedlo bolniško zavarovanje banovinskih nameščenecv. Vendar se je kmalu pokazalo, da lastnega bolniškega zavarovanja ne bo mogoče ustanoviti, ker je skupno število prizadetih članov premajhno in bi samo

organizacija takega zavarovanja in vsa njegova uprava zahtevala ogromne vsote, posebno še zaradi tega, ker so banovinski uslužbeni raztreseni okrog po vsej banovini. Akcija društva je z veliko pozornostjo in ljubeznijo spremljali ves čas ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, ki tudi sicer vedno z ljubeznijo podpira vse socialne akcije banovinskih uslužbencev. Končno se je izoblikoval način, ki bo omogočil tudi skupno bolniško zavarovanje banovinskih uslužbencev. Osrednji urad za zavarovanje delavcev je svoje predpise za prostovoljno zavarovanje tako spremenil, da je sedaj možno skupno zavarovanje vseh banovinskih nameščenecv in uslužbencev, ne glede na starost in na njihovo zdravstveno stanje: *Ze marca meseca je g. ban dr. Marko Natlačen v načelu odobril predloge Društva banovinskih nameščenecv. 12. avgusta pa je potrdil tudi minister za socialno politiko in narodno zdravje sklep SUZOR-ja za bolniško zavarovanje banovinskih nameščenecv v Sloveniji.*

Pomoč bana dr. M. Natlačen

Vse to pa še ne bi privedlo do uspešnega zavarovanja, saj bi bilo treba rešiti plačevanje prispevkov. Poznamo razmeroma skromne plače banovinskih, kakor tudi državnih nameščenecv in uslužbencev, hkrati pa vemo, da je tudi že obveznih dajatev, ki se utrjujejo od plač, več kot dovolj. *Zato je g. ban dr. Marko Natlačen velikodušno prešel ta voz in odločil, da bo vse dajatve za bolniško zavarovanje banovinskih nameščenecv in uslužbencev prevzela banovina sama, za kar bo v prihodnjih proračunih postavljena posebna postavka za zavarovanje nameščenecv.*

S tem je bilo dano banovinskim nameščencem tudi najlepše priznanje za njihovo vestno službovanje in za vse delo in trud, ki ga posvete svojemu delodajalcu — banovini.

Ugodnosti in pogoji zavarovanja

Prostovoljno bolniško zavarovanje vseh banovinskih uslužbencev banske uprave dravske banovine bo izvršena pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu v Ljubljani. Ker so vse predpriprave in odobritev že opravljene, bo stopilo to zavarovanje v veljavo že 1. oktobra letošnjega leta. V zavarovanje bodo sprejeti vsi uslužbeni brez ozira na življenjsko starost in brez zdravniškega pregleda. Prijavo bo izvršila banovina, ki bo dostavila blagajni seznam vseh uslužbencev. Zavarovanje velja za uslužbenca in za vse njegove sorce. Zavarovanje obsega pravico do brezplačne zdravniške pomoči in do brezplačnih zdravil. Nadalje babilsko pomoč in zobno zdravljenje pod običajnimi pogoji, ki veljajo za redne člane trgovske bolniške blagajne. Seveda ostanejo zavarovancem še vse pravice, ki jih jim nudi zakon o uradnikih, torej pravica na zdravljenje v državnih in

banovinskih bolnišnicah. Odpade pa seveda pravica na hranarino in pravica na zdravljenje v sanatorijih blagajne. Zdravniški pregledi so slični kot pri ostalih članih bolniške blagajne. Prispevki za to zavarovanje so določeni na din 20 na mesec pri uslužbenih z mesečno plačo do 2000 din na 30 din na mesec za uslužbenca za mesečno plačo čez 2000 din. Način plačevanja je enostaven, ker bo plačevala za vse uslužbenca celotni znesek banovine.

Kdo bo deležen zavarovanja

Ugodnosti tega zavarovanja bo deležnih po sedanjem stanju 876 banovinskih nameščenecv in uslužbencev. Ker je večina uslužbencev poročena, bo s tem uživalo ugodnost zavarovanja okrog 700 družin, ali v celoti okrog 2000 nameščenecv s svojimi svojci. Mesečni prispevek, ki ga bo plačevala banovina za zavarovanje svojih uslužbencev bo znašal okrog 19.000 din. Omeniti moramo, da je bolniška preskrba najslabše plačanih uslužbencev, namreč cestarjev, ki v tem zavarovanju niso upoštevani, bila urejena že pred enim letom na prav zadovoljiv način. Vsi banovinski cestarji in njihovi svoji imajo namreč brezplačno zdravljenje pri banovinskih zdravnikih, zdravila pa prejmejo brezplačno na račun banovinskega proračuna.

Brez dvoma je z izvedbo tega zavarovanja bil storjen pomemben korak naprej. Zopet je bila slovenska banovina prva, ki je rešila tako pomembno socialno vprašanje na nadse zadovoljiv in hvalevreden način. Vsi banovinski uslužbeni se te pridobitve od srca vsele in so hvaležni vsem, ki so začeli to akcijo. S posebno hvaležnostjo pa se spominjajo bana dr. M. Natlačen, ki je omogočil bolniško zavarovanje tako, da jim ni treba prispevati niti pare.

— Pri zaprtju, motnjah, v prebavi vzemite zjutraj, na prazen želodec en kozarec naravno »Franz Josefc grenčico.

V vojaškem taboru, kjer mrgoli vojakov, voz in konj.

L I S T E K

V ledenem objemu . . .

(Konec.)

Zabredla divja koza se je za trenutek ustavila in povohala ozračje, zaspana marmotica je mežikala nekje med dvema kamnoma proti nebu.

Sence oblakov so se vlekle enakomerno preko ledenika. Koča je stala prazna in osamljena. Planinska knjiga je ležala na mizi. »17. junij, Karl Sonnweber, Dunaj. Jutri bom poskušal premagati zapadno steno velikega Belega roga. Sam hočem meriti na tej gori svoj moč, svojo voljo in svojo zmožnost.«

Globok na dnu razpoke je ležal ubog, razbit, krvaveč človek . . .

Sivi krogi, obroči, ki se vežajo in manjšajo, svetli in temni, so izginjali in prihajali bliže. Spati — spati —. Glava je bila težka, da, glava — nato spet sivi krogi — obroči so postajali razločnejši — šumelo je kot slap v daljavi — tik, tik — ne, tako mrzlo je — sanjati o dolgem padcu — glava je tako težka — da — trudna. In naglo notranje prebujenje. Temno je — mračno — Sonnweber — jaz — in njegova roka tupa. V obrazu čuti vročino, kot krč ga stiska pri cerpi — v ledenem grobu ujet. Noč je — prokleta megla — kje sem? Njegovo srce čuti led — zobje mu klepečajo, roka se oprijemlje. Kri — da, to je kri — tudi na obrazu. Nebo — strmoglavljeno! — Sedaj je poln groze na dnu razpoke. Vse je tako tiho, strašno daleč. Nepriznani, tik, tik, tik nevidnega slapa — zveni večno. Končno more premakniti glavo. V kolenca nekaj reže, previdno ga dvigne, — ledeni odcep se pritiska nani.

Črni prepadi zijačo navzgor s požrešnimi žreli. V snegu kri — lasje se lepijo. Prosta desna roka čuti — da — na glavi, to je velika rana, — kaj če je lobanja počena? In zopet se onesvesti. Vse je postalo spet živo, svetli in temni krogi so nastajali in izginjali. Daleč od vsake pomoči, daleč od domovine in čisto skrit je ležal dr. K. Sonnweber v groznem objemu mrzlega ledenika, obsojen na smrt. Potem epet tiktakanje, bolečina v glavi. Naglo se je Sonnweber prebudil. Visoko in gladko so se dvigale navzgor ledene stene. Zgoraj je bila razpoka zaprta, majhna luknja v stenu je propuščala svetlobo — videl je nebo. Tam gori šele je bil dan, tam gori je bil svet. Kri je tekla iz odprte rane, curljala preko vratu v beli sneg — toda njegove peesti so se krčile, mišice so drgetale. Previdno je iztegnil eno, nato drugo nogo — nobena kost ni bila zlomljena — nekaj reber je bolelo, toda to ni bilo nevarno. Oboje krčilo je bilo še na nogah. Čutil je neznozne bolečine na levi goleni. Odprtina je strašno zvenela. Najbrž se je med padcem odrgnil ob krplice. Stisniti zobe — pogum — kvišku. Zgrabil je cepin in ga zasnil v led. Najprej stopinjo v desno stran, nato vanjo nogo. Previdnost! Sedaj se dve stopinji posevno, v levo navzgor. Led se je krusil kot steklo. Sedaj s hrbtom naprej — hurra, gre! Nahrbtnik je vstal, strašno težko je bilo Sonnweberu v glavi, toda vse, zmožnost in misle so se strumno združile v edini cilj: kvišku! Telo je komaj zmagovalo, noge so se tresle, pot se je mešal s krvjo na njegovem obrazu, toda stopinjo za stopinjo, korak za korakom, ped za pedjo se je jelnik bojeval, obračal in rinil navzgor, podpirajoč se z nogami, opirajoč se na kolenca, dvigajoč se z rokami, dokler ni prišel do zaprte ledene police nad seboj. Od tu dalje se je posevno vzpenjal proti odprtini na vrhu. Da bi že vendar enkrat prenehalo krčevanje. Rana na nogi ga je včasih močno zabolela. Ledeno peklensko žrelo pa je zijalo pod njim, črno in strahotno. Sonnweber ni gledal navzdol. Črni pekel pod nogami ga je delal nevidnega, strah ga je

bilo misliti nani — gledal je samo svetli trak tam zgoraj, gledal postrani na desno, tja v odprtino, ki jo je pri padcu prebil. Tja je moral, tam je bila luč, tam je bilo nebo, življenje je bilo tam. Zdal se je čisto dolčno zavedal. Neumorno je sekal in se vzpenjal kvišku, telo mu je z nogami in hrbtom viselo povprek čez prepad. Trdo so prijemali krplice. Samo ne več pastil je mislil; drugi padec je gotova smrt. Krčevito se je dlan oprijemala cepina. Zdelo se mu je, da se treba vse moči izrabiti za ta edini korak, za ta edini objem. Še vedno je nadležno kapala kri na rok in obleko, zveče so padali odkrušeni kosi ledu v globino, iz katere ni bilo slišati nobenega odmeva. Sonnweber, le pogum! Že je dosegel strop te strašne kleti. Vstajenje! Cepin in pest sta se že pokazala nad ledom, noge so še vedno vztrajale v vsekani stopinji, kmalu je dvignil tudi glavo. Poševno ležal cepin v desnici je uporabil za oporo; tako se je zmagovalce pogljal v novo, drugo življenje in ujel se zadnje žarke sonca, ki je zahajalo njemu v pozdrav, Bogu v zahvalo. Radujoč se je hotel vstati, toda zdaj so odpovedale noge, trudne mišice v stegnih so trepetale, zgrudil se je na kolena. V neizprosnem, čudnostrašnem miru so ležali ledeniki in grebeni, luč ga je spet obsevala in tih vetrič je zapihal čez kamenje, led in čelo. Svetli oblaki so ležali na obzorju in gradili Večnemu orjaške oltarje. Sonnweber je hvalil, na ledu ležal, vsmogočnega, toda istočasno ga je prevzel občutek, ko je gledal na molčeče, hladne ledene orjake okoli njega. »Kaj bi bila vaša lepota, vaš blesek in ponos, če ne bi imeli občudovalcev.« Sonnweber je gledal po ledenikih. Vedel je, da boj še ni končan, skrite nevarnosti prežijo na nadaljnji poti. Ostro je iskal njegov pogled, potrpežljivo in točno je vsakokrat poskušal cepin varljivo in preden je zasnil krplje. Končno je prispel samotni potnik na čisti led, ki ni bil več nevaren. Ko je prišel na rob ledenika, se je Sonnweber truden in izčrpan zgrudil. Oči so se mu zaprle, čudoviti spanec, ki je bil tako dragocen kot balzam in težak kot globoka, trda noč,

ga je kmalu objel. Kako dolgo je tako ležal, ni vedel. Ko se je zbudil, ni bilo več sonca. Sonnweber so mu čile mrzlica, bolečine in strašna žega. Niti kaplice vode ni bilo dobili. V globini svojega srca presunjen, preosečen in srečen zaradi lastne rešitve, je omahoval trudnega koraka proti koči. Spet je lahko jedel in pil vroč čaj. Rešeni je vedno mislil. Pogledal se je v oknu. Krvave sraže so polnile njegov obraz, oči so bile upale, lasje so se lepili od strjene krvi, nad desnim očesom je zijala velika rana. Kolikor mu je bilo mogoče, jo je prevezal, ravno tako nekatere najbolj boleče rane na levem stegnu. Sedaj šele je smel, v pet odev zavil, spati, spati, nič drugega kot spati . . .

Ko je drugo jutro popravil kočjo, je vzel vpisno knjigo in se enkrat prebral zapiske onega dne. Sklenil je, da ne bo šel nikdar več sam čez ledenik. Preveč blizu je bila veličastna zmaga, a še bliže strašni padec v temno globino. Sedel je na oknu in dolgo gledal po zelenem snegu. Tedaj se je spomnil, da je danes zadnji dan binkoštnih praznikov in nenadoma ga je prevzelo do sedaj nepoznano hrepenenje po cvetlicah in livadah, po hišah in ljudeh. Uredil je nahrbtnik, zaklenil vrata, dal ključ za Ravanelo v žep in se začel spuščati navzdol, v dolino Medtem ko je hodil, so mu zvonili zvonovi vaške cerkve v notranji pozdrav. Nov se mu je zdel svet, nova vsaka cvetka, novo žuborenje potoka, vsako drevo, vsaka travna bilka. Hribovska vas Sveta Marija mu je bila čuda lepo razodetje in veselje se je, da sme živeti, vse to videti, občutiti in doživljati. Tiho je nosil v srcu veliki doživljaj svojega boja, ko je korakal med kočami hribovcv.

Potem je bil spet na Dunaju, v svoji delovni sobi. Obveza mu je zakrivala obraz, spredaj čez desno oko pa do desnega ušesa. Hana je prišla.

»Za božjo voljo, vi ste ranjeni, gospod doktor! Ali ste se pobili?«

»O tem vam bom drugič pripovedoval, Hani. Zdal morava delati!«

L. Trenker. Pr. Z. M.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 27. septembra: Kozma in Damijan, mučenca.

Cetrtek, 28. septembra: Venčeslav, kralj; Lioba (Ljuba). Ščip ob 15.27. Herschel napoveduje spremenljivo vreme.

Novi grobovi

† V Ljubljani je v ponedeljek zvečer umrla gospa Marija Purkat, upokojenka tobačne tovarne in žena sprevodnika električne cestne železnice. Zapušča štiri otroke, ki jih je vse vzgojila v strogo krščanskem duhu in ki se vsi udeležujejo v katoliških organizacijah. Pogreb bo danes ob pol 3 popoldne izpred hiše žalosti, Dolenjska c. št. 28, na pokopališču k Sv. Križu. Naj ji svetli večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— **Odlikovani častniki.** Red Belega orla 5. stopnje so dobili: art. polkovnik Gvidon Benigar, kapetani fregate Janko Kregar, Edvard Piki, Adolf Cvirn in Hinko Draksler. — Red Jugoslovanske krone 3. stopnje: kapetan bojnega broda Avgust Kuster. — Isti red 4. stopnje: kapetan bojnega broda Ivan Levec, art. podpolkovnik Branko Tominec, konjeniški podpolkovnik Miroslav Švajcar, kapetan fregate inž. Ivan Kern, poročnik bojnega broda 1. razr. Bogdan Božič. — Red Jugoslovanske krone 5. stopnje: peš. podpolkovnik Vladimir Sirk, konjeniški podpolkovnik Vladimir Gradnik, inž. major Karel Skubic, orožniški major Bogumil Rohman, pehotni kapetani: Feliks Predan, Ivan Pristov, Ferdinand Tratnik, Prokop Vidic, Karel Tavber, art. kapetani 1. razreda Viktor Cvetnik in Fr. Zmigoc, inž. kapetani Branko Suster in Milan Kosec, letalski kapetani Milan Dir, orožniški kapetan Ferdinand Poljak, nižji vojaški uradnik 1. razreda ekonomske stroke Emanuel Forenbauer, poročnik bojnega broda 1. razreda Anton Zupan, rezervni kapetani 1. razreda Nace Perko, Hinko Bezgovsek, Vilko Turk, Robert Rot, Matko Smit, Mihael Majcen, Alojzij Voršič, Peter Horn, dr. Mirko Kambič, Ferdo Klobčar, rez. art. kapetani Dragotin Hogina, Hugo Beltram, Riko Kilar in Fran Vreček. — Red sv. Save 3. stopnje: kapetan bojnega broda Emil Domanjko. — Red sv. Save 5. stopnje: letalski major Ivan Papis, vet. major dr. Ivo Ogorelec, vojaški uradnik Anton Arko, kapetani 1. razreda Karel Dolinšek, Ljudevit Martičič in inž. Franc Remic, art. teh. kapetan Franc Rebernik, vojaški uradniki Ivan Savojec, Milan Kopecki, Josip Perne in Milan Stare, rez. kapetani 1. razreda dr. Adalbert Smrekar, dr. I. Subic in Mirko Jancigaj, rez. peš. poročniki Silvester Breskvar, Viljem Cuderman in Rudolf Gasperin. — Red Jugoslovanske krone 3. stopnje: vojni prostovoljec Josip Jeras, Franc Svetlič in Anton Mik. — Red Jugoslovanske krone 4. stopnje: nastavnik Ivan Kovač.

Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 2

vpisuje

v svojo **Dvoletno trgovsko šolo**, tečaje in predmete — knjigovodstvo, računstvo, slovenščina, nemščina, francoščina, korespondenca v raznih jezikih, stenografija itd. Vpis priporočamo zlasti onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti ter onim, ki ne morejo obiskovati rednih trgovskih šol. Pouk je individualen in se vrši z dopisovanjem. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

Svojem sezonskih delavcev!

Dodatno k članku v nedeljski številki »Slovenec« z dne 24. septembra t. l. sporočamo slovenski javnosti, zlasti pa svojem našim sezonskih izseljencev, naj bodo glede svojih ljudi v tujini brez skrbi. Naj ti lahko brez vsake skrbi še nadalje služijo svoj kruh in bodo brez kakšnih težav lahko na svojih mestih ostali do konca svojega, v pogodbi dogovorjenega časa. Po preteku tega roka pa se bodo mogli sezoni mirno in brez zaprek vrniti domov. Ponavljamo, da morejo tudi denar po uradni poti prav tako se vedno pošiljati domov.

Pogodba z Nemčijo o sezonskih izseljencih je ostala še naprej veljavna v polnem obsegu in se vsa določila glede zaposlitve, dela, prekrbe, pošiljanja denarja in povratka v domovino brez omejitev izvršujejo. Delavcem se ni treba pred potekom pogodbenega časa vračati. Zato je vsaka zaskrbljenost glede vsega tega popolnoma odveč in vsako vznemirjenje ali pa se celo sovesljivo svetovanje neutemeljeno, včasih celo nes pametno. Kakor nam poroča g. Ivan Škafar, delavce posebno razburja pisanje domačih ljudi, ki je polno razburljivih in vznemirljivih vestí, kakor da so vsi njihovi sorodniki, ki so odšli v tujino na delo, ne vemo v kakšnih vojnih nevarnostih. Taka obvestila v današnjih časih so zelo nes pametna in ljudje tu doma naj pomislijo, da s takimi neutemeljenimi brigami in neutemeljenimi vestmi svoje v tujini brez potrebe vznemirjajo ter jim otežujejo že itak težak položaj. Mnogo je med delavci v tujini zbežanosti samo zaradi takih pisem; mnogi so zaradi pisanja domačih predčasno zapustili svoje delo v škodo sebi in njim. Kdor namreč predčasno prekine dogovorjeno delovno razmerje, izgubi pravico do brezplačnega povratka v domovino, zapade mu kavcija in še svoj zaslужek lahko izgubi. Razen tega more izgubiti pravico do zaposlitve v bodočih sezonah. Denar, ki ga pošilja po dogovorjenem uradnem načinu, na svoji vrednosti ničesar ne izgubi, pač pa so izplačani vsi zneski, ki jih kdo hoče pretihotapiti. Poleg tega pa naj pomislijo svojci tudi na to, da s takim nes pametnim in neutemeljenim pisanjem povzročajo težave in nerazpoloženje pri delu. Gospodar-delodajalec zahteva od delavca delo in dobro opravljeno delo. Razburjen delavec pa, ki so ga vznemirljive vestí pripravile do nepotrebnih zaskrbljenosti glede svojega zaslужka, povratka in svojcev v domovini, pa dela ne

more opravljati tako, kot bi ga moral. Vse to zelo slabo vpliva na njegov odnos do delodajalca. Pa ne samo to, tak način pisanja prikazuje v tujini ves naš narod po nepotrebnem in neupravičeno kot slabo vzgojen in nediscipliniran.

Prav tako naj bodo mirni in brez skrbi svojci izseljencev, ki so se v zadnjem času vrnili v Francijo. Tja so prišli, kakor so nam sporočili, brez zaprek in brez neprimernosti. Tudi njim so oblastva pomagala, da so se mogli znajti v novih razmerah.

Ponavljamo: vsako vznemirjenje je popolnoma odveč in še celo škodljivo. Bodite pametni in mirni, pustite svoje, da v trdem delu brez razburjenja skrbite za bodočnost svojih družin in jih ne ovirajte z vestmi, ki so si jih izmislile »brihtne« glave!

*

— **Učiteljstvu školjeloškega okraja.** V cvetu mladosti je umrl naš vrli tovariš in tajnik našega učiteljskega društva, učitelj v Železnikih gosp. Zeljko Križnar. Na poslednji poti ga spremlimo danes ob 16.30 izpred mrliske voze Zavetišča sv. Jožefa v Ljubljani na pokopališču k Sv. Križu. Vabim p. n. tovariše in tovaršice, da se pogreba polnoštevilno udeležijo. — Predsednik.

Gornja Radgona LUTZ glej vesti.

— **G. dr. Vital Vodusek v Ameriki** ima naslednji naslov: 245 Linden Ave. — San Francisco, California, USA.

— **Trgovski posebni učni tečaj** za izobrazbo pisarniških moči se odpravi v oktobru. Solina 50 do 100 din. Poučujejo se vsi glavni trgovsko-pisarniški predmeti ter stenografija in strojepleje. Podrobne informacije: Trgovsko učilišče Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska 15.

— **Začetnica »Bobi«:** Preljubno veselje, o kje si doma? velja 20 din in ne 16, kakor je bilo pomotoma označeno na neki naročilnici. — Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani.

— **Vpisovanje na dr. Krekovi gospodinski šoli Ljubljana VII** bo 30. septembra in 1. oktobra t. l. Sprejemajo se tudi učenke, ki stanujejo izven zavoda. Poleg običajnih predmetov, ki se poučujejo na gospodinskih šolah, se učenke lahko učijo tudi neobvezne strojepleje in stenografije. — Prospekti se dobe na zavodu brezplačno.

— **Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radeneko,** ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in elično. Radeneka vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— **Čaplja iz Varšave** ustrelena na Gorenjskem. V nedeljo je ustretil v radovljanskem lovskem revirju orožniški poročnik veliko čaplo, ki je imela na nogi pritrjen aluminijasti obroček s številko. Obroček je bil pritrjen ptici v varšavskem zoološkem vrtu in je imel tudi njega oznako.

— **Enoletni učni trgovski tečaj** za pisarniške moči pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2. Vpisovanje je dnevno do 3. oktobra. Tečaj priporočamo vsem onim, ki se žele temeljito izobraziti za prvostopno pisarniško moč v stenografiji in strojepleji ter dobiti temeljno podlago iz vseh ostalih trgovskih predmetov. Solina najnižja in zato dostopna vsakomur.

— **Gornja Radgona Lutz.** V petek popoldne bo v Gornji Radgoni zastopnik tovarne Lutz peči Rozmanič.

— **Na dr. Krekovi gospodinski šoli** v Ljubljani VII se prične redni pouk 2. oktobra t. l. Vpisovanje bo 30. septembra in 1. oktobra. Prospekti se dobe na zavodu brezplačno. Poleg običajnih gospodinskih predmetov se učenke lahko učijo tudi francoščino, nemščino, stenografijo in strojepleje ter klavir.

— **Usnje, Pitlinge, krom, bolks, krupone:** Erjavec, trgovina usnja, Stari trg 18, Ljubljana.

— **Ukradene konje so odvzeli ciganom.** Pred nedavnim je skupina ciganov Hodorovičev v vasi Krasinci v občini Gradac v enomalskem okraju ukradla tri lepe konje. Cigani so s konji vred izginili. Gnali so jih proti Ljubljani in so jih hoteli gnati najbrž čez mejo, ker je bil med Hodoroviči tudi cigan, ki je prišel iz Italije. Cigane pa so zasačili prejšnji teden v gozdu Zvonik pri Orlah v ljubljanski okolici. Ko so cigani zapazili, da se jim bližajo orožniki, so pobegnili, pustili pa so konje, ki so bili sedaj poslani nazaj lastnikom.

— **Noge nosijo vse človeško telo, zato je najvažnejši del telesa. Neguj jih s SANOPEDOM,** da jih ohraniš zdrave. Glavna zaloga: drogerija Jantigaj, Ljubljana, Krekov trg.

— **Obsojen na 1 leto strogega zapor.** Mizar-aki pomočnik Jože Vehovec iz smledniške okolice je bil obsojen na 1 leto strogega zapor zaradi zločina hude telesne poškodbe. Obtožnica mu je očitala, da je 23. maja letos v Strazišču pri Kranju zabolil gostilničarja Toneta Križnarja s kuhinjskim nožem pod levo lopatico v rebra in mu ranil pljuča. Poškodba je bila smrtonosna. Poprej, še v začetku februarja, na evečnico, pa je s kolom udaril po glavi posestnikovega sina Pavla Erzena ml. v Gor. Bittu in mu prebil lobanjo. da je dobil pretres možganov. Lahko pa je Vehovec poškodoval tudi Erzenovega očeta. Prvo junaško dejanje je Vehovec priznal, izgovarjal pa se je, da je bil popolnoma vinjen. Glede drugega dejanja pa se je izgovarjal na silobran, da je šel poškodovati e sekiro nad njega. Prvi čim obtoženec je senat ematral za zločin, v drugem primeru pa le za prestopok.

Boljši oči
lažje delo in večja
spasobnost i pravilna
pomerjenosti očali
od

Zajec Ljubljana
PASAŽA
NEBOTIČNIKA

— **Dva nesrečna brata pred sodniki.** Mali kazenski senat je večeraj sodil dva brata, katerih oče živi na Holadskem, po poklicu eta brezposeln rударja. Prvi, Karol Kutnar, je bil obsojen na 5 mesecev strogega zapor, ker je 24. julija v Grosupljem ukradel posestniku Jožetu Križmanu 2100 din gotovine, njegov brat Janez pa na 8 mesecev strogega zapor. Ta je 21. julija neki

poštni uradnici v splošni bolnišnici odnesel iz torbice 2500 din. S tem denarjem si je nakupil obleko, perilo, nov kovček, celo parfum in si dal pri brivcu lase trajno kodrati. Ostali denar je zapravil. Pri njem so dobili še 170 din. Pri slovesnem sprejemu papeževskega legata-kardinala Hlonda na Marijem trgu pa je 28. julija posegel v žep dimnikarskega pomočnika Klančarja in mu skušal izmakniti denarnico a 100 din. Bil je zasačen in aretiran. Za vsa ta tatinska dejanja je prejel 8 mesecev strogega zapor. Kazen je fant sprejel.

— **Velika denarna tatvina v vlaku.** V cetrtek je bila ukradena potniku, ki se je vozil z gorenjskim vlakom v Ljubljano med postajama Škofja Loka in Medno usnjata črna listnica iz aktovke. Lastnik aktovke Novak Štefan je imel v listnici 15.700 din in je na veliko presenečenje in žalost opazil, da mu je nekdo na prav prevečan način odnesel ves denar.

Nova maša na Jesenicah

Minulo soboto in nedeljo so Jesenice bile pod vplivom slovesnosti nove maše, ki jo je daroval g. Jožko Zabkar, iz znane družine bivšega župana in lekarnarja g. J. Zabkarja. Novomašnik je bogoslovne vede študiral do lanskega prevrata v Avstriji v Inomestu, nato pa jih je nadaljeval v Rimu v Francoskem zavodu. V soboto, dne 23. septembra ga je škof dr. Gr. Rožman posvetil v škofjski kapeli v mašnika.

Ze na predvečer nove maše je bilo na Jesenicah slovesno. Novomašnikov prihod so naznanili strelji iz topičev. Pred cerkvijo je bil slovesen sprejem. V imenu občine in odsotnega župana je pozdravil novomašnika med drugimi tudi podžupan in banski svetnik g. Peter Arnez. Lepo je uspela prisrčna podoknica, ki eta jo priredila slavljencu pevski zbor in godba Krekovega prosvetnega društva.

Novomašniku je pridil g. p. Preac iz družbe Jezusove. Nove maše se je udeležila skoraj vsa na Jesenicah rojena duhovščina z gg. kanonikoma dr. Tomažem Kljnarjem in dr. Gr. Zerjavom. — Novomašnik je imel pri prvi daritvi lasten umetniško izdelan mašni ornat. Pri svoji prvi najsvetejši daritvi je podelil svojemu bratu Joštu prvo sveto obhajilo, kar je dalo novi maši posebno prirčno obeležje. Doverneno predvajanje orkestralne maše so še povzdignile solo-točke odličnega slovenskega solista. Popoldanska slovesnost je bila v podružnični cerkvi na Savi. Te ljubke pobožnosti se je udeležilo gromno število vernikov.

Slovesnost je bila ena najučinkovitejših verskih prireditev v zadnji dobi na Jesenicah. Vojni čas in bližina državne meje sta tvorila na tej sliki slovesnosti ozadje, nad katerim se je posvetilev novega poslanca božjega miru in slovesnost prve svete daritve še posebno lepo odražala.

Po državi

• **Tvornica vagonov v Slavonskem Brodu** je te dni prejela večje naročilo za izdelavo vagonov. Zaradi tega bo 800 delavcev, ki jih je uprava nameravala odpustiti zaradi pomanjkanja naročil, ostalo v tovarni.

• **Zaradi viharjev in hudih nallivov** v hrvatskem Primorju in Dalmaciji so prekinjene telefonske in brozjavne zveze s Splitom, Susakom in Sibenikom.

• **Nova banaka palača v Novem Sadu.** Te dni je bila v Novem Sadu blagoslovljena nova palača banke uprave, ki je veljala 58 milij. din. Palača je dolga 180 m in je najdaljša zgradba v državi. Notranjščina je urejena emotreno, številni prostori pa so krasno opremljeni. Vsega skupaj ima 250 sob. Uradi se bodo že te dni veslili v novo palačo, kjer bo nastanjena tudi banovinska tiskarna.

• **V Nišu bodo dobili železniško ravnateljstvo.** Teža se prebivalstvo seveda zelo veseli, posebno še trgovci in obrtniki. Saj se bo iz Belgrada, kjer je bilo doselej to ravnateljstvo, ki se je imenovalo Belgrad-jug, preselilo blizu 600 družin. Prebivalstvo Niša se bo zaradi tega pomnožilo za okrog 3000 dus.

• **Zanimiva aretacija hotelskega tata.** Gostje v belgrajskih hotelih so se zadnje mesece pritoževali, da so bili med spanjem v hotelu okradeni za lepe vsote. Policija je zasliševala hotelske osebe, pa ni prišla do uspeha. Začeli so pregledovati sezname vseh gostov, ki so v hotelih ob času tatvine bivali, in opazili ime trgovca Dimitrija Mihajloviča. Sumljivo je bilo, da je ta trgovec bival v prizadetem hotelu prav takrat, ko je bila ravno tam izvršena tatvina. Zato so začeli paziti nanj. Ponoči je detektiv zapazil, da je Mihajlovič stopil iz svoje sobe, se previdno ozrl po hodniku, nato pa e ponarejenim ključem odprl sobo svojega sosesa, za katerega je že prej ugotovil, da je bogat pridobitnik. Tedaj pa je že skočil detektiv za Mihajlovičem in ga prijel. Najbolj je bil presenečen lastnik hotela, ker je bil prepričan, da Mihajlovič ni zmožen kaj takega, saj se je obnašal kot fin gospod. Ko so pri Mihajloviču v Novem Sadu preiskali stanovanje, so našli 120.000 din. Mihajlovič je dejal, da si je nameraval nakrasti toliko, da bi v Novem Sadu kupil hišo, nakar bi začel živeti pošteno. Vsega skupaj je okradel hotelske goste za okrog 250.000 din.

• **Povodnji v Hercegovini in Dalmaciji.** V Hercegovini so imeli junija, julija in avgusta pa tudi septembra sušo, ki je uničila velik del poljskega pridelkov. Pred nekaj dnevi pa je v Hercegovini in Dalmaciji začelo hudo deževati in so polja v Hercegovini že pod vodo. Prizadeta so posebno polja v ljubuškem okraju. Voda je uničila večji del polja, na katerem je rastle koruza.

• **Avtomobilska nesreča** se je pripetila v Dubravi pri Zagrebu. Šofer je na ovinku zgubil oblast nad volanom in avtomobil se je prevrnil. Šoferja in dva potnika so hudo poškodovane prepeljali v zagrebško bolnišnico.

• **Zenska obsojena na smrt.** Sodišče v Netinju je te dni izreklo smrtno obsodbo nad kmetico Marijo Krstičevo in njenim hlapcem Petrom Bulvojevičem zaradi umora 16letne Cice Todorovičeve, žene kmeta Dragutina Todoroviča. Marija Krstič je bila v svoji vasi zaradi razvratnosti na zelo slabem glasu. Kljub temu pa se ji je posrečilo, da je omrežila kmeta Dragutina Todoroviča, ki ni bil še dolgo poročen s 16letno Cico. Cica pa je zaradi tega krepko prišla moža, ki je na njeno prigovarjanje sklenil končati odnose s Krstičevo. To pa je slednjio tako razjezilo, da je sklenila maščevati se nad Cico. Nagovorila je svojega hlapca Petra Bulvojeviča, naj Cico ubije, za kar mu je obljubila 1000 din. Bulvojevič je nekega dne napadel Cico na travniku in ji s sekiro razbil lobanjo. Truplo je vrvel v potok, kjer so ga našli šele čez nekaj dni. — Pred sodiščem je hlapec priznal svoje dejanje, skušal pa je čim bolj razbremeniti svojo gospodinjo. Sodišče pa se je prepričalo o krivdi obeh in je oba obsodilo na smrt na vešalih.

• **Ustrelil se je, ker mu oče ni hotel kupiti koleša.** V nekem gozdu pri Podgorici v Crni gori se je ustrelil s samokresom dijak 5. raz-

Ljubljana, 27. septembra

Gledališče

Drama: Sreda, 27.: »Hudičev učenec«. Premiera. Premierski abonma. — Cetrtek, 28.: »Kacijanar«. Red Cetrtek. — Petek, 29.: Zaprto. — Sobota, 30.: »Hudičev učenec«. Izven.

Opera: Sobota, 30.: »Sabska kraljica«. Otvo-ritvena predstava. Premierska abonma. Gostovanje Josipa Gostiča.

Radio Ljubljana

Sreda, 27. sept.: 12 Pisano polje (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.10 iz starih operet (plošče) — 14 Napovedi — 18 Mladinska ura: Dela Ivana Cankarja v tujini (g. prof. Fr. Vodnik) — 18.15 Za oddih (plošče) — 18.40 Mladinski epored v prih. letu (g. prof. Niko Kuret) — 19 Napovedi, poročila — 19.40 Nac. ura: Problem naše nacionalne propagande (Edv. Kališ, publ. Zgb) — 20 Kmečki trio in g. Mirko Premelj — 21.15 Klarinet solo, g. Fr. Urbanec, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Bolgarska glasba (plošče).

Drugi programi

Sreda, 27. septembra: Belgrad: 20 Opera. — Zagreb: 20 Ljubljana. — Bratislava: 20.20 Zab. konc. — Praga: 20 Zab. gl., 21 Ork. in solisti. — Solija: 20 Lencevallova opera »Pagliaccio« — Ankara: 19.50 Turška gl., 21 Ork. konc., 22.20 Jazz. — Beromünster: 20.15 Ork. konc. — Bukarešta: 19.40 Ork. in solisti, 21.25 Plesna gl., 21.35 Klavir. — Hürby: 19.30 Pianino, 20.30 Lahka gl., 21 Rapsodija, 22.15 Plesna gl. — Trst-Milan: 17.15 Plesna gl., 21 Pianino, 22 Glasbena slika. — Rim-Bari: 21 Pesmi in plesi, 22 Izbrana gl. — Florencia: 20.30 Opera. — Oslo: 20.20 Ork. konc., 21.30 Pianino, 22.15 Plesna gl. — Reykjavik: 20.30 Filmska gl., 21.45 Islandska oddaja, 22.15 Straussov koncert.

Sestanki

Šempetrsko prosvetno društvo ima drevi svoj redni sestanek. Govorita g. župnik Košmerlj in g. urednik dr. Ahčin. Vsi člani, odseki in prijatelji iskreno vabljeni. — Odbor.

Mladci in naraščajnike F. O. Ljubljana-mesto pozivam, da se udeležijo 3. rednega sestanka, ki bo danes, v sredo 27. t. m. ob 18 v društveni sobi v Gospodarski zvezi. Udeležba obvezna. Bodite točni!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

reda gimnazije v Podgorici. Gjuro Ivanovič. Dečko je prosil očeta, naj mu kupi kolo. Oče pa o tem ni hotel ničesar slišati in je sinu, ko je le-ta preveč trdovratno vztrajal pri svoji želji, prisilil dve kolutni. Dečko je nato odšel v gozd, kjer se je ustrelil.

• **Nova proga Ustiprača—Foča** zatrpna z zemljo. Komaj štirinajst dni je od tega, ko je bila nova železniška proga Ustiprača—Foča odprta in izročena prometu, pa je že zabeležena prva nezgoda. Zaradi velikih hudournikov se je na nekem mestu utrgalo okrog 1000 m² zemlje in zatrpalo progo na dolžini 40 metrov. Zaradi tega so promet na progi ustavili. Promet bo ustavljen več dni, kajti obstoja nevarnost, da se bo na tistem mestu še naprej vdrla zemlja.

• **Polica j ustrelil dva človeka.** V Koprivnici se je v neki gostilni odigral krvav dogodek, ki je zahteval dve človeški življenji. Dragotin Rak, trgovec iz Ljubljane pri Koprivnici, je že delj časa živel v sovraštvu z ondornim redarjem Draganičem. Rak je namreč Draganiču očital razne grehe, ki jih je ta storil v svoji službi iz koristoljublja. V nedeljo zvečer je Rak sedel z nekaterimi znanci v gostilni in jim pripovedoval, da je naslednjega dne pred okrajnim sodiščem narok, na katerem bo spravl na dan razne Draganičeve grehe. Prav v tem pa je stopil v gostilno Draganič, ki se je takoj zapletel v prepis s trgovcem. Ta pa je z energično kretnjo pograbil redarja za vrat in ga postavil na hladno. Draganič pa se je kmalu vrnil v lokal z revolverjem v roki. Na pragu je oddal dva strela, od katerih je eden zadel Raka v sence in ga na mestu usmrtil, drugi strel pa je pogodil pekarskega pomočnika Stjepana Runiča, ki je mirno sedel pri sosednih mizi. Tudi Runiča je strel zadel tako nesrečno, da je ostal na mestu mrtev. Orožniki, ki so v tem prišli mimo, so Draganiča razorožili in odpeljali v zapor. Zločin policaja je zbudil v vsem mestu velikansko razburjenje, ker sta oba ubita znana hrvatska rodoljuba.

• **202 kilograma težko tuno** so ujeli ribiči v vasi Ziru pri Sibeniku. To je menda ena največjih tun, kar so jih od pamtike vlovili v dalmatinskih vodah.

ovae.

• **Mačka s šestimi nogami, tremi očesi** in dvema repoma. Med mladiči, ki jih je vrgla mačka v hiši upokojenca Franja Slobodanca v Rumi, je bil tudi nestvor s šestimi nogami, tremi očesi in dvema repoma. Nestvor je prišel na svet živ in bi morda še živel, toda Slobodanac je ves mačji zarod z nestvorom vred utopil.

• **Prijeti trgovci z dekleti.** V Subotici je policija zaprla več lastnikov proslulih nočnih lokalov, ki stoje pod težkim sumom, da so se pečali s trgovino z dekleti. Izvabljali so mlada dekleta v svoje lokale in jih potem prodajali lastnikom nočnih lokalov na podeželju.

• **Uho mu je odgriznil.** Kovač Steva Trenk v Subotici se je sprl z nekim 73letnim kmetom. Iz prepira se je rodil pretep, v katerem pa je starec pokazal nenavadno moč in spretnost. To je Trenka, ki mu je že slaba predla, tako razjezilo, da je starec odgriznil uho. Starca so prepeljali v bolnišnico. Trenka pa zaprli.

• **Dvajset metrov globoko** je padel, pa je ostal živ. V ambulanco zagrebške kirurške klinike se je zatekel po pomoč zidarski delavec Ivan Basariček. Basariček je delal pri neki novi stavbi, pa je iz neznanega razloga padel s 20 metrov visokega odra na tla. Začuda je pri padcu odnesel le poškodbe lažjega značaja.

Anekdota

Pesniku Maksu je šlo že zelo, zelo slabo. Njegove drame se niso bogve kaj ugajale.

Neki njegov dobri prijatelj je skušal pesnika tolažiti in mu je dejal: »Le glavo pokonci, Maks. Ti moraš v tvojo umetnost verovati. Vera prestavlja gore.«

»Da, da,« je priklimal Halbe, spretravi jih že lahko — ampak ne dobi nič za to, to je hudo.«

LJUBLJANA

I Devetdnevica za odvratitev vojske. Včeraj zvečer je končala devetdnevna pobožnost za odvratitev vojske v cerkvi Marije Pomočnice na Rakovniku. Devetdnevica se je vsak večer udeleževalo lepo število vernikov. Naslednja devetdnevica, ki bo tretja v Ljubljani, začne danes (v sredo) v cerkvi sv. Terezije na Kodeljevem. Vsak večer ob 8 bo kratak govor, nato se izpostavi Najsvetejši, moli sveti rožni venec in molitve za mir. Obenem bo ta pobožnost kot vsakoletna priprava na praznik sv. Terezije, ki ga obhajamo letos v nedeljo 8. oktobra. Da se izpolni želja prevzvišenega, ki želi, da se molitve ne pretrgajo, bomo zato začeli dva dni prej, kot je bilo oznanjeno, in sicer že danes zvečer. — Upamo, da se bo te pobožnosti udeleževalo mnogo vernikov in se odzvalo pobudi, ki jo je dala škofijska cerkev. Pričakujemo posebno moze in fante.

I Mrz je pritisnil. V noči od ponedeljka na torek se je hudo shladilo in torkovo jutro je bilo že pošteno mrzlo. Kdorkoli se je zanašal na toplejšo vreme, je pošteno prezebal, posebno vsi tisti, ki niso vzeli površnikov s seboj. Močna ohladitev ozračja je kar na prvi premislek skoraj nerazumljiva. Upoštevati pa moramo, da je sneg zapadel po gorah silno nizko in je samo v Kamniških planinah zapadel sneg skoraj do najnižjih obronkov. Ljubljanska kotlina pa se v veliki meri ravna po snegu na hribovih, ki jo obdajajo.

I Tečaj za graditelje, zidarske in tesarске mojstre, ki ga priredi mestno poglavarstvo o tehnični zaščiti, se prične v četrtek 28. septembra t. l. ob 20 v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi, mezzanine, levo. K udeležbi so vabljeni vsi, ki so se v tečaj prijavili po svojih organizacijah.

I Aktualno predavanje. Univ. profesor dr. Kasal Mirolav predava v sredo, dne 27. sept. o temi: Teoretski principi za dimenzioniranje sklonišč in fortifikacijskih objektov proti avijonskim napadom. Predavanje je znanstveno-teoretsko ter je namenjeno slušateljem tehniške fakultete. Vendar so vabljeni vsi strokovnjaki ali interesi, da kot gostje to aktualno predavanje obiščejo. Predavanje bo ob pol šestih popoldne v predavalnici elektro-inštituta v poslopu tehniške fakultete, Aškerčeva 11.

I Italijanske in nemške, začetne in nadaljevalne tečaje priredi v večernih urah Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani. Prijave v društveni pisarni, Gregorčičeva ulica 27, pritličje, levo, med 8 in 14.

I »Trader Horn« v kinu Slogi navdušuje staro in mlado! Nobeno filmsko delo nam ne more nazorneje predložiti posebnosti črnega kontinenta, njegove flore in faune, njegovega prebivalstva, kot »Trader Horn«. Divje zveri v prirodi, lev, tigr, leopardi, antilope, črede slonov, krokodili, aligatorji, vse to je prikazano kakor v živi naravi. Film zasluži pozornost najširših krogov občinstva, najbolj priporočljiv pa je učenci mladini. Šolska vodstva naj takoj organizirajo skupen ogled tega edinstvenega dela, ki bo učenec tudi pri pouku zelo koristen. Film bo še nekaj dni na programu, zaradi česar je treba z ogledom prav pohiteti.

Zobozdravnik

Dr. Jože Rant

do preklica ne ordinira

I Zaprte ulice in ceste. Danes, v sredo bo podaljšek Trubarjeve ulice od Zvezdarske ulice čez Trg sv. Jakoba do Rožne ulice za vsak cestni vozi promet zaprt, če bo lepo vreme, samo kake 4 dni. Cestišče bo obdelano z oljem proti prahu in hoče mestni tehnični oddelek napraviti poskus z oljem, ki ga je izdelala mestna plinarina. — Cankarjevo nabrežje je zaradi tlakovanja ozkega dela ob Cevljarjem mostu za tranzitni promet zaprto za teden dni. Hkrati bodo tlakovani prehodi v Ključavničarski, Krojaški in Ribji ulici. Iz Stritarjeve ulice je dovoz k vsem hišam mogoč. — Gajevo ulico zapro v ponedeljek, dne 2. oktobra za vozni promet od Tyrseve ceste do Gledališče ulice za kakih 14 dni. Napravljena bo solidna podlaga iz tofčenca, drugo leto pa zgornja plast, ker se zaradi mnogih prekopov za kanalizacijo, elektriko, plin in razne druge priključke v palači Slavija mora podlaga čez zimo dobro uvesti. Zaradi zaprte Gajeve ulice tudi tranzitni promet po Gledališki in Beethovnovi ulici ne bo mogoč, kar bo na ustju obeh ulic označeno z mednarodnimi znaki. Parkiranje in dovoz k hišam bo po obeh ulicah mogoč. Kar se pa tega tiče, koliko časa bodo vse ulice zaprte, je pač odvisno od vremena, ker slabo vreme ta dela hako precej zavleče ali pa celo onemogoči.

I Postopači in cigani se zatekajo v ljubljansko okolico. Mrzla jesen, ki se nam obeta, prinaša s seboj še drugo nadlego. Z dežele se vedno bolj zatekajo stari znanci ljubljanske policije, ki so bili že večkrat izgnani iz ljubljanskega območja. Skoraj vsak dan prime ljubljanska policija kakakega takega grešnika, ki ga izroči sodišču. Tudi cigani so se začeli premikati k Ljubljani in ljubljanska policija budno pazi, da vsaj te nadlego ne spusti v mesto.

I Nepoštena služkinja. Že dalj časa je služila 17letna služkinja M. N. pri posestniku A. Čerinu v Štepanji vasi. Pred nedavnim pa je

izginilo posestniku 3000 din in domači so bili mišljenja, da jih je ukradel pač kak tat, ki se je utihotapil v hišo. Na služkinjo, kateri so vsi zaupali in ki je dobro vedela, kam spravljajo denar, nihče niti mislil ni. Pozornost pa je vzbudilo dejstvo, da je v neki trgovini služkinja menjala 1000 din. Kratka preiskava je zadoščala in že so našli pri njej ves ukradeni denar.

I Številne tatvine koles v Ljubljani. Kljub temu, da se kolesarska sezona pomika že proti koncu, tatovi še vedno pridno krađeje kolesa, ki so naslonjena ob hiše. Če upoštevamo, da ukradena kolesa napravijo navadno čudno pot, preden pridejo zopet na cesto, tatove kar dobro razumemo. Saj bodo imeli vso zimo čas razstavljati in predelovati kolesa. V zadnjih treh dnevih je zopet šlo šest koles. Od teh so bila samo v soboto ukradena štiri kolesa, in sicer: v Trstenjakovi ulici je bilo ukradeno moško kolo znamke »Excelsior«, tov. št. 1373. rdeče pleškano, vredno 1700 din. — Izpred gostilne pri Martinu na Tržaški cesti je nekdo odpeljal 900 din vredno kolo znamke »Waffenfabrik«, tov. št. 1.182.645. Kolo je črno pleškano, ima Kavčičevo krmilo in izrezano gonilno ploščo. — Izpred gostilne Bauer na Mesarski cesti je bilo ukradeno moško kolo znamke »Puch«. Kolo je bilo vredno 700 din, črno pleškano, brez sprednje zavor, premeta pa je bila zrezana v obliki zvezde. — Izpred gostilne Troha Ob Ljubljani pa je nekdo odpeljal 600 din vredno kolo znamke »Tatun«. Kolo je bilo črno pleškano. Premeta je izrezana v obliki zvezde, tov. št. pa

Loterija

za popravilo romarske cerkve na Ptujski gori bo nepreklicno v nedeljo, dne 1. oktobra 1939 ob 2 pop. javno na trgu pred cerkvijo na Ptujski gori. Zadnji čas je, da še naročite srečke!

je 1.310.899. — Nadalje je bilo te dni ukradeno tudi 1200 din vredno moško kolo znamke NSM na Sv. Petra cesti. Kolo je bilo črno pleškano, imelo je Kavčičevo krmilo in premeta v obliki zvezde, tov. št. 622.411. — 1000 din vredno moško kolo znamke »Styria« e tov. št. 1613 pa je bilo ukradeno izpred vinočarja Tomažič Julija na Šmarčinski cesti. Kolo je črno pleškano in ima staro gonilno ploščo.

Plašči in dežniki so dobrodošli raznim tatovom v sedanjem slabem vremenu. Tako je nekdo odnesel 900 din vreden moški letni plašč iz poslopja sodne palače iz zaklenjene pisarne. Prav tako je bil na sodišču ukraden moški dežnik, vredno 70 din.

I Tudi mlekarke vozčke krađeje. Izpred mestnega doma na Krekovem trgu je nekdo odpeljal Rozaliji Snaj dvokolesni mlekarški ročni vozček, vredno skoraj 1000 din. — Drug tak vozček pa je nekdo odpeljal z Masarykove ceste naproti glavnemu kolodvoru Rekar Alojziji. V vozčku je imela celo kreditni in domovinski list.

MARIBOR

Nova komorna peč v plinarni

Maribor ima sedaj najmodernejšo plinaro v naši državi

Dne 15. septembra je začela mariborski mestni plinarji garancijska preizkušnja nove komorne peči. Garancijska preizkušnja, ki je trajala več časa ter je bila te dni končana, se je vršila pod nadzorstvom celjske plinarne inž. Lavrenčiča ter v prisotnosti strokovnjakov mariborske mestne plinarne, zastopnikov mestnih podjetij in dveh predstavnikov berlinske tvrdke, ki je dobavila nove plinarniške naprave, inž. Kossola in inšpektorja Baksa. Preizkušnja je potekla v popolno zadovoljstvo ter so nato mestna podjetja prevzela nove naprave v svojo last. S tem je modernizacija mestne plinarne končana in Maribor dobiva sedaj svoj plin iz nove peči, dočim so stare plinske naprave, retortna peč in generator sedaj v rezervi.

Z novo komorno pečjo je postala mariborska plinarina najmodernejša tovrstno podjetje ne samo v naši državi. Nova peč je v obratu prav za prav že od 23. avgusta ter obratuje v največje zadovoljstvo ne samo podjetja, temveč tudi konsumentov. Plin, ki se v novi peči proizvaja, je namreč dosti boljše kakovosti in bolj čist, kakor pa so ga zamogle proizvajati stare plinarske naprave. Vsi obratni prostori plinarne so sedaj na novo preurejeni in modernizirani. Poslopje je znatno dvignjeno, s čimer so notranji prostori postali svetlejši, bolj zračni in higienični. Plinarina ima sedaj najmodernejšo merilno napravo v posebnem prostoru. Te naprave obstojajo iz kalorimetra, iz aparata za merjenje specifične teže plina, iz avtomatičnega regulatorja itd. V največji meri je sedaj ves notranji obrat avtomatiziran, tako da je delo zaposlenega delavstva čim bolj olajšano. Dovož premoga v peč ter odvoz koks in drugih proizvodov je popolnoma mehaniziran. Napravljene so tudi nove greznice za katra in za amonijakovo vodo, tako da je sedaj izginil v plinarni in njeni okolici tisti zopni duh po plinu in amonijaku, ki je za stare plinarne tako značilen.

Prednost novih naprav v mestni plinarni so velike. Predvsem se je proizvodnja plina zelo pocenila, ker se v novi komorni peči premog za plinjenje do skrajnosti izrablja. Pridobiva se več plina in boljše kakovosti. Obenem pa se je zvišalo pridobivanje postranskih produktov ter dvignila njihova kakovost. Ta produkta sta predvsem koks in pa katra, ki po magata plinarini v znatni meri znižati produkcijske stroške za proizvodnjo plina. Nova komorna peč daje veliko več koks, kakor prejšnje retortne peči in tudi kakovost koks je veliko boljše. Koks iz nove peči v ničemer ne zaostaja za najboljšimi tozadevnimi proizvodi iz inozemskih koksarn. Sedaj bo mestna plinarina proizvajala dovolj koks za vse potrebe mariborske industrije in obrti ter ga ne bo več treba uvažati. Tudi kakovost in količina katra na se je izboljšala.

Nekatere plinarne v naši državi so začle v težave zaradi pomanjkanja inozemskega premoga za proizvodnjo plina. Naš jugoslovanski premog namreč ni primeren za plinjenje. Mariborska plinarina je s premogom zadostno preskrbljena, ker si je že pred izbruhom sedanje krize preskrbel dovoljne zaloge. Obenem pa je sedaj spet že pričel prihajati v našo državo

šleski premog za plinarne, tako da je tudi za bodočnost preskrba s premogom zagotovljena.

Kakor smo že svojčasno poročali, je mestna občina modernizirala svojo plinaro s posojilom dveh milijonov dinarjev. Denar, ki ga je najela in investirala v to svoje podjetje, je dobro naložen. Podjetju, ki se je do sedaj zaradi zastarelih, nesodobnih naprav borilo s težavami, je sedaj za dolgo vrsto let zagotovljen nemoten in zdrav razvoj. Tako se bo sedaj tudi mestna plinarina uvrstila med donosna mestna podjetja.

m Sestanek okrajne organizacije JRZ Maribor desni breg. V nedeljo, 24. t. m., je bil v Mariboru okrajni sestanek JRZ za Maribor desni breg. Sestanka so se udeležili zaupniki skoraj vseh občin v okraju. Gosp. Masli, bivši narodni poslanec, sedaj ban. tajnik JRZ v Ljubljani, je navzočim navedel nekaj važnih ukrepov vlade v zvezi s trenutnim položajem v državi, kar je na navzoče nade v ugodno vplivalo. Predsednik okrajnega odbora JRZ Maribor desni breg g. dr. Schaubach je v jedrnatem in izčrpnem poročilu zajel vse važne momente, ki direktno zadevajo našo državo, in apeliral na zaupnike, da v svojih okolišnih pomirjalno vplivajo na prebivalstvo. Bivši poslanec g. Koban je v kratkih obrih poročilo o skupščinskem delovanju, g. Ferik, predsednik poverjeništvu Kluba žel. JRZ v Mariboru je obravnaval nekatera važna železniška vprašanja in pozival na složno delo v stranki, predsednik okr. cestnega odbora g. Zebot pa je poročal o cestni politiki v okraju. Zbrani zaupniki so ob zaključku odposlali pozdravne brožavke gosp. predsedniku vlade Dragiči Cvetkoviču, našemu voditelju gosp. dr. Antonu Korošcu, ministru dr. Kreku in gosp. banu dr. Natlačenju.

m Grozdi teden bres grozdja. V ponedeljek in včeraj so mariborske gospodinjice zaman prihajale na Rotovski trg ter se ozirale za grozdem, ki naj bi se tam prodajalo. Zveza gospodinj, ki organizira ta grozdni teden, bi morala poskrbeti, da bi organizacija bolje funkcionirala. V napovedbi se je naglašalo, da se letos lanske napake ne bodo ponovile — pa se zaletaja potem grozdni teden s samimi napakami...

m Prvi mrz — velika škoda. Noč od ponedeljka na torek je bila izredno hladna, zjutraj pa je mrz prekril polja in vrtove. Bila je to prva slana letošnje jeseni, ki je povzročila veliko škodo. Ajda je sicer mrz po večini ušla, ker je že dozorela, vendar so nekatere njtve ajde še bile v cvetju ter so sedaj uničene. Velika škoda pa je po vrtovih, ker je trpelo zlasti jesensko cvetje, katerega v mariborski okolici kmetje in vrtnarji zelo gojijo zaradi prodaje na mariborskem trgu.

m Upravičeno zgražanje. Nedavno je umrl v Radvanju ugleden mož, ki je veljal med ljudmi za slovenskega človeka. Sedaj pa se je na njegovem grobu pojavil spomenik, ki ima napis v tujem jeziku. Upravičeno se ljudje zaradi tega zgražajo.

m Otrok — živa baklja. Strašna smrti je umrlo petletno dekletce v mariborski bolnišnici. Mala Anica Ornik iz Bistrice je prišla v svinjsko kuhinjo, v kateri je pod kotlom gorelo, vrata ognjišča pa so bila odprta. Dekletce je prišlo preblizu kotla, plamen je silnil skozi vrata ter ji zažgal obleko. Preplašena je otrok pobegnil na dvorišče ter dirjal na okrog, tako da so se plameni zaradi tega še bolj razpihali. Vsa obleka ji je bila v plamenih, ko so prihiteli ljudje na pomoč ter ji goreče cunj strgali s telesa. Bila je takoj prepeljana v mariborsko bolnišnico, kjer pa ji niso mogli več pomagati ter je revica v ponedeljek zvečer umrla.

m Dekleta iz okolice cerkve Sv. Rešnjega Telesa imajo sestanek v nedeljo, 1. oktobra, ob 18. v Mestnem dnevnem zavetišču v Jerovškovi ulici (prej Magdalenska ulica). Pridite!

m Otvoritev jubilejne gledališke sezone je na splošno željo določena na soboto, 30. t. m. Uprizori se Cankarjev »Hlapec Jernej in njegova pravica« v M. Skrbinskih dramatičariji. Pred predstavo bo imel predsednik Umetniškega kluba dr. Snuderl nagovor kot uvod v jubilejno 20letnico mariborskega gledališča.

m Ljudski oder odpira svoje novo sezono v nedeljo, 1. oktobra. Prva predstava bo krasno dramsko delo znanega češkega pisatelja Vlačka »Sestra Annunziata«, ki ga je priredil za naše odre J. Oblak. Vstopnice se dolo v predprodaji in prodajalni Čirilove tiskarne na Aleksandrovi cesti 6.

m Kriza v tiskarskih podjetjih. Nekatera mariborska podjetja so začla v težko zaradi pomanjkanja naročil. Nekatera podjetja so že začela svoje obrate omajevati ter so številno zaposlenega osebja omejila. Tako je na primer Ljudska tiskarna obdržala samo še štiri črkostavce.

m Kolo v koruzi. Delavec Jožef Strmšek je našel v koruzi za železniškimi delavci skoraj novo moško kolo znamke NSU ter z evidenčno številko 18000 2/20.

m Hud konj. V Gosposki ulici je stal poštni paketni voz. Črkostavca Mirka Ula je konj, ki je bil vprežen v voz, šavnili s tako silo za »bmoč«, da mu je odgriznil velik kos rokava na plašču in suknji.

m Zagoneten zavoj. Na vrtu hiše št. 61 na Tržaški cesti so našli v grmovju skrit zavoj, v katerem se je nahajal cel kup stare nošene ženske obleke, perila in čevljev. Očitno gre za tatinski plen, katerega je neznanec skril. Zavoj je bil izročen policiji.

m Borba motociklista s vinjenimi kosei. Posesnik Alojz Cigler se je peljal z motorjem iz Laporja proti Poljanam. V Hošnici je okrog polnoči srečal dvojico mladih mož, ki sta imela kose na ramah ter sta bila očitno vinjena. Oba sta mu zastavila pot, da je moral obstati ter sta ga nato s kosami prisila, da jima je motor odstopil. Pri tem sta mu zadala več udarcev. Nato se je eden od dvojice skobacal na motor ter ga pognal, pa je zaradi vinjenosti kmalu padel. Oba sta nato pustila Ciglerja in motor ter odšla. Sedaj so ju orožniki izsledili ter prijavili.

Gledališče

Sobota, 30. septembra: Ob 20. »Hlapec Jernej in njegova pravica«. Premiera. Slavnostna otvoritvena predstava. Pred predstavo govor gosp. dr. M. Snuderla.

Nedelja, 1. oktobra: Ob 20. »Veriga«. Premiera.

K pravi proti dr. Senčarju in tovarišem

V »Slovenec« z dne 3. septembra smo v članku pod naslovom »Dr. Senčar in tovariši oproščeni« poročali o oprostitvi sodbi celjskega okrožnega sodišča. V tem članku je tudi stavek: »Posebno je še sodišče ugotovilo, da izjava, katero je podal obdolženi Kralj v pisarni dr. Pichlerja, nima nobene vrednosti, ker je bila ta izjava izsiljena na ta način, da se je Kralju obljubilo, da se proti njemu milijonska tožba ne bo vložila.« Ta stavek, kakor smo se prepričali, nikakor ni točen. Sodišče namreč ni reklo, da bi bila izjava Kralja v pisarni g. dr. Pichlerja izsiljena, ko se v tej pisarni s Kraljem o tem, koga se bo tožilo, sploh ni govorilo, temveč je le reklo, da verjame obdolžencu Kralju, da je zaradi tega prišel v Maribor v pisarno g. dr. Pichlerja in tam navedel informacije, kakor je navedeno v zapisu, ker da mu je ravnatelj Flaschberger v Prevaljah obljubil, da njega v tem slučaju ne bo tožil. O tem zatrjevanem odgovoru pa g. dr. Pichler seveda ni vedel, kakor tudi ni vedel, da bi bile izjave, ki jih je navedel Kralj v njegovi pisarni, neresnične. Priobčujemo gornje pojasnilo, ker nikakor nečemo škodovati časti g. dr. Pichlerja.

Celje

† Jože Deleja

Celje, 26. septembra.

Danes ob 10 dopoldne so Mozirjani spremljali na zadnji poti 83 letnega posestnika in tesarkega mojstra Deleja Antona. Z njim so položili v grob enega najbolj vnetih lovcev v Savinjski dolini, velikega družabnika in ustanovnega člana Prostovoljne gasilske čete v Mozirju. Kako priljubljen je bil Delejev Tone, to smo videli lahko danes pri pogrebu. Iz Mozirja in drugih krajev Savinjske doline so prišli ljudje in počastili spomin tega dobrega moža. Kdo bi mislil, da je Bog skoraj istočasno poklical k sebi tudi njegovega brata Jožeta, ki je prišel iz Celja in zadnjič objel svojega brata, na katerega je bil tako vezan celo življenje, saj sta bila edina, ki sta še ostala od družine Delejev. Sinoči smo si še veselo stiskali roke, sinoči se je še vnel za naš časopis, češ, jutri ga le pošljite, četudi me ne bo doma, ker grem na pogreb svojega brata, ko pa pridem nazaj, ga bom prebral, ker me vse tako zanima. Na obeh se mu je zarisala solza, ko smo si podali roke. Bil je tako otročen in ni se mogel posloviti od svojih! Šel je in ni se vrnil več. Šel je v svoj rojstni kraj, šel je, da bo počival v rodni grudi. Tiho in zamišljeno in z molitvijo v srcu je stopal za krsto svojega brata. Vse to ga je tako pretreslo, da mu je postalo med potjo slabo. Pa je vztrajal, stopal do groba, kamor so položili njegovega Toneta, vrzel na njegovo krsto zemljo, nato se žalosten vračal domov. Med potjo mu je postalo zopet slabo. Pri Zekarjevem kozolcu se je zgrudil in padel v nezavest. Zadel ga je kap. Bil je mrtev. Vest o nenadni smrti Deleje Jožeta se je hitro razširila po Mozirju in Savinjski dolini in mnogi niso mogli verjeti, da je to resnica. Pokojnega so odnesli v trg, kjer so ga pri Miklavčevih položili na mrtvaški oder. Delejev Jožeta, ki je bil naš dolgoletni naročnik, bomo vsi Celjani ohranili v najlepšem spominu. Vedno se bomo radi spominjali nanj, saj je bil tako dober, tako naroden zavezan! Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek ob 10 dopoldne v Mozirju. Naj počiva v miru! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

c Navodila za vaje ob zračnem napadu. In sicer za dnevne in nočne vaje, sta izdala mestno poglavarstvo v Celju in krajevni odbor za zaščito pred napadi iz zraka. Navodila so bila razdeljena po vseh hišah in so tudi javno nabita. Opozarjamo prebivalstvo, da prelišta ta navodila in se v primeru dnevnih ali nočnih vaj točno ravna po njih.

c Vpisovanje v Kmetško nadaljevalno šolo bo v nedeljo, 1. oktobra od 8 do 2 dopoldne v okoliški šoli v Celju.

c V nedeljo pa v Petrovče. Zadruga Slomškov dom v Petrovčah priredi v nedeljo, 1. oktobra, popoldne veliko vrtno prireditev v korist gradnje novega Slomškovega doma. Ob tej priliki bo tudi razstava dobitkov efektne loterije, ki bo 26. novembra ob 3 popoldne. Petrovčani pripravljajo gostom veliko presenečenje, zato v nedeljo v Petrovče!

c Bivši občinski tajnik v Vojniku obsojen. Pred okrožnim sodiščem v Celju je bil obsojen bivši občinski tajnik v Vojniku, 30-letni Gorenšek Leon po št. 319. k. z. zaradi poverbe občinskega denarja na štiri mesece strogega zapor.

c S kosami so se napadli. V Marja gradu nad Laškim so neznanec napadli 24-letnega delavca Terška Frana in 25 letnega posestniškega sina Črepička Micaela iz Laškega. V noči so planili nanju in ju prepleli s kosami. Črepiček je dobil globoke rane na desni roki in na vratu ter glavi. Teršek pa po levem prsnem košu in levi roki. Oba so pripeljali v celjsko bolnišnico. Zadevo preiskuje orožništvo, ki je krivcem na sledu.

c Vdignite ponudbo. Oseba, ki je inserirala oglas pod »Poštenec«, naj se zgleda v upravi podružnice »Slovenec« v Celju timprej.

c V uredništvo »Slovenec« v Celju se naj oglasi, kdor je izgubil damski dežnik na peronu celjske postaje.

Pionirji popravljajo porušeno ozemlje na Poljskem.

KULTURNI OBZORNIK

Umetnostna razstava F. Stiplovskega v Jakopičevem paviljonu

Razstavljenih je 80 del, in sicer olja, lesorezi ter risbe.

Tisti, ki je v teh nemirnih dneh pokazal samozavesten mir in popolno predanost svojemu delu, je slovenski kulturni tvorec, slovenski likovni umetnik. Za to prvo razstavo v letošnji sezoni že mladi »Neodvisnik« pripravljajo drugo in tako se bodo vršile te umetnostne manifestacije skozi vse leto, kakor da je ves svet en sam ljubi mir.

Dobro omen je, če nam danes pokaže svoje delo slikar, ki je vzrastle iz povojnega nemira, a je s sedanjim delom tistim časom že precej odločno reknel »zbogom«. Ponovljamo: dobro znamenje, kajti ob tem primeru moramo lepo ugotoviti, kako je sleherni človekovo dejanje relativnega pomena in da bodo za temačnimi časi prišli tudi svetlejši — analogno, kakor se v umetnosti preide od revolucij k solidnemu ustvarjanju.

Toda nikar ne iščite v Stiplovskevu delu prekukskih težej. Revolucionar on ni bil nikoli. Niti v najbolj zgodnjih delih ne! Spominjam se pokrajine, ki visi v Narodni galeriji. Reprodukcijska koščka narave, ki pa mu je slikar suvereno nekaj odvzel, pa zopet nekaj dodal. Vzel mu je realistični kolorit ter ga nadomestil z umetnim, malce »književnim«. Tudi v strukturo zemlje in človekovega dela je posegel ter ga preoblikoval po svoje, pač zato, ker je hotel uporabiti določeni del naravnega sveta kot sredstvo za neko določeno subjektivno povest, ne da bi mu bilo drevje, voda in hiše — edini namen upodabljanja. Pri tem delu za vjetjem subjektivne namere v kos resničnega sveta pa Stiplovskega nikakor ni predmeta tako dosledno razbijal, kakor so to delali njegovi tovariši. Nasprotno! Vedno je ostajal pri starem načelu, namreč v solidnem gledanju na svet in umetnost. Za njega je bila hiša vedno hiša, drevo drevo in človek človek. Ta solidnost, ki bi jo lahko imenovali tudi smisel za realizem in ki bi, če bi se slikar rodil par generacij popreje, prihranila mnogo nepotrebnih stranpotov, poizkusov in srčnega nemira, — je na naši razstavi prišla zopet do odličnega izraza. Neomajno je slikarjevo zaupanje v solidnost tehnike, v razumsko pretehtani kolorit in precizno zgrajeno strukturo podobe. Kar mi manjka na Stiplovskevih platnih, je korajžja, ki bi v brezvezterju in kristalno mirnost njegovih kompozicij prinesla malce več nemira, čustva, razgibanosti. Saj razpoloženje v njegovih slikah je, toda vedno znova se umakne pred šolsko solidnostjo in človekom, ki z razumom osvaja svet umetnosti, za tenko barvno plast po-

dob. Koder pa je le zmagalo razpoloženje. Je seveda zelo sramežljivo, tam pa je tudi dosegel Stiplovske prav dobre umetnostne rezultate. Tako je od starejših del »Kapelica pri Cerknicu«. Mračen kolorit, slikovito obdelano drevje, posebno pa visok pas neba lepo posredujejo gledalcu nastojenje, ki se mu je predal slikar ob predmetu. Ravno tako je tudi »Predpomlad« (1939 l.). Osnovna skala tonov, značilnih za ta letni čas, je legla preko vse krajine in lepo ponazorila čustva, ki se vzbujajo človeku ob tem času ob pokrajini.

Razstava je po časovni razmaknjenosti del prav za prav retrospektivna. Prav lepo moremo zasledovati umetnostni razvoj, ki ga je Stiplovske v poslednjih letih (1929 l.) prehodil. Zgodnje delo je »Cerkniški motiv«. Viden je še stari način barvnega pojmovanja. Prevladuje kontura, ki zgovorno dopoveduje o kubusu prostora in pušča človeku vtis suhe konstrukcije. Iz kasnejšega časa so »Stare hiše v Krškem«. Še vedno je močna sivkasta barva, ki je tako tipična za Stiplovskevo zgodnje delo. Poslej se vrši razvoj k »slikarski smeri«. Toni se jasno, preko krajine se razlije luč, ki je že individualizirana, to se pravi značilna za krajino in značilna za tisti čas, ko je slikar slikarski predmet dojel. Tako podoba je »Kraški svet«, kjer se je tudi kontura, ki je Stiplovskevo delo spremljala do našega časa, raztopila. Namesto plastično trdno omejenih teles je nastopilo mehko prelivanje form in celo barva (tudi tehnično) je izstopila iz trdne gospodovalne linije in risbe. Po svoji mehkobi in »slikarski obdelavi« spominja to delo, kakor tudi še nekatera druga (n. pr. Boštanjsko pokopališče) na pastele B. Jakca, le da so kvalitetno zaradi diskretnih tonov bolj neoporečna.

Lesorezi, ki zvečine prikazujejo stari Maribor in njegove zanimivosti, so že znani in tudi že priznani. Prav interesantno so tudi risbe.

S to svojo prvo večjo razstavo je g. Stiplovske prav gotovo dosegel lep uspeh in jo občinstvu prav toplo priporočamo. Sicer pa je razstava ravno, kar se tiče poslednjega dejstva, vključno s časom, še kar dobro obiskana. Naš stari paviljonski Kerber, gospod Jože, mi je dejal, da ni obisk razstave prav nič slabši kakor druga leta ob istem času. Zatorej vsa čast tistim, ki jim je obisk umetnostne razstave kulturna potreba, pa naj so že časi taki ali drugačni.

S. Mikuž.

Pred uprizoritvijo Shawovega »Hudičevega učenca«

v sredo, dne 27. t. m.

Shawa smo imeli tekoma let že precej na našem odru. Vprizorjene so bile sledeče igre: Androklos in lev, Cezar in Kleopatra, Pygmalion, Obrt gospe Warrenove, Sveta Ivana, Kako zabogaš in morda še to ali ono delo.

Igro »Hudičev učenec« je spisal Shaw koncem preteklega stoletja, delo je bilo od takrat pa pa do danes med njegovimi največkrat igranimi deli.

Glavne sestavine dejanja so:

Oblezje, v katerem se godi, je Amerika za časa osvobodilnih bojev z Anglijo. Leta 1755. so se pričeli boji, a katerimi so se skušale ameriške kolonije osvoboditi angleškega imperija. Njegove imperialistične težnje so bile tam zelo elabo zastopane: a krivično vlado in jurisdikcijo, z omejevanjem državljanov pravic itd., z nespodobnim vojaštvom, obetoječim iz plačancev (Nemcev-Hessencev in drugih, ki ni bilo zmogočno držati red). Kolonialna vprašanja in spori so se reševali iz Anglije, zapovedi in ukrepi so prihajali neredno in zaradi naštetih in še drugih vzrokov je po končnih bojih z Amerikanci morala priznati Anglija neodvisnost ameriških držav.

Shaw je kot oster kritik užigosel takratne razmere in pokazal v ironični luči vzroke, zakaj je izgubila Anglija kolonije. S »Hudičevim učencom« je podal Shaw zgodovino po svojo, dobro vedo, da je svetovna zgodovina večja ali manjša potvorba resnice. V dejanju nastopa tudi zgodovinska osebnost, general Burgoyne.

Pisatelj spada k iskalcem resnice in njenim spoznavalcem. Hote in vede kali vero v zgodovino, ki je večkrat laž, in sam ustvarja zgodovinske dogodke po svoje, vedo, da najbrž tudi niso točni, vsekakor pa jim skuša dati s pomočjo logike, razuma in kritike ter poznanja ljudi in človeštva resničnejšo osnovo (in če spozna, da se mu tudi to ni docela posrečilo, lahko iekreno prizna: če lažem, lažem očito, in to priznam! Nočem vas goljufati!) Zato so se torej dogodki iz osvobodilne vojne kot jih vidimo v »Hudičevem učencom«, zares zgodili, toda Shaw jih skuša podoživeti po svoje, potem svojega svetovno-nazornega gledanja. On je opazovalec, ki vidi globoko v genezis stvari in vidi obe strani.

Glavni sestavni del dejanja je oseba Riharda Dudgeona, »hudičevega učenca«. To je črna ovca puritanske družine, evobodomislata duh, ki se ne da uklentiti v ozke spone malomeščanske družbe, ker je spoznal njeno farizejstvo. Naravnost, spontani etos Rihardovega ravnanja je zasušnica vsem konvencionalnim, patetičnim, olednim, romantičnim »junaštvom«. S tem delom je zadel Shaw hkrati dve strani: pobil je na tla tisto elabo gledališko književnost, ki živi na račun ekonstruiranih ljubavnih junaških zgodb in pokazal s svojim visoko vrednim literarnim delom na pot resnične umetnosti; z etiko Riharda pa je odkril v hrupavo zunanjo obliko ovit dragocen značaj, ki je postal tak iz neprestanega upora nad obdajajočim ga farizejstvom in ki se je zaradi tega nazval »Hudičev učenec«.

Kerr pravi nadalje o Shawu: »... V svojih meščanskih igrah kali vero v resnico ljubzenske zgodbe... Svetovno zgodovino v malem ne gleda s stališča ženitovanjske napitnice; tako kot ne

— Pri korpulentnih ljudeh se izkaže naravna »Franz-Josefova« grenka voda kot zanesljivo in prijetno delujoče sredstvo proti zaprtju, katera se uporablja brez posebne dijetle. »Franz-Josefova« grenka voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah s mineralnimi vodami.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

gleda velike zgodovine s stališča legende. Shaw se fanatično bori zoper tisto šablono, po kateri mora izvršiti junak junaštvo plemenito (nesebično), a ga stori iz ljubezni do junakinje (torej sebično). Ustvaril je resničnega junaka etike, ki ravna junaško iz čisto človeškega nagiba (če ni v tem sebično, da hoče dokazati, da je boljši od tistih, ki ga obojejo?). V tej misli se že razodeva tisti Shaw, ki ga je opisal Kerr s temi besedami: »Shaw vidi pregloboko v genezis stvari, vidi obe strani in zato skuša biti obema pravičen.«

V orisu Riharda, kakor njegove okolice postane v tej zvezi očita še ena Shawova značilnost: on ni dramatik belih in črnih značajev — kot naletimo nanje pri starejših, a tudi še sodobnih dramatikih — on ve: nihče ni samo dober ali samo slab, ljudje so misteriozna mešanica dobrih in elahih lastnosti, odvisni od trenutnih nagibov, v katerih jim celotni ustroj značaja narekuje izvestno ravnanje. Ena izmed glavnih piščevih lastnosti, zasedljiva bolj ali manj v vseh njegovih delih pa je: manj dobrota z razdedinjenimi — kakor jeza na privilegiranca. Zanimiv človeški preobrat, kot jih rad uporablja avtor, prinese zadnje dejanje, ko stoji Rihard kot prostovoljca žrtve namesto znanca pod vešali: v zmedli velikih dogodkov se prevrže človeške usode in dva moža najdeta v zmedli in neredu, kar nista našla v urejenosti meščanskega življenja: svoj resnični poklic.

Na treh glavnih igralcih eloni vea teža igre: hudičevemu učencom Rihardu (Jan), pastoru Andersonu (Jerman) in njegovi ženi Juditi (Saričeva), važni vlogi igrata general Burgoyne (Skrbinšek) in major Swindon (Drenovec), mati in Kristof (Marija Vera in Sever), v posrečeno ilustracijo puritanstva elužijo strica Viljem (Plut) in Titus (Brezgrij) ter odvetnik Hawkine (Sancin), edina Rihardu sorodna duša v rodbini pa je Esie (Levarjeva). Razen navedenih nastopajo še seržant (Bratina), kaplan ter statisti. Inocenca inž. Franza bo zanimiva. Tri lesene stene, s katerimi je označen kolonialni slog gradnje, tvorijo stalni okvir, v katerem se dogaja dejanje.

Maša Sl.

Prispevalje za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi?

Na vsak način zelo sodobna brošura, ki je izšla v Ljubljani na 55 straneh in jo je spisal strokovnjak za protiletalsko obrambo inž. Stanko Dimnik, izdal pa in založil jo je Komiteto tehnične dela v Ljubljani, v katerem so včlanjene vse naše tehniške organizacije. Knjižica zasluži vso priporočilo, saj prihaja še v pravem času, kajti, upamo še vedno, da ga še nismo zamudili. Ne gre tu za aktivno obrambo mesta in hiš, za kar naj skrbi vojaštvo, temveč za pasivno obrambo, ki obstaja v tem, da se sami zatečemo v zavetišča, ki morejo nuditi varnost našemu življenju. Brošura govori o pretiravanju grozovitosti letalskih napadov ter o vprašanju, ali naj prebivalstvo vztraja v svojih bivališčih za časa vojne ali naj beži kam v zaledje. Dalje govori o tem, kakšnih vojnih napadov nam je pričakovati v bodoči vojni, kjer bo delovalo več vrst bomb: rušilne, plinske, zažigalne in bakterijske. Posebej podaja opise in tudi načrte zaklonišč proti letalskim napadom ter podrobni opis tega, kar je v takih zakloniščih nujno potrebno. V zadnjem poglavju pa se obrača naravnost na hišne gospodarje ter jim daje na znanje vse, kar je nujno potrebno vedeti o pregledu zaklonišč, kleti itd. Brosurico, ki stane samo 5 din, nujno priporočamo vsem brez izjeme, vsakemu hišnemu gospodarju pa še posebej, kajti ne vemo ne ure ne dneva, kdaj nam bo prišla še prav. Zelo imamo samo to, da nikakor ne prepozno.

Pohod ujetnikov pri Kutnovu.

Ena od baltičskih držav: Estonska

Prebivalci današnje Estonske so se že od nekdaj trudili za svojo izobrazbo, kar najbolj izpričuje to, da so že v 17. stoletju ustanavljali šole. Zato je bilo že leta 1880 komaj še 4 odstotke analfabetov, a zdaj sploh ni nihče več nepismen. Na Estonskem najbolj skrbijo za šolstvo in ljudski učitelji so pripoznani kot voditelji naroda. Po vsej državi so nove, moderne in zdravstveno čim boljše prilagojene šolske stavbe. Ljudsko šolo sledi gimnazija, ki prehaja nato v univerzo v Dorpatu. Na Estonskem uživajo tudi narodne manjšine vse pravice, imajo državne šole in podpore in morejo študirati na domačih univerzih.

Kako so Estonci zares željni izobrazbe, je dokaz, da pride na 100.000 prebivalcev 423 visokošolcev. Ker je toliko visokošolsko izobraženih Estoncev, bi imeli v državi preveč akademskih proletarcev, če se ne bi tudi z visokošolsko izobrazbo posvečali raznim praktičnim poklicem, kot je to na Danskem, tako da so potem poljedelci, ali pa uporabljajo svoje znanje v različnih neakademskih poklicih. Nekaj dijakov pa se posveti vojaškemu stanu.

Estonci so jako daroviti za glasbo in gledališki oder in v državi je tudi mnogo ljudskih knjižnic. Mnogo estonskih igralcev in pevcev je tako priljubljenih, da vsako leto gostujejo v skandinavskih državah.

Na Estonskem je tudi promet jako razvit. Železničarstvo je moderno preurejeno, in po vsej državi je veliko avtobusnih prog. Seveda je tudi telefonsko omrežje razpredeno in pošta je enaka najmodernejšim državam.

Trgovina je jako živahna in se še dviga. Anglija in Nemčija zalagata Estonsko in največ izvažata iz nje. Nemčija izvažajo v državo surovine in stroje, uvažajo pa iz nje lan, olje, kožo, les, bombazasto prejico in izdelke rezanega lesa, ki ga znajo na Estonskem posebno dobro izdelovati.

Veljavnost denarja, ki se naslanja na angleški funt, je že več let stalna in utrjena in vloge v bankah in hranilnicah kakor tudi dohodki davkov, izkazujejo dvigovanje vseh teh vsot.

Estonska ima svojo armado. Vsak Estonec mora na nabor, ko mu je 20 let in opravlja nekaj let aktivne službe, nato pa je še v rezervi. Mimo redne vojske pa ima Estonska še tako zvane domobrance, kamor so vpisani večidel vsi, ko odslužijo vojske.

Estonska zunanja politika, ki temelji na zvezi z Letsko in Litvo in na prirčnem prijateljstvu s Finsko, se je morala doslej največ ozirati na Sovjetsko Rusijo, a tudi na Poljsko in Nemčijo. V poslednjih tednih se brzokone boji za svojo samostojnost in z njo so v strahu vse tako zvane baltičske države.

ŠPORT

Plavalne tekme ljubljanskih srednjih šol

Letošnjo plavalno sezono so zaključili v nedeljo srednješolci in srednješolke ljubljanskih srednjih šol z uspešnim nastopom na kopališču Ilirije, kjer so bili doseženi tile rezultati:

50 m prosto moški: 1. Pelkan (I. dr.) 28.2; 2. Löser (kl. gimn.) 30.2; 3. Hudnik (III. dr.) 30.2.

100 m prsno moški: 1. Hercog (III. dr.) 2. g. 1:28.2; 2. Rakič (kl. g.) 1:28.8; 3. Brozovič (I. dr.) 1:33.4.

50 m prosto dekleta: 1. Vidmar (mest. ž. g.) 39.2; 2. Berjak (m. ž. g.) 41.4; 3. Vesner (m. ž. g.) 53.3.

50 m prosto nižješolke: 1. Jovanovič (III. dr.) 35.8; 2. Modic (I. dr.) 41; 3. Perles (III. dr.) 41.1.

100 m hrbtno moški: 1. Peklan (I. dr. gim.) 1:22.2; 2. Grašek (kl. g.) 1:23.8; 3. Bohinje (I. dr.) 1:32.8.

100 m prsno dekleta: 1. Verner (m. ž. g.) 1:37.8; 2. Ledl (kl. g.) 1:48; 3. Knez (kl. g.) 2:00.7.

Mešana štafeta 3x100 m: 1. dr. realna gimn. 4:08.1; 2. Klasična gimn. 4:08.2; 3. III. državna realna gimn. 4:26.9.

100 m prsno nižješolci: Perles, Modic, Kerševan diskvalificirani, Prešeren 2:00.5.

Štafeta 4x50 m prosto: I. dr. gimn. 2:06; 2. III. dr. gimn. 2:08.2; 3. Klasična gimn. 2:07.9.

Končno stanje točk, moški: 1. I. dr. realna gimn. 132 točk; 2. III. dr. realna gimn. 83 točk; 3. Klasična gimn. 50 točk.

Ženske: 1. Mestna žen. gimn. 67 točk; 2. Klasična gimn. 32 točk.

V vaterpolu je v finalni tekmi premagala I. dr. gimn. III. dr. g. z rezultatom 4:0. — Po tekmi je bila razdelitev daril.

Sestanek slovenskih in hrvatskih nogometnih zastopnikov

V nedeljo so se sestali v Ljubljani slovenski in hrvatski nogometni zastopniki, da se porazgovore o stališču, ki ga bodo morali zavzeti do raznih vprašanj v jugoslovanskem nogometnem športu. Od Hrvatov sta bila navzoča dr. Ivo Kraljevič in Ivo Šuste, od Slovencev pa dr. Janko Kšil in Dinko Buljevič.

Tekom razgovora se je ugotovila v vseh stvarih popolna soglasnost. Prevladovalo je mnenje, da je treba vprašanje jugoslovanskega nogometa čimprej rešiti in bode v tem pogledu izdelani posebni predlogi, da se to čimprej uresniči.

Lahkoatletski dvoboj v Novem mestu

V nedeljo, 24. t. m., je bil na Loki lahkoatletski dvoboj med obrtno nadaljevalno šolo in državno realno gimnazijo. Zaradi izredno lepega vremena in ostre borbe so bili doseženi odlični rezultati. Za gimnazijo je nastopil tudi Novomeščan, »bodoč« državni rekorder v metu kopja, Darko Mavsar, ki je prav v Novem mestu dobil pobudo in prve nauke v tej disciplini. Da ni dosegel boljšega rezultata, je kriva naporna vožnja iz Kranja in sobotni nastop na mitingu SK Planine (kopje 800 gr, 57.42 cm). Omeniti je treba tudi Gundeta Milana (122), ki je nastopil kar v devetih disciplinah, pa vendar dosegel izvrstne rezultate. Zmagala je gimnazija z 74:57 točkami.

Dopoldne:

Škok v višino: 1. Gunde (G) 165, 2. Skebe (G) 160, 3. Udovč (O) 160.

Kopje: 1. Mavsar (G) 53.40 m, 2. Gunde (G) 46.05 m, 3. Zagar (O) 42.80 m.

100 m: 1. Čorne (O) 11.5, 2. Gunde (G) 11.8, 3. Kisel (G) 11.9.

Disk: 1. Kisel (G) 37.63 m, 2. Mavsar (G) 36.90 m, 3. Šprajcar (O) 30.94 m.

Balkanska štafeta: 1. Obrtna šola (Vovk, Mojsirovič, Suhi, Hočevar Silvo).

Popoldne:

Štafeta 4x100 m: 1. Gimnazija (Marinček, Jurko, Kisel, Gunde).

Krogla: 1. Kisel (G) 14.60 m, 2. Černe (O) 14.58 m, 3. Gunde (G) 14.36 m.

400 m: 1. Černe Milan (O) 55.5, 2. Mojsirovič (O) 59.0, 3. Vrančič (G).

Škok v daljino: 1. Gunde (G) 5.85 m, 2. Kisel (G) 5.43 m, 3. Udovč (O) 5.29 m.

1500 m: 1. Vovk Branko (O), 2. Vidovič (O), 3. Grom (G).

Trskok: 1. Kisel (G) 11.71 m, 2. Gunde (G) 11.69 m, 3. Udovč (O) 10.95 m.

Naša ženska lahkoatletična reprezentanca za dvoboj z Madžarsko

Za ženski lahkoatletični dvoboj, ki bo v nedeljo med jugoslovansko in madžarsko reprezentanco v Budimpešti bodo zastopale naše barve naslednje atletinje:

100 m: Brandstaeter (Rapid-Maribor), Kunadi (Jugoslavija-Belgrad) — škok v daljavo: Karpati (Jugoslavija) ter Brandstaeter — škok v višino: Stefanini-Tučan ter Neferovič (obe Hask-Zagreb) — krogla: iste — disk: Neferovič in Mihok (Maraton-Zagreb) — štafeta 4 krat 100 m: Brandstaeter, Kunadi, Schweiger (Planina-Ljubljana) ter Milošević (Jugoslavija).

Madžarska: Nemčija 5:1 (2:1)

Madžarska in nemška nogometna reprezentanci sta se pomerili predvečeršnjim v Budimpešti. Podlegla je Nemčija z nepričakovano visokim rezultatom. Zmaga Madžarov je zaslužena, toda je morda previsoko izražena po poteku igre, kajti v prvem polčasu so bili Nemci enakovredni nasprotnik. V drugi polovici so pa nemški igralci zelo popustili, kar pomeni, da niso bili v dobri fizični kondiciji. Za tekmo ni bilo takega zanimanja kakor se je pričakovalo, kajti nabralo se je vsega skupaj 20.000 gledalcev ter so bile tribune skoraj na polovico prazne.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Kolesarsko društvo »Savac« sporoča, da je razpisane kolesarske dirke, ki bi se imele vršiti dne 8. oktobra t. l., preložilo za nedoločen čas.

ZFO

Atletske tekme med F.O. Črnuče in Groblje

V nedeljo, 24. t. m., sta imela F. O. Črnuče in F. O. Groblje lahkoatletični dvoboj v nekaterih disciplinah in dosegla naslednje uspehe:

Tek 100 m: 1. Čebulj (C) 12 sek., 2. Oblak (C) 12.1 sek., 3. Rožič (G) 12.2.

Škok v višino: 1. Mihelečič (G) 150 cm, 2. Oblak (C) 145 cm, 3. Pirnat (G) 140 cm.

Škok v daljavo: 1. Čebulj (C) 539 cm, 2. Oblak (C) 499 cm, 3. Borštnar (G) 482 cm.

Tek 200 m: 1. Čebulj (C) 26 sek., 2. Oblak (C) 26.1 sek., 3. Pelan (G) 26.2 sek.

Met krogla: 1. Rožič (G) 830 cm, 2. Čebulj (C) 818 cm, 3. Grbec (G) 782 cm.

Trskok: 1. Čebulj (C) 1067 cm, 2. Mihelečič (G) 1050 cm, 3. Rožič (G) 1012 cm.

Tek 400 m: 1. Čebulj (C) 56 sek., 2. Rožič (G) 56.2 sek., 3. Borštnar (G) 56.3 sek.

Štafeta 4x100 m: 1. Črnuče (Oblak, Botta, Rotar, Čebulj) 49 sek. — 2. Groblje (Pirnat, Grbec, Borštnar, Rožič).

Sodila sta gg. Kovač Filip in Grbec Tone.

Od rude do kovine

Ena izmed najvažnejših vej rudniške industrije je pridobivanje železnih kovin, med katere prištevamo platino, zlato in srebro. Pridobivanje teh kovin ni tako enostavno kot si mislimo, ker je potreba za to mnogo strojev, ki stanejo tisoče in tisoče, poleg vseh kemičnih procesov in sto drugih stvari, o katerih se povprečnemu človeku niti ne sanja, koliko truda, nevarnosti je zapovednega v ekonomnem koščku bleščeče kovine.

Ako bi hoteli razpravljati o vseh potrebnih in nepotrebnih stvarih, bi vzelo preveč časa in prostora, zato se hočem omejiti le na nekatere važne stvari, ki pridejo v poštev pri pridobivanju zlata in srebra, svinca in bakra. Zadnji dve kovini sta le malenkostno zastopani v zlatih, kakor tudi srebrnih rudnikih; to pa zato, da bodo imeli ljudje, ki so zainteresirani v ta ali oni kovinski rudnik, nekoliko pogleda v produkcijo in obratovanje rudnika in da bodo lahko sami sodili o pravilnosti ali nepravilnosti vodstva.

Dobro pridobivanje zlata in srebra in sploh vsake rude tudi premoga delimo v tri dele: iskane, ali prospektiranje, razvoj ali »development« in produkcijo. Vsakdo, ki hoče eno ali drugo dobro preskočiti, se navadno znajde v larku, katerega ni izhoda. Predvsem mora človek, predno hoče z uspehom iskati rudo, dobro poznati sestav dotičnega zemljišča. Karakteristika kamna že na površju večkrat vede do presenetljivih rezultatov. Istotako je tudi rastlinstvo važno v tem vprašanju. Na mnogih krajih se pokaže iskalec rudnin očitno znamenje, da se nahaja pod plastjo zemlje zlata ali srebrna ruda, v največ slučajih pa so odkrili bogate rudnike po naključju. Človek bi mislil in trdil, da je sedaj, ko se najde, kak zlati prospekt vseh težko konec, toda temu ni tako. Sedaj se šele prične trnjeva pot zlatotiskalca in koliko jih je, ki na cilju omajajo. Prva dela v novo dobljenem rudnem najdišču so naslednja:

Potreba je prijeti kopati, da se odkrije žila, treba je preračunati že v začetku, kakšna je ruda z ozirom na njeno komercialno vrednost. Koliko vsebuje zlata, srebra, svinca, bakra itd. In to delo, katerega imenujejo rudarji »development«, stane tisoče in tisoče dolarjev in v mnogih slučajih je vse to delo zastoj, ker se je izkazalo, da je ta »development« rude prišel od nekega drugega, ali pa da je le samo »secondary euricle meub« in to je tista fata-morgana, pred katero čutijo zlatotiskalci upravičen strah. Nastane na sledeči način: iz zemlje prihajajoča voda, ki je nasičena z različnimi rudninskimi raztopinami, si pod plastjo zemlje ali pa tudi na vrhu, najde pot zopet pod zemljo. Ker pa je površina zemlje polna raznih razpoklin, si voda izbere eno izmed teh razpoklin ter zopet pronic v zemljo. Ko gre skozi plasti peska in drobnega kamena, zgubljajo rudninske raztopine med tem peskom; te rudninske raztopine v teku tisoletij oksidirajo, navzamejo se kisika iz zraka ter se vsesajo med razpoke kamena ali pa se zgostijo samostojno med peskom. Voda, ki prihaja po svojih potih pod zemljo, prinaša vedno novih rudninskih raztopin in na ta način nastanejo bogate žile ali pa samo »pockete«, ki pa so svoji vrednosti zelo varirajo. Dogodi se, da vzamejo iz takega »pocketa« več ton rude, vendar rudarji ne polagajo velike važnosti na take najdbe, ker se »pockete« kmalu zožijo in popolnoma prestane. Dosti večje važnosti je pa žila, masa kamena in belosivkaste gline, ki leži med kamenitima stenama. Vsa ta masa je kolikor toliko mineralizirana, navadno pa teče med to maso bolj ali manj de-

bela žila kvarca ali pa sulfata, ki vsebuje znatne količine zlata, srebra itd. In ko pridemo pod zemljo do take žile, se začasno »development« konča, delo prehaja v drugo fazo, produkcijo, to je izvajanje rude iz rudnika od več ali manj ugotovljene stalne žile, katere se pošlje v toplotnico. Procesi, kateri se vršijo tu, so zelo komplicirani, zato jih tu ne bomo navajali, pač pa omenim le toliko, da tudi novorojeni rudniški ravnatelj (prej zlatotiskalec) nimajo o tem dosti več pojma kot vi, ki to čitate. Ako se poročila iz toplotnice ugodna, katera so vendar že večkrat zapeljala marsikatega lastnika novo nastalega rudnika, si začne za rudnik takoj umisljati potrebne in nepotrebne stvari že samo na podlagi nekaj ton izkopane rude. Ako ima lastnik sam denar, ali pa, da za rudnik zainteresira drugo osebo ali družbo, se hoče seveda takoj predstaviti javnosti. Prične prej na popolni pustlinji graditi nepotrebna poslopja, postavi mlino za mletje rude, ki stane med 10.000 do 25.000 dolarjev, spelje se po vseh poslopih elektrika tudi v tistih 1000 čevljev rova itd. In predno je leto okrog, je blagajna prazna, mlin ne obratuje, ker ni denarja, da bi se ven jemalo rudo iz rudnika, katerega je odkril. Posledice takega gospodarstva so, da sam zgubi premoženje, zgubi zaupanje delničarjev, ker kratko malo nočejo več dati denarja. Rudnik je morda vreden milijone, toda nihče ne ve, koliko je rude v njem, ki bi se izplačalo jo vzeti iz rova. Tekom gradnje raznih nepotrebnih poslopij, cest in nabave strojev, katere bi lahko nadomestili kramp in lopata, so se nakopičili dolgi; upniki prično pritiskati in kriza je neizogibna. Konec je ta, da pride vse na boben, — prospekt sam pa je padel iz viška svoje slave zopet nazaj na trdna tla, in šele takrat se izpametuje in pripozna sam sebi, da je ravnal napačno.

Na zapadu U. S. of Americe in sosedne Kanade, kjer se razprostira rudniški pas, imamo priliko videti na stotine opuščenih zlatih rudnikov, kjer poslopja razpadajo, rovi so udrti in divja narava si na svoj sigurni način prizadeva pokriti človeške slabosti s svojo bujno floro teh pokrajin.

Rudniški državni inspektor je dejal, ko si je ogledal neki rudnik, naslednje besede: Večina zlatotiskalcev ne ve, kako voditi rudnik. Biti zlatotiskalec je vse kaj drugega, kakor biti rudniški ravnatelj. Prvi poklic je sama romantika in strast, medtem ko mora biti rudniški ravnatelj stvarnega mišljenja. Večina vseh rudniških družb preve zida na negotove podatke. Ako hočete, da bo vaš rudnik, o katerem ni nobenega dvoma, da je v resnici vreden tega imena, nosil vašim delničarjem dividende, je potrebno tole: Know the facts. Kaj je hotel s tem povedati? Know the facts?

S tem je hotel povedati: Predno morete sploh misliti na gradnjo poslopij, cest, mlina in nabavo strojev, morate vedeti, kaj imate pod zemljo. Ni zadosti, ako se žilo samo odpre, niti ni zadosti, da se napravi 1000 čevljev rova in se vso rudo pobere ven in spravi v šmelco. Treba je najprej vedeti, koliko je te rude, kakšna je ta ruda in koliko dolarjev v srebru in zlatu nosi na tono. Treba je kopati raven rov ne samo po sto čevljev. Rov se mora kopati naprej toliko časa, da pride v zemljo, ki jamči, da bo žila ostala stalna, da se ugotovi karakteristika rude in katera kovina je dominantna, to je, katere kovine je največ v rudi. Ko smo to dognali, je treba presekati rov na desno in na levo vsaj na vsakih 100 čevljev, da se dožene debelost žile. Kajti nihče ne more reči, da je edina žila tista, po kateri smo kopali rov. Žila

CELO LETO MOŠT (šira)

lahko trajno pripravite iz grozdja, kakor tudi vse sadne sokove
Brez kakih aparatov! Brez izgube časa! Brez strokovnega znanja!
s pomočjo **NIPAKOMBINA A/II.**
Odlična iznajdba današnje znanosti! Enostavno! Poceni! Higijensko!
Odobrilo Ministratvo poljedelstva.
Pojasnila in cenik pošlje brezplačno: **RADIOSAN, Zagreb, Dukljaninova ul. 1.**

je lahko široka 100 ali več sto čevljev. Zato je absolutno potrebno, da se pride do resnične ali »true hanging out foot wall« in tudi preko meje širine žile. Ko smo tako opredelili maso na obeh straneh rova v kvadratu, zračunamo lahko brez vsake težkoše, koliko ton rude imamo pripravljene za mlin, to je, da se iz rude vzame zlato, srebro in eventuelno tudi svinec. Sedaj šele smo opravičeni in lahko brez skrbi pričemo delati načrte za mlin, stroje in druga potrebna poslopja, kajti ruda, ki je pripravljena, bo n. pr. zalagala mlin za nepretrgano produkcijo dve ali tri leta. In če računamo, da bo prinesla vsaka tona samo 10 dolarjev, mlin pa imamo, ki bo stl na dan 50 ton, bo produkcija dnevno med 400 do 500 dolarji, stroški pa ne bodo več kot 150 dolarjev. Smrtni greh pa ima tisti, kateri samo iz rudnika jemlje, kdor živi samo od danes do jutri in ne skrbi za to, da bo rudnik pripravil za bodočo operacijo. Razpolagati z ljudskim denarjem, je zelo lahko, toda za ljudski denar nekaj ustvariti, je težje. Ker kakor hitro je enkrat zavožen, se da le s težavo spraviti voz iz blata in delničarji si opečejo prste.

Ameriški tekač za srednje proge Glenn Cunningham je sklenil, da se ne bo več udeleževal športnih tekem. Nekoč je imel za daljavo 800 m svetovni rekord.

Najstarejši vojak Francije

Najstarejši živeči vojak francoskega imperija je neki Afričan iz alžirske pokrajine Constantine. Oblasti so dognale, da je bil rojen v letih med 1830 do 1833 in je zatorej letos vsaj že 106 let star. Starina se imenuje Mohamed Bouagiz in se je l. 1857 uvrstil v zvezo Turkosov. Kot član te zveze se je udeležil 16 vojnih pohodov in več ko 60 bitk in tudi nesrečne francoske pustolovščine s cesarjem Maksimilijanom v Mehiki. Čez 19 let nato se je pola odlikovanj povrnil v svoj rojstni kraj. Od l. 1876. pa mož ni več zapustil svoje vasi. Zato pa je pet njegovih sinov padlo v evetovni vojni. Za 100 letnico mu je francoski komandir k njegovim drugim odlikovanjem izročil še križec častne legije.

Pisana luč vabi mrčes

Poljedelska visoka šola v St. Pavlu v severnoameriški državi Minnesota, je že del časa preizkušala pisane luči, kako bi se obnesle za pobijanje mrčesa. Pri teh preiskavah je treba dognati, kakšni žarki privlačijo mrčes. Slehera vrsta žuželk ima kako posebno barvo rajši ko drugo. S temi barvami se mrčes privabi. Žuželke prileti, trčijo v pisano šipo luči in padejo nizdol v posodo, kjer jih strupena para uniči.

Batova tvornica na Slovaškem

Tvrška Bafa v Zlinu misli svojo tvornico za izdelovanje petš prenceti na Slovaško in sicer tja, kjer je zadosti trdega lesa. Stroje v Zlinu bodo demontirali in jih prepeljali na Slovaško. V novi tvornici je zaposlenih okrog 1000 delavcev.

Osební parobrodni promet

Osební ladijski promet na progi Bratislava—Dunaj in nazaj, je prenehal s 15. septembrom. Poslednja ladja je 15. septembra ob 4 popoldne priplula z Dunaja v Bratislavo.

Posebno pazite, kaj bolnik pije!
Če vam je le mogoče, dajte mu za zdravje in užitek čim čišče najboljše mineralno vodo **ono z rdečimi srci.**

Če sami bolehte ali se ne počutite dobro, zahtevajte naš brezplačni prospekt, v katerem imate mnogo koristnih navodil o zdravju.

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča
SLATINA RADENCI.

Iz Julijske Krajine

Vpoklicanec se je smrtno ponesrečil. Kakor doznavamo, je posestnik Alojzij Bandelj iz Lukovice pri Stanjelu, letnik 1903, ki je bil poklican pod orožje, pri vožnji po Srednji Italiji padel iz vlaka in se ubil. Naj mu bo Bog milostljiv!

Koliko prebivalcev šteje Italija? Po uradnih podatkih je imela naša država dne 31. avgusta 44 milijonov 371 tisoč prebivalcev.

Nadzorstvo nad cenami živil. Po nalogu vladnega načelnika se je po vseh pokrajinah Italije osnovala posebna policija za nadzorovanje trgovine z živilom. Tudi v Gorici je četa te policije stopila na delo in je začela strogo pregledovati trgovine. — Dne 20. septembra je izšel proti skrivnemu živilu zakon, ki določa, da se osebe, ki bi skrivale ali kakor koli odtegovala normalnemu konzumu surovine, živila in drugo blago za splošno porabo, kaznujejo z ječo do dveh let in z globo do 5000 lir. Če se ta zločin zgodi v trgovini ali industriji, znaša kazen enega do petih let ječe in 3000 do 20.000 lir globe. V zelo težkih primerih se kazen sme zvišati še za polovico.

Sprememba krstnih imen in priimkov. Tržaški »Piccolo« od 21. septembra prinaša zanimiv pravniški članek o novih postavnih določbah glede spremembe krstnih imen. Zakon pravi, da sme vsakdo prositi za spremembo krstnega imena, če je smešno ali nedostojno. Reveži so pri tem postopku oproščeni vseh taks. Uradno spremeni krstno ime prefekt na predlog državnega pravdnika, če je ime smešno, nedostojno ali če žali narodno ali versko čustvo. »Piccolo« pravnik komentira to določbo takole: »Med smešna imena ali med ona, ki žalijo narodni čut, je treba šteti razna fantastična imena, izmišljena od romanopiscev, ki pogosto zvenijo tuje po francosko ali rusko, in razna balkanska imena, ki so vredna spoštovanja v deželah njihovega izvora, a se ne dajo prilagoditi naši govorici. Imena so prodira v primorske dežele šele nekaj let pred vojno in med vojno in so jih dali nekaterim otrokom celo po narodnem zedinjenju. Ta imena so pogosto prava muka za tiste, ki jih nosijo in bi se jih prav radi znebili, da privzamemo imena, ki so običajna na naših tleh in so v skladu s tradicijo njihovih dedov.« Brezdvomno se mora jedru teh postavnih določb pridrži. Zdi se pa, da hoče »Piccolo« tolažiti razširjeni smisel teh določb tako, da bi se slovanska krstna imena nasilno spreminjala. To bi gotovo žalilo čut narodne manjšine in čustvo prizadetih družin ter bi tudi ne bilo v skladu s tradicijo tukajšnjega prebivalstva. Mislimo, da nič ne pretiravamo, če trdimo, da bi bila to zloraba dobro zamišljenega zakona, kar gotovo ni v intencijah odločilnih krogov, ki ne žele, da bi se ustvarili novi povodi za nezadovoljstvo in razburjenje.

Lucija si že predstavlja, kako ga bo naskočila: »Povejte no, gospod soprog, ali bi ne bilo dobro, da napišete popolen naslov, kadar pišete neki mali Sergini. Kajti, četudi je ta dama še tako znana, ima Lafajetova ulica vendar dokaj številke«

Ze sedaj se smeje, ko gleda v mislih, kako resno in nevedno bo zmalj Gilbert z glavjo: »Mala Sergine?«

»Točno, gospod, mala Sergine. Ne dela te se vendar tako nedolžnega. Saj se vam prav nič ne podala«

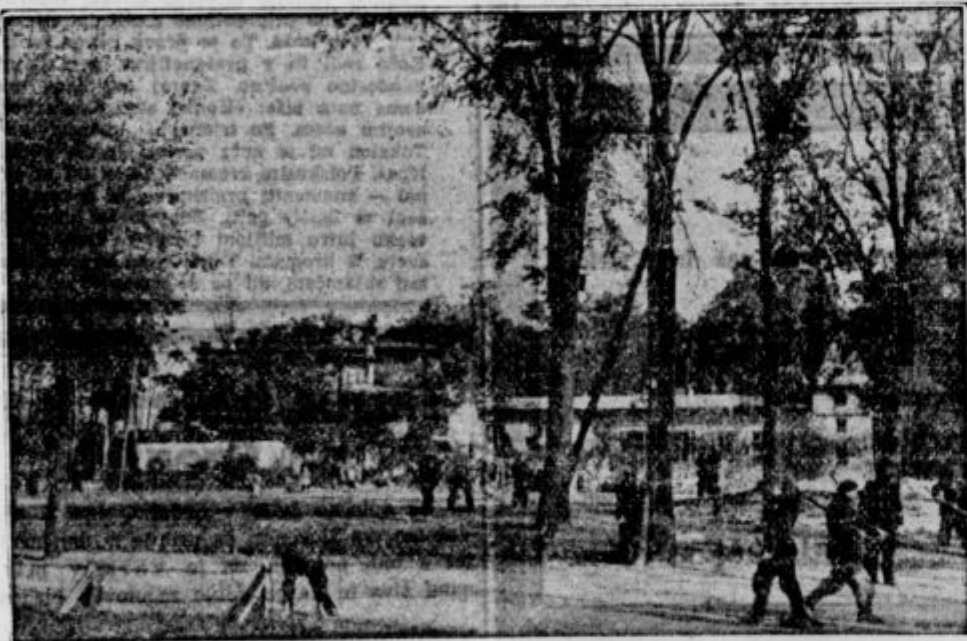
Ej, danes zvečer bo še kratak čas! Toda naenkrat, kot blisk v oči, zagleda Lucija naslov pisma, ki gleda izza raztrganega ovitka.

Nekaj neodoljivega, neubranljivega jo zagrabl.

Preden utegne pomisliti, ima že pismo v rokah. Ta pisava, ki jo tako dobro pozna.

Z enim samim pogledom jo je preletela.

Nato zavpije kakor človek, ki so ga zabodli v srce, in pade nezavestna na divan.

Pogled na znamenito Westerplatte, kjer odstranjajo povzročeno škodo.

Pierre L'Ermite: Ljubezen - soprog ali Bog?

Iz francoščine s dovoljenjem avtorja

Rada bi vedela, kako se mi godi, ker si pričana, da sem vsa srečna. Vendar dobro veš, da sreča ni odvisna od tega sveta. Morda bo bom našla na drugem svetu? Na Marsu, Saturnu, bogzna kjel!

Ne vem. Sedaj ničesar več ne vem! Vse, kar ti morem reči, je to, da me hoče soprog za vsako ceno pridobiti vso zase. Hoče, da bi bila z dušo in telesom vsa njegova.

Zdi se mi le, da mnogo zahteva! Enako kot ti, si stavljam sama vprašanje: ali smem soprogu vse dopustiti, da stori z mano kar hoče? A vsekakor si je Gilbert to pravico že prilaščil!

Kakor je prišel nekoč sončni kralj Ludovik XIV. v narodno skupščino v škornjih in s korobačem, tako je prišel soprog v moje srce in izjavil: »Država sem jaz!«

Ali si videla kdaj drevo, ki z vsemi svojimi vejami sihi kvišku k nebu? Ob koreninah se mu ponizno vije bršljan. Sprva nežno božajoče, kmalu nasilno. Bolj in bolj ga stiska, erka njegov življenjski sok, raste z njim, se vije ob njegovem deblu, vejah, brstikah. Končno ga pri belem dnevu zadusi...

Evo, taka je tudi moja zgodba.

Moj soprog, ki je bil kot zaročenec tako nežen, me je v imenu ljubezni povezal. V imenu iste ljubezni me je stisnil. In sedaj me duši, pod prevežo, da me ljubi.

Bršljanova deviza je: ali se oprimem drevesa, ali pa umrem. Tudi meni ne ostaja druge možnosti, da bi se iztrgala iz tega objema.

Zato ti tudi nisem pisala.

Nisem več tista, ki si jo ti poznala, ljubila. Postala sem drug človek. Ne govoriva več isti jezik. Oprostite mi, da ti to pripovedujem. A tebi moram povedati vso resnico. Tvoje pismo je padlo v mojo srečo in obudilo spomine na nekdanje lepe dni.

Poznaš me. Mislija sem, da bom lahko služila dvema gospodarjema. Toda bila sem v zmoti. Eden je postavil Druga pred vrata.

Moli zame, ki ne smem, ne znam več moliti. Če pa se boš kdaj možila, stavi jasno prej svoje pogoje, zagotovi si vso garancijo. In še potem si ne bodi ničesar sigurna.

Obdrža zase, kar sem ti zaupala.

A verjemi, če bo ostal v svetlišču, ki ga je soprog razdejal, le še en kamen pokonec, bom ob njem varovala zvest in žalosten spomin na te...

Lucija.

P. a Ob tvoji lepi pesmici sem jokala, kakor je moral Mojzes jokati, ko je gledal obljubljeno deželo, po kateri je tolikanj hrepenel, a ni smel vanjo.

23. poglavje.

Sončni žarki so lil na stanovanje, na sveže cvetje, na Lucijo, ki je listala po albumu slik s poročnega potovanja.

Padel ji je v roke, ko je pospravljala delovno sobo, kjertako rada, z roko v roki, prekramlja večer a svojim soprogom.

Vsaka stran jo spominja na nekdanjo srečo: Avignon, Cammes, Esterel, Korsika, Italija, Neapelj, Sorrente, Castellamari, Rim, Benetke, Florenca, Ascesi...

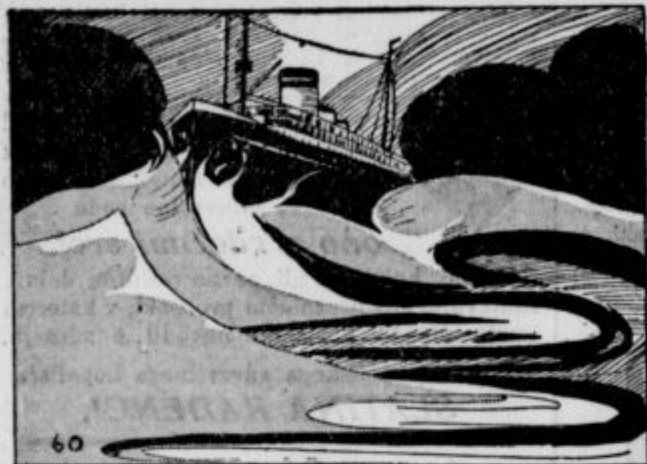
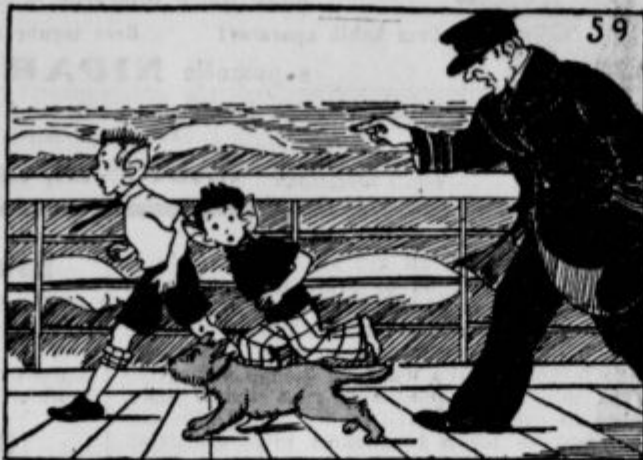
Na vsaki strani odziva pozabljene podrobnosti in Lucija se smehlja ob misli: »To je bilo tam!«

Včasih se sanjavo ustavi ob šliki pokrajine, cerkve, ki jo spominja na posebno srečne pretekle urice,

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(59) Kapitan jima je hude povedal, zlasti še, ker ni niti razumel njunega ječljanja o zgodbi s Sambom. »Alo, marš k pomorščakom! Da si bosta z delom prislužila prevoznico!« Brž sta jo odkurila, mali beli psiček pa je veselo lajajoč skakljajl zraven.

(60) Že čez nekaj minut je vedela vsa posadka, da sta bila na parniku dva fanta z netopirskimi uhlji. Krmar je na dolgo in široko povedal vsakomur, kdor ga je hotel poslušati, kako so našli fanta. Kmalu sta se fanta udomačila, le to je bilo, ko je začela ladja tako neznansko poskakovati! »Hudo vreme,« so rekli pomorščaki, in prav so imeli.

Mali oglasi

Službe iščejo

Dekle išče službo

v bufetu ali podobno s 1. oktobrom. Naslov pove uprava »Slovenca« Maribor pod št. 1892. (a)

Mizarski pomočnik

marljiv, išče zaposlitve v večjem mizarskem podjetju v Ljubljani ali št. Vidu v svrhu nadaljnje izobrazbe. Dela za hrano in stanovanje. Pismene ponudbe upravi »Slov.« Maribor pod »Marljiv« 1890. (a)

Pouk

Visokošolka

išče pouk za stanovanje. Ponudbe upravi »Slov.« Maribor pod »Ljubljana« 1377. (u)

Službodobne

Izurnjeno šiviljo

sprejme pletilnica F. M. Rozman, Gosposka 4/I. b

Kmečkoga fanta

za vsa dela sprejemem. Tržaška cesta 2. Poljanska cesta 44. (b)

Hlapec

priden, pošten, zdrav, zanesljiv, vaje konj in drugih hišnih del, srednjih let, se takoj sprejme. Naslov: J. Wanek, Sv. Petra cesta 9. (b)

Šofer ali sovozač

se takoj sprejme k avtopodjetju. Plača po dogovoru. Potrebno 25.000 din kavicje. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Kavicja« P 15.568. (b)

Tesarje

večje število — sprejme Emil Tomažič, stavbenik, Ljubljana, Kersnikova 8. V delo sprejeti ne bodo klicani na orožne vaje. b

Pekovski pomočnik

z mojstrskim izpitom — priden, pošten in zdrav, srednjih let, dober delavec, po možnosti samaki, se sprejme. Pismene podrobne podatke poslati v upravo »Slovenca« pod »Pekovski« 15.580. (b)

Razno

Gumbnice, gumbce, plise, monograme, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica
Vezenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Prireditve

Združeni gasilci

priridijo bogato tombolo v Trbovljah dne 1. okt. ob 2 popoldne. 20 tombolskih in 400 ostalih krasnih dobrihkov v vrednosti 20.000 din. (K)

Stanovanja

Enosobno stanovanje

s pritlikinami oddam. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15.528. (s)

Štirisobno stanovanje

s kopalnico, poselsko sobo, ogrevano s toplovodno centralno kurjavo, v odličnem stanju, je na razpolago za takoj ali za pozneje v palači Grafike, Masarykova cesta 14. — Istotam se oddajo tudi obsežnejši pisarniški prostori. Polzve se v upravi palače, 1V. nadstropje. č

Prodamo

Mlekarno s stanovanjem takoj prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.581. (l)

Pozor! Pozor!

Telefon 27-08
Zagana lepa bukova drva 1 m³ Din 100.—, dostavljena na dom. Ia trb. premog po najnižji dnevni ceni. Točna in solidna postrežba
VELEPIČ
Ljubljana VII. Jernejeva 25

VINO

pristno in poceni dobite pri
Centralni vinarni
v Ljubljani
TELEFON ŠTEV. 25-73

Grozdje

smederevsko, sladko in zelo poceni zopet pri Gospodarski zvezi, Tyrševa cesta 29. (l)

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

Klavir

prodam za 1800 din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.585. (s)

Premog

koks, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20-59
Postrežba brezhibna

Posestva

Več stanovanj

starejša stavba s stavbno parcelo, 1100 m², 10% obrestovanje, 12 minut od tramvaja v Ljubljani — prodaja za 65.000 din Realiteta pisarna, Ljubljana, Gospodarska c. 3. (p)

Hiša z vrtom na Rakeku

št. 35 bo naprodaj na sodni dražbi v Cerknici dne 2. oktobra 1939 ob pol 9 dopoldne. Posestvo je sodno cenjeno 70.000 din. Najmanjši ponudek je 40.000 din. Hiša ima lepo lego in je v dobrem stanju. Kupec lahko prevzame hipoteko po dogovoru z ljudsko posojilnico v Ljubljani. (p)

ISOBÉ

Opremljeno sobo

oddam s 1. oktobrom. — Dr. Kodre, Stančičeva 3a.

Opremljeno sobo

za 2 osebi s celo oskrbo oddam zakoncem ali 2 visokošolcem. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.578. (s)

Umrli je moj dobri mož, gospod

Jožef Morelj

železniški zvančnik II. kat. v pokoju

Pogreb bo jutri, v sredo, 27. t. m. ob 5 popoldne iz hiše žalosti v št. Vidu nad Ljubljano št. 31 na tamkajšnje pokopališče.

Št. Vid nad Ljubljano, 26. sept. 1939.

Žalujoča soproga.

Nenadoma nas je za vedno zapustil naš dragi stric, gospod

Jože Deleja

poštni poduradnik v pokoju

v starosti 78 let. — Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek ob 10 dopoldne v Mozirju.

Mozirje, Celje, Ljubljana, Ptuj, Caprag, 26. sept. 1939.

Žalujoči ostali.

Zahvala

Ob prebriski izgubi našega predragega, nepozabnega očeta, deda in pradedu, gospoda

Martina Pečnika

smo prejeli toliko izrazov odkritega in tolažilnega sočutja, da nam je bilo v resnično uteho. Zato se tem polom priručno zahvaljujemo vsem darovalcem cvetja na njegov grob in vsem, ki so spremili preblagega pokojnika na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo prečastiti duhovščini župne cerkve sv. Petra in velespoštovani upravi Grand hotela Union. Vsem in vsakomur globoka zahvala!

Prosimo, ohranite blagopokojnega v lepem spominu.

Ljubljana, Kranj, Zagreb, dne 26. septembra 1939.

Žalujoče družine: Pečnik, Kos, Jenko, Rolich.

Brez posebnega naznanila

Vsemogočnemu Gospodarju življenja in smrti je bilo vseč, da je, po sladkem doživljanju materinstva, po mučnem trpljenju in dolgem smrtnem boju, poklical k sebi svojo vdano služabnico, mojo zvesto ženo

Vido Ilija roj. Logar

ki je danes zvečer, vdana v božje sklepe, izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek ob 2 popoldne iz Šlajmerjeve ul. 2 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše se bodo darovale v župni cerkvi sv. Petra: v četrtek ob 7 zjutraj pogrebna maša, v soboto ob 8 slovesna zadušnica.

Ljubljana, Kranj, Celje, dne 25. septembra 1939.

Ljube, mož; Marjetica, hči;

dr. Joža Logar, podkonzul v Düsseldorfu, brat; Stana in Ivka, sestri;

dr. Ivan Ambrožič, dr. Joža Bohine, svaka in ostalo sorodstvo.

V neizmerni žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da nas je po kratki, mučni bolezni za vedno zapustila naša srčno ljubljena soproga, zlata mamica, hčerka, sestra, teta in svakinja, gospa

Blanka Berlič
roj. Frankl

Na njeni zadnji poti jo spremimo v četrtek, dne 28. septembra 1939 ob štirih popoldne izpred mrliške veže Šlajmerjeva ulica 2 (Stara pot) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 26. septembra 1939.

Globoko žalujoči:

Feljko Berlič, soprog s hčerkama Tatjano in Vesno; Štefan in Ivana Frankl, starši — in ostalo sorodstvo.